

SABIEDRISKĀS POLITIKAS CENTRS

2006.gada Saeimas vēlēšanas medijos: iespējamā slēptā reklāma

Drukātā prese
Raidorganizācijas

Autori: Anda Rožukalne, RSU, Tatjana Hanova, RSU, Marks Jermaks

Redaktore: Lolita Čigāne, PROVIDUS

Rīga, 2007. gada 10. janvāris

Satura rādītājs

Satura rādītājs.....	2
Galvenie secinājumi	3
I. Konteksts.....	3
II. Iespējamā slēptā reklāma.....	4
I. Nacionālie laikraksti	8
Galveno tendenču raksturojums	8
Lielākie laikraksti, to pielikumi un žurnāli	9
Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi: partijas	9
II. Latviešu reģionālie laikraksti.....	13
Galveno tendenču raksturojums	13
Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi: partijas	13
III. Nacionālās apraides TV.....	19
Galveno tendenču raksturojums	19
IV. Nacionālās apraides radio	24
Galveno tendenču raksturojums	24
V. Reģionālās TV	29
Galveno tendenču raksturojums	29
VI. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi krieviski rakstošajā presē	35
Galveno tendenču raksturojums	35
Iespējamā slēptā reklāma nacionālajos laikrakstos	37
„Вести Сегодня”	37
„Час”	40
“Вести” un „Суббота”	42
VII. Iespējamā slēptā reklāma krievu reģionālajā presē.....	54
Galvenās tendences	54
Iespējamā slēptā reklāma atsevišķos reģionālās preses izdevumos	57
Slēptās reklāmas kampaņa laikrakstā <i>Динабург Вестник</i>	57
Slēptās reklāmas kampaņa laikrakstā <i>Миллион</i>	60

Galvenie secinājumi

I. Konteksts

Pirms 9. Saeimas vēlēšanām veiktais iespējamās slēptās reklāmas monitorings bija jau ceturtais šāda veida pētījums. Attīstot iespējamās slēptās reklāmas pētījumu metodoloģiju un paplašinot tās kritērijus, vienmēr saglabāts sākotnējais mērķis – panākt, lai mediji nemaldinātu vēlētājus, pasniedzot apmaksātus vai citādi atlīdzinātus materiālus kā savu ikdienas saturu. Iespējamā slēptā reklāma izkropļo informācijas vidi priekšvēlēšanu laikā, jo tā vēlētājiem sniedz neadekvātu vēstījumu, vienlaikus dodot īpašas privilēģijas tiem politiskajiem spēkiem, kas to izmanto.

2006.gada 9. Saeimas vēlēšanu kampaņas laikā veiktais pētījums uzrāda vairākas būtiskas jaunas tendences, kas liek pārvērtēt līdzšinējo attieksmi pret iespējamās slēptās reklāmas izmantojumu pirms vēlēšanām un tās vērtējumu. To nosaka vairāki svarīgi notikumi, kas saistīti ar plašāku vēlēšanu kampaņas kontekstu:

1. 2006.gadā īpaša loma bija trešo personu plašajām atbalsta kampaņām TP un LPP/LC, kas būtiski ietekmēja informācijas telpu pirms 9.Saeims vēlēšanām.
2. Šī pētījuma ietvaros tika fiksēta ne vien iespējamā slēptā reklāma, bet vienlaikus veikts arī partiju reprezentācijas pētījums, kas deva iespēju ieraudzīt iespējamo slēpto reklāmu plašākā partiju sniegtās informācijas kontekstā.

Tādējādi bija iespējams konstatēt, ka vēlētājiem paredzētā informācija lielākoties „tika iesaiņota” īpaši neslēpjoties: trešās puses jeb ar partijām tieši saistītas privātpersonu veidotas sabiedriskās organizācijas atklāti agitēja par noteiktiem politiskajiem spēkiem. Savukārt vēlētājiem bija viegli atšifrēt tos medijus, kas savā saturā mērķtiecīgi izcēla vienu vai otru partiju, jo tie informāciju pasniedza un savu atbalstu izteica atklāti. Šis atbalsts tika izteikts, veltot vairāk materiālu saviem politiskajiem favorītiem un vērtējot to darbību ar pozitīvi, vienlaikus asi kritizējot atbalstāmo partiju konkurentus.

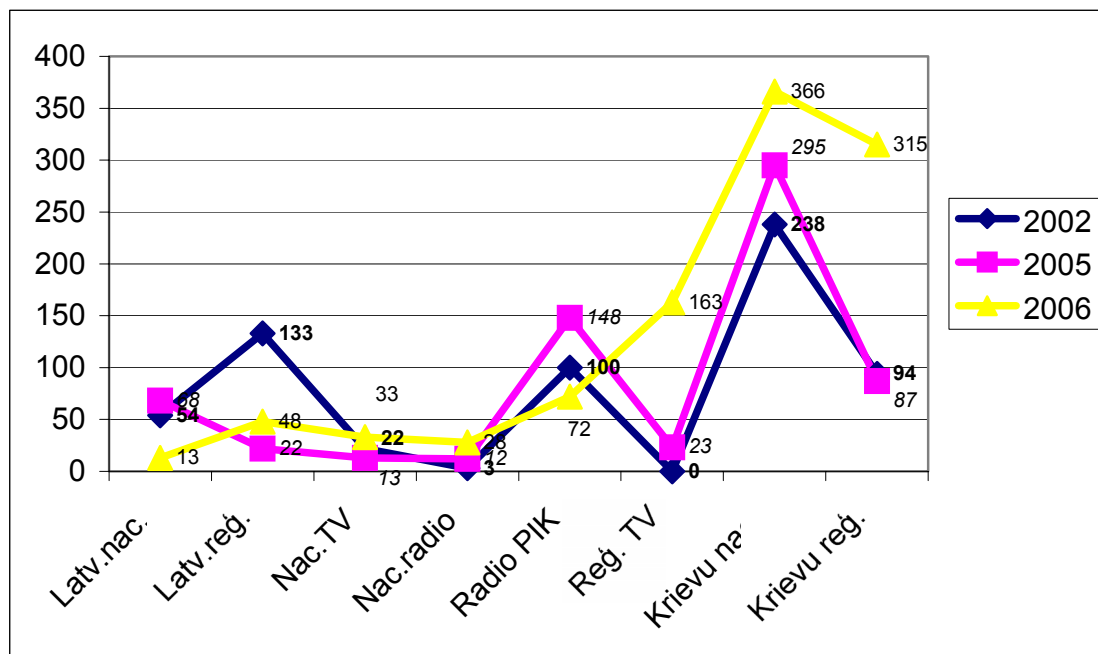
Šajā situācijā var runāt par atšķirīgu pieeju, kurā lielāka nozīme bija nevis iespējamai slēptai reklāmai, kas varētu ietekmēt vēlētāju lēmumus vēlēšanu dienā, bet atklātai un mērķtiecīgai informatīvās telpas piesātināšanai ar noteiktām partijām izdevīgu informāciju, tādējādi nomācot vēstījumus par citām partijām un radot vēlētājiem iespaidu, ka dažu mediju izceltie politiskie spēki veido galveno izvēli šajās vēlēšanās.

Šie fakti mazināja diskusiju par slēpto reklāmu, jo vēlētāju un ekspertu uzmanību piesaistīja citi procesi, kas bija daudz izteiktāki, līdz ar to vairāk tika runāts par vienpusīgumu un mediju neobjektivitāti, kā arī likumu nepilnību izmantošanu politiskajā spēlē pirms vēlēšanām. Uz šī fona vairāki laikraksti izcēlās ar sīki izstrādātām priekšvēlēšanu taktikām, kuras ietvēra daudzveidīgus materiālus par visiem politiskajiem spēkiem. Tomēr, vērtējot visu par partijām sniegto informāciju kopumā, vēlēšanām veltītajās, īpašajās rubrikās publicēto informāciju tomēr aizēnoja pārējais partijām veltītais ziņu klāsts.

Tomēr arī šajā priekšvēlēšanu periodā tika identificēta iespējamā slēptā reklāma. Vienlaikus jāuzsver jau iepriekšējos pētījumos konstatētā situācija, ka iezīmējas krasa atšķirība starp latviešu un krievu valodas mediju attieksmi pret iespējamās slēptās reklāmas materiālu izvietošanu un ar iespējamo slēpto reklāmu saistītajām stratēģijām priekšvēlēšanu periodā.

II. Iespējamā slēptā reklāma

Tas, ka iespējamās slēptās reklāmas monitorings 2006. gadā tika veikts jau ceturto reizi, ilgākā laika periodā – divus mēnešus pirms vēlēšanām - jau trešo reizi, dod bagātīgu materiālu, lai veiktu salīdzinājumu starp dažādiem priekšvēlēšanu periodiem. Veicot šādu salīdzinājumu, var izdarīt vairākus secinājumus.

Kopējais slēptās reklāmas apjoms 2006. gadā pieauga, salīdzinot ar 2002. un 2005. gadu, iespējamās slēptās reklāmas skaits ir pieaudzis 1,5 reizes, tomēr tas pamatā ir noticis uz krieviski rakstošo nacionālo un reģionālo laikrakstu rēķina, latviešu nacionālajā presē iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaits samazinājies, salīdzinot gan ar 2002. gadu, gan ar 2005. gadu. Nacionālās TV iespējamās slēptās reklāmas skaits kļuvis nedaudz lielāks, pamatā uz LTV1 neatkarīgo producentu veidoto raidījumu rēķina un PBK atbalstu partijai Saskaņas centram. Tāpat negatīvi vērtējams tas, ka regress noticis attiecībā uz Sabiedrisko radio – LR2 un LR4. Ja 2002. gadā sabiedriskajā radio tika konstatēti tikai 3 iespējamās slēptās reklāmas gadījumi, tad 2006. gadā tādu bija jau 13. Tas pamatā saistāms ar to, ka LR2 ētera ziņās salīdzinoši bieži tika atspoguļoti politisko partiju veidotie pseidonotikumi, kam bija maza ziņu vērtība un kas bija politisko partiju sabiedrisko attiecību speciālistu veidoti, lai iegūtu papildus publicitāti.

	Latv. Nac.	Reģ. Prese	Nac. TV	Nac. radio	Radio PIK	Reģ. Tv	Krievu nac.	Krievu reģ.	
2006	13	48	33	28	72	163	366	315	1038
2005	68	22	13	12	148	23	295	87	668
2002	54	133	22	3	100	0	238	94	644

Negatīvi vērtējams tas, ka iespējamo slēptās reklāmas gadījumu skaits ir pieaudzis sabiedriskajā TV un radio.

Fenomenāls, veicot salīdzinājumu vairāku vēlēšanu atspoguļojuma kontekstā, ir Radio PIK gadījums. Jau trešās vēlēšanas pēc kārtas Radio PIK bija politiskās propagandas rupors. 2006. gadā šis radio turpināja ierastās "Dzimtenes" popularizēšanas tradīcijas, lai gan 2005. gada pašvaldību vēlēšanas vistiešākajā veidā apliecināja to, ka Radio PIK bija ietekme uz pašvaldību vēlēšanu rezultātiem Rīgā, Dzimtene, pretēji jebkādam prognozēm ieguva 8 vietas no 60.

No 2005. gada ziņojuma:

Radio PIK pieder SIA ražošanas komercfirmai "Pikal un Partneri", tās amatpersona pašlaik ir Jeļena Žuravļova. Tomēr līdz 2004. gada 29. decembrim "Pikal un Partneri" prezidents bija Juris Žuravļovs, kurš kopš 2004. gada 25. maija ir politiskās patriotiskās apvienības "Dzimtene" līdzpriekšsēdētājs. Vienlaicīgi, Juris Žuravļovs ir arī Apvienotās Sociāldemokrātiskās labklājības partijas (ASLP) priekšsēdētājs kopš 2004. gada. Radio PIK pirms 2002. gada Saeimas vēlēšanām tika izmantots ASLP popularizēšanai, savukārt pirms 2005. gada pašvaldību vēlēšanām – bezprecedenta Dzimtenes popularizēšanai.

Avoti: www.lursoft.lv; projekts "Atklāti par 2005. gada pašvaldību vēlēšanu finansēm"

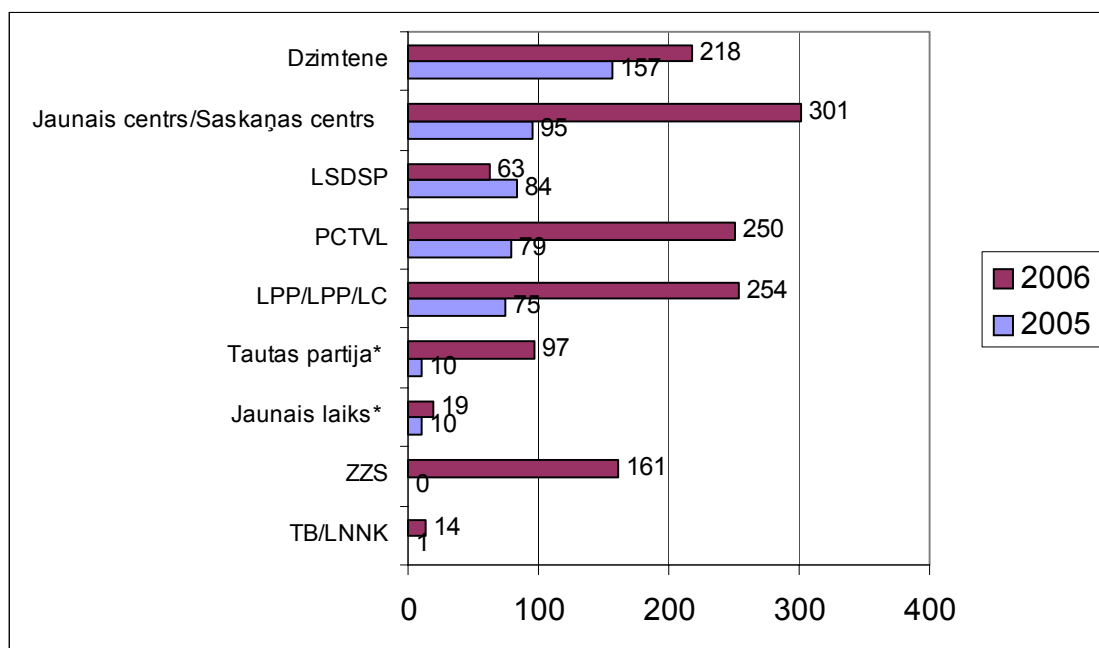
Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, 2006. gada priekšvēlēšanu laikā ievērojami pieauga iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaits krieviski rakstošajā un reģionālajā presē. Iespējamās slēptās reklāmas pieaugumu var skaidrot ar to, ka vairāku laikrakstu īpašnieki, galvenie redaktori, žurnālisti vai komentētāji pārstāvēja noteiktus politiskos spēkus un kandidēja vēlēšanās. Tādējādi mediji kļuva par šo partiju un to pārstāvju kampaņas realizācijas instrumentiem, zaudējot objektīvu mediju statusu. Turklāt aģitācija notika atklāti, neslēpjot savus mērķus un ambīcijas, kas tika realizētas gan avīzēs veidojot regulāras rubrikas, kurās jau minēti favorītu partiju nosaukumi, gan iekļaujot partiju reklāmas materiālus ziņu raidījumos. Krievu mediji ne tikai neslēpa savus mērķus, bet pat apzināti definēja vēlmi aģitēt par saviem darbiniekiem un konkrētām partijām, tāpēc krievu mediju auditorijām bija ļoti sarežģīti iegūt sabalansētu un neitrālu informāciju par partijām, kas pretendēja uz vietām 9.Saeimā.

Salīdzinot ar 2005. gadu, ievērojami pieaudzis arī iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaits reģionālajās televīzijās¹. Tas pamatā ir noticis uz Ventspils televīzijas un Daugavpils televīzijas Dautkom rēķina, kas iespējamo slēpto reklāmu izvietoja par ZZS, LPP/LC un arī Tautas partiju. Lai gan šis it kā ir tikai reģionālas televīzijas, uz konkrētām auditorijām tās var atstāt ievērojamu iespaidu.

2005. gada ziņojumā "Iespējamo slēptās reklāmas gadījumu analīze medijos pirms 2005. gada pašvaldību vēlēšanām" tika izteikts vērtējums, ka atsevišķas partijas iespējamo slēptās reklāmas izvietojumu bija izvēlējušās kā savu priekšvēlēšanu stratēģiju un tā tika realizēta, atkarībā no tā, vai konkrēts medijs bija gatavs šādu iespējami slēptu reklāmu izvietot. Par šādām partijām tika uzskatītas LPP, LSDSP, Jaunais centrs (atsevišķu mediju favorīti – Dzimtene un PCTVL tika skaitīti citā kategorijā).

¹ 2002. gadā reģionālo TV monitorings netika veikts

Vērtējot 2006. gada priekšvēlēšanu laiku no iespējamās slēptās reklāmas viedokļa, diemžēl jāsecina, ka partiju, kuras iespējamo slēpto reklāmu izmanto kā savu priekšvēlēšanu stratēģiju, klāsts ir palielinājies – tām pievienojusies arī Tautas partija un ZZS. ZZS veltītās iespējamās slēptās reklāmas tika izvietotas gan reģionālajās TV (Ventspils Tv un Dautkom), gan arī krievu nacionālajā (36 gadījumi) un krievu reģionālajā (29 gadījumi) presē. Līdzīgi, Tautas partijai veltītas iespējamās slēptās reklāmas bija sastopamas reģionālajās Tv (18 gadījumu Dautkom un 16 Latgales reģionālajā televīzijā, kā arī krievu nacionālajā un reģionālajā presē).

Tomēr, fakts, ka iespējamās slēptās reklāmas monitoringa rezultāti tikai atsevišķām partijām korelē ar vēlēšanu iznākumu, apliecina to, ka iespējamā slēptā reklāma nebija izšķiroša, nosakot partiju panākumus vēlēšanās.

Partija	Vēlēšanu rezultāti*	Iespējamās slēptās reklāmas gadījumu proporcija no kopējā skaita
Tautas partija	19,56%	7%
Zaļo un Zemnieku savienība	16,71%	12%
Jaunais laiks	16,38%	1%
Saskaņas centrs	14,42%	22%
LPP/LC**	8,58	18%
TB/LNNK	6,94%	1%
PCTVL	6,94%	18%
Dzimtene	0	16%
LSDSP	0	5%

Kopsummā, neskaitot atsevišķu partiju propagandas medijus (Radio PIK, laikrakstus "Čas" un "Vesti Sevodnja"), partiju vidū valdīja tendence iespējamo slēpto reklāmu izvietot medijos:

1. Kuriem ir nelielas, labi definētas auditorijas (konkrēti reģioni),
2. Kuri neuzskata iespējamās slēptās reklāmas izvietojumu par negatīvi vērtējamu rīcību,
3. Kuru auditorijas, iespējams, ir salīdzinoši nekritiskas pret slēpto reklāmu.

Latviešu nacionālajā dienas presē iespējamās slēptās reklāmas tikpat kā nebija. Nedaudzie materiāli, kas atbilda iespējamās slēptās reklāmas kritērijiem latviešu presē, drīzāk bija steigas, neprofesionālisma vai subjektīvas attieksmes ietekmēti.

Savukārt latviešu reģionālajā presē vairāk iezīmējās jau agrāk fiksētās slēptās reklāmas „tradīcijas” - Latvijas reģionālās preses izdevumos parādījās vienpusīgi, nesabalansēti un atsevišķām partijām komplementāri materiāli. Vienlaikus Latvijas reģionālo presi raksturo skaidra robežšķirtne starp laikrakstiem, kas pieļāva iespējamās slēptās reklāmas parādīšanos, un izdevumiem, kuri jau vairākus mēnešus pirms vēlēšanām definēja principus, kuri tika realizēti, piedāvājot pēc augstākajiem žurnālistikas profesionālisma kritērijiem veidotus rakstus un analītiskus materiālus.

I. Nacionālie laikraksti

Galveno tendenču raksturojums

Izvērtējot latviešu valodā iznākošajos nacionālajos dienas laikrakstus, konstatēts, ka slēptās reklāmas bija maz, var runāt tikai par atsevišķiem gadījumiem, jo patiesā laikrakstu attieksme pret politiskajām partijām ir redzama partiju atspoguļojuma biežumā un veidā, kā tās atspoguļotas.

Izvērtējot šos atsevišķos iespējamās slēptās reklāmas gadījumus partiju kopējā atspoguļojuma kontekstā, ir skaidrs, ka nedaudz iespējamās slēptās reklāmas gadījumi neatstāj nopietnu ietekmi uz laikrakstu saturu un auditorijas uzskatiem.

Tādējādi latviešu nacionālajos laikrakstos slēptā reklāma pirms 9.Seimas vēlēšanām tikpat kā neparādījās un tā bija vairāk saistīta ar neprofesionālu žurnālistiku, subjektīviem faktoriem, kas nosaka raksta saturu vai virzības izvēli. Vairāki laikraksti bija skaidri definējuši savus partiju atspoguļošanas pirmsvēlēšanu principus, cenšoties sniegt saviem lasītājiem sabalansētu un vispusīgu informāciju par partijām.

Avīžu simpātijas, ko nosaka redakcionālā filozofija un stratēģija (to savukārt ietekmē redaktori, arī laikrakstu īpašnieki un lielākie reklāmdevēji) izpaužas divējādi:

1. Avīzes dod salīdzinoši plašākas publicitātes iespēju atsevišķām partijām. Tas nodrošina šo partiju nepārtrauktu atrašanos auditorijas uzmanības centrā,
2. Laikraksti skaidrāk analizē un izsaka savu attieksmi par partijām, kuras tie atbalsta vai kuras uzskata par kritizējamām, tādējādi laikraksti ietekmē lasītāju uzskatus par partijām.

Ir laikraksti, kas konsekventi ievieto ziņas lielākoties par vienu partiju, ignorējot citas vai atspoguļojot tās daudz retāk², tādējādi dodot vienai partijai priekšrocības, salīdzinot ar citiem politiskajiem spēlētājiem.

Daudziem rakstiem, kuros konkrētas partijas vai politiķi atspoguļoti, izsakot par tiem pozitīvu vai negatīvu vērtējumu, nav piemērojami iespējamās slēptās reklāmas kritēriji, jo attieksmi rada redakcionālā filozofija, paša autora attieksme, konkrētās redakcijas izmantotie valodas līdzekļi un žurnālistikas formāti.

Laikraksti neizvēlas slēpto reklāmu, lai popularizētu partijas, jo, ietekmējot sabiedrisko domu pirms vēlēšanām, pastāvīgas publicitātes nodrošināšana atsevišķiem politiskajiem spēkiem ir daudz efektīvāka.

Tāpēc šī pētījuma ietvaros, atrasti tikai atsevišķi iespējamās slēptās reklāmas gadījumi nacionālajā dienas presē, vairākos pielikumos un vienā žurnālā.

Vērtējot iespējamās slēptās reklāmas parādīšanos laika aspektā, var teikt, ka pētījuma sākumā (augustā) to bija samērā maz, savukārt pirms vēlēšanām (septembrī un oktobra

² Piemēram, laikrakstos Neatkarīgā Rīta Avīze, Lauku Avīze, Vakara Ziņas attiecīgi 30%, 37% un 40% publicitātes tika veltīta ZZS, kas bija šo laikrakstu favorīts, sīkāk skatīt "2006.gada Saeimas vēlēšanas medijos: partiju reprezentācija" 19 – 23 lpp.

sākumā) iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaits pieauga. Kopumā no 7.augusta līdz 7.oktobrim tika fiksēti 13 iespējamās slēptās reklāmas gadījumi.

Lielākie laikraksti, to pielikumi un žurnāli

No pētījumā analizētajiem nacionālajiem laikrakstiem pētījuma laikā visvairāk abonentu 2006.gada rudenī bija Latvijas avīzei.

Laikraksts	Abonentu skaits, augusts	Abonentu skaits, septembris
Latvijas avīze	40424	40967
Diena	34007	36565
NRA	13801	13204

Avots: LPIA, <http://www.lpia.lv/?id=217> (skatīts 29.11.2006.)

Šīs ir avīzes, kurām ir ļoti spēcīgas tradīcijas, autoritāte un ietekme uz sabiedrisko domu, kas palīdz tām veidot sabiedrības un politiskās vides dienaskārtību. Pētījuma gaitā netika identificēti iespējamās slēptās reklāmas gadījumi minētajos laikrakstos. Viens gadījums fiksēts NRA brīvdienu pielikumā Mēs un LA izdotajā žurnālā Mājas Viesis.

Analizējot pārējas dienas avīzes iespējamās slēptās reklāmas kontekstā, jāuzsver, ka 5 min un Rītdiena ir bezmaksas laikraksti ar ļoti plašu auditoriju. 5 min, pirms 9.Seimas vēlēšanām savās lappusēs iepazīstināja lasītājus ar visām partijām; tajā iespējamā slēptā reklāma neparādījās.

Laikraksts Dienas Bizness piemin politiskās norises, taču tās skata no biznesa viedokļa, arī DB netika identificēta iespējamā slēptā reklāma. Visvairāk slēptās reklāmas fiksēts pilsētas laikrakstā Rīgas Balss (6 gadījumi), daži gadījumi identificēti laikrakstā Rītdiena.

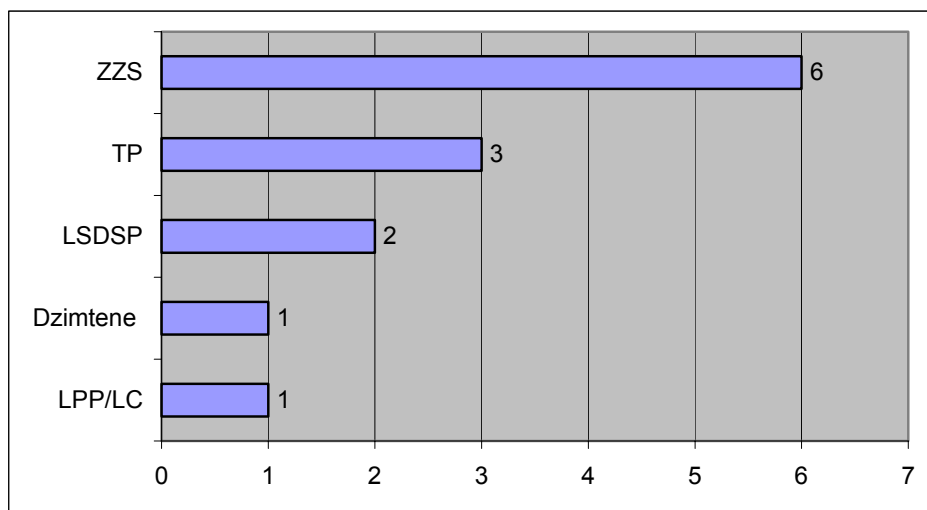
Rītdienas saturs ne vienmēr atbilst profesionālas žurnālistikas standartiem, daudzās ziņās autori iekļauj komentējošus tekstus, laikraksta saturs ir pasniegts arī dažādu topu un fotogrāfiju ar ironiskiem parakstiem veidā, tādējādi izsakot attieksmi pret notikumiem. Līdz ar to šī laikraksta saturu sarežģīti vērtēt pēc neitralitātes un sabalansētības kritērijiem. Tāpēc pētījuma gaitā ievērota redakcijas politika, vienlaikus izvērtējot, kur tā varētu izpausties kā kādas partijas iespējamā slēptā reklāma.

Tā kā citos pētījumā vērtētajos žurnālos iespējamā slēptā reklāma netika identificēta, šajā sadaļā iekļauts tikai žurnāls Kapitāls, kura septembra numurā gan uz vāka, gan saturā plaši pārstāvēti bija TP politiķi (3 gadījumi).

Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi: partijas

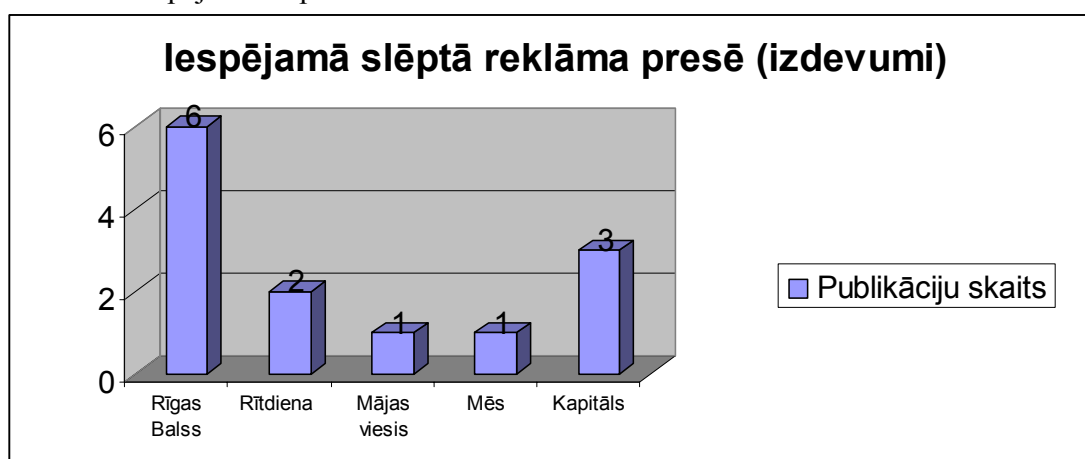
No 19 partijām, kas pretendēja uz darbu 9.Saeimā, tikai piecas partijas pētījumā fiksētas saistībā ar iespējamo slēpto reklāmu. Visvairāk iespējamās slēptās reklāmas gadījumi attiecas uz ZZS (6 gadījumi), uz pārējām četrām partijām attiecas tikai atsevišķi gadījumi.

1. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi latviešu nacionālajā presē, partijas

Katrā minētajā preses izdevumā tika fiksēti tikai daži iespējamās slēptās reklāmas gadījumi. Visvairāk tās bija laikrakstā Rīgas Balss, kas deva iespēju parādīties savās lappusēs ZZS kandidātiem un ar ZZS saistītajam A.Lembergam, kā arī LSDSP pārstāvim un Rīgas domes amatpersonai D.Īvānam.

2. Tabula. Iespējamā slēptā reklāma: laikraksti

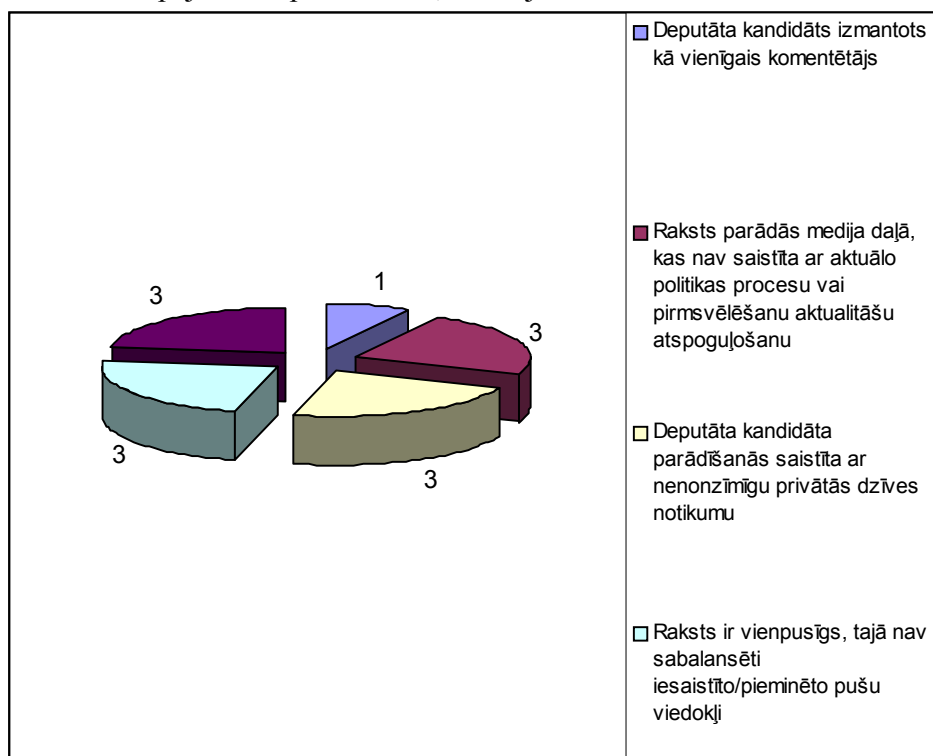
Laikrakstā RB 4 slēptās reklāmas gadījumi attiecas uz ZZS, 2 – uz LSDSP, laikraksts Rītdiena publicējis vienpusīgas intervijas ar A.Lembergu (ZZS) un A.Baštiku (LPP/LC), žurnāls Mēs vienu reizi devis iespēju bez iemesla parādīties ZZS pārstāvim (I.Lidaka), Mājas viesis pirms vēlēšanām bija veltījis plašu personības aprakstu apvienības „Dzimtene” kandidātam V.Kalnberžam.

3. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi: laikraksti un partijas

	ZZS	LPP/LC	LSDSP	TP	Dzimtene	Kopā
Kapitāls				3		3
Mēs	1					1
Mājas viesis					1	1
Rītdiena	1	1				2
Rīgas Balss	4		2			6
<i>Kopā</i>	6	1	2	3	1	

No 11 kritērijiem, pēc kuriem tika izvērtēta iespējamā slēptā reklāma, uz nacionālo presi attiecas tikai pieci. Lai pirms vēlēšanām bez īpaša iemesla parādītu partijas vai to kandidātus, laikrakstos un žurnālos izmantoti vienus raksti, kas dod iespēju izcelt vienu politisko spēku, trīs gadījumos intervijās kandidātiem ļauts izteikties, neskarot būtiskus jautājumus. Tās ir vienus intervijas, kurās dominē kandidāts un žurnālistam ir tikai formāla loma. Vairākās publikācijās, lai dotu iespēju parādīties žurnālā vai laikrakstā, izcelta kandidāta personība, viņa sasniegumi, hobiji, līdz ar to materiāls iekļauts tajā satura daļā, kam nav nekāda sakara ar politiskā procesa atspoguļojumu. Vienā publikācijā vienusību nodrošina fakts, ka deputāta kandidāts izmantots kā vienīgais komentētājs.

4. tabula. Iespējamā slēptā reklāma, kritēriji

5. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi

Laikraksts	Datums	Rubrika	Partija	Raksts, fotogrāfija
Rīgas Balss	<u>15.08.</u>	Rīgas ziņas, RB pasts	LSDSP	Daiņa Īvāna vēstule par 8-zīmju numuriem
	<u>18.08.</u>	Kultūra un izklaide,	ZZS	Grāmatas „Ventspils 700 +15” atvēršanas svētki, A.Lembergs
	<u>17.08</u>	Rīgas ziņas	ZZS	Saeimas deputātu kandidātu saraksti
	<u>31.08.</u>		ZZS	Ciemos Baiba Rivža
	<u>22.09.</u>	Kultūra un Izklaide	ZZS	A. Lembergam veltīto zīmējumu un anekdošu krājums.
	<u>27.09</u>	Akcenti	LSDSP	Dainis Īvāns par vides kvalitātes apdraudējumiem
Rītdiena	<u>08.08.</u>		<u>ZZS</u>	A.Lembergs, intervija
	<u>09.09</u>	Horizonti	LPP/LC	Intervija ar A.Baštiku.
Mēs	<u>02.09</u>		ZZS	Ingmārs Līdaka – Uz skolu
Mājas Viesis	11.08	Latvijas personības	DZIMTENE	Intervija ar Viktoru Kalnbērzu
Kapitāls*	Sept. 2006		TP	A. Štokenbergs A. Kalvītis

*trīs iespējamās slēptās reklāmas gadījumi vienā numurā.

II. Latviešu reģionālie laikraksti

Galveno tendenču raksturojums

Šajā pētījumā tika analizēti vairāk nekā 40 reģionālie laikraksti un iespējamās slēptās reklāmas gadījumi tika fiksēti 20 reģionālajos laikrakstos. Reģionālās preses izdevumi pirmsvēlēšanu periodā darbojās aktīvi un sniedza bagātu informāciju saviem lasītājiem, tāpēc pirms 9.Seimas vēlēšanām plaši tika atspoguļotas valsts augstāko amatpersonu vizītes un partiju rīkotās tikšanās ar vēlētajiem. Analizējot šo notikumu izvēli, tie pilnībā atbilst ziņu vērtību kritērijiem, taču reģionālo laikrakstu žurnālisti nereti balstīja savus materiālus galvenokārt uz amatpersonu sniegtajiem viedokļiem, jo citkārt šie viedokļi reģionālajiem laikrakstiem nav pieejami. Līdz ar to veidojās daudzas vienpusīgas publikācijas, tika izcelti pseidonotikumi, kuru atspoguļojumā dominēja amatpersonu vai deputāta kandidātu izteikumi un aktivitātes, kas būtībā auditorijai nav īpaši svarīgas un tikai raksturo ikdienas profesionālo darbību.

Reģionālo laikrakstu pārstāvji tomēr neuzskata, ka šādi materiāli uzskatāmi par slēptu reklāmu un pētījuma gaitā rīkotajās žurnālistu diskusijās reģionālo laikrakstu pārstāvji šādu materiālu parādīšanos pamatoja ar nepieciešamību atspoguļot vietējas nozīmes notikumus.

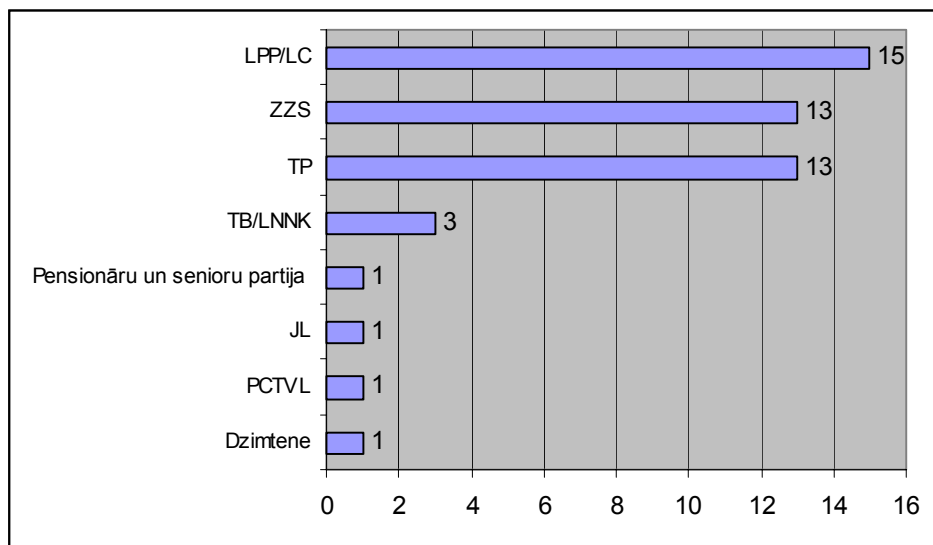
Tieši žurnālistikas tradīcijas, pieeja un vērtības, kā arī profesionālisma kritēriji reģionālajā presē veido publikācijas, kuru saturs raisa aizdomas par iespējamu slēpto reklāmu.

Reģionālie laikraksti lielu uzmanību pievērša savu novadnieku kandidēšanai vēlēšanās, tomēr atsevišķi personību apraksti to vienpusības dēļ tika kvalificēti kā iespējamā slēptā reklāma. Reģionālajā presē tika identificēti 48 iespējamās slēptās reklāmas gadījumi. Tas nozīmē, ka katrā laikrakstā bija nedaudzi (līdz pieci) vai arī tikai viens iespējamās slēptās reklāmas gadījums.

Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi: partijas

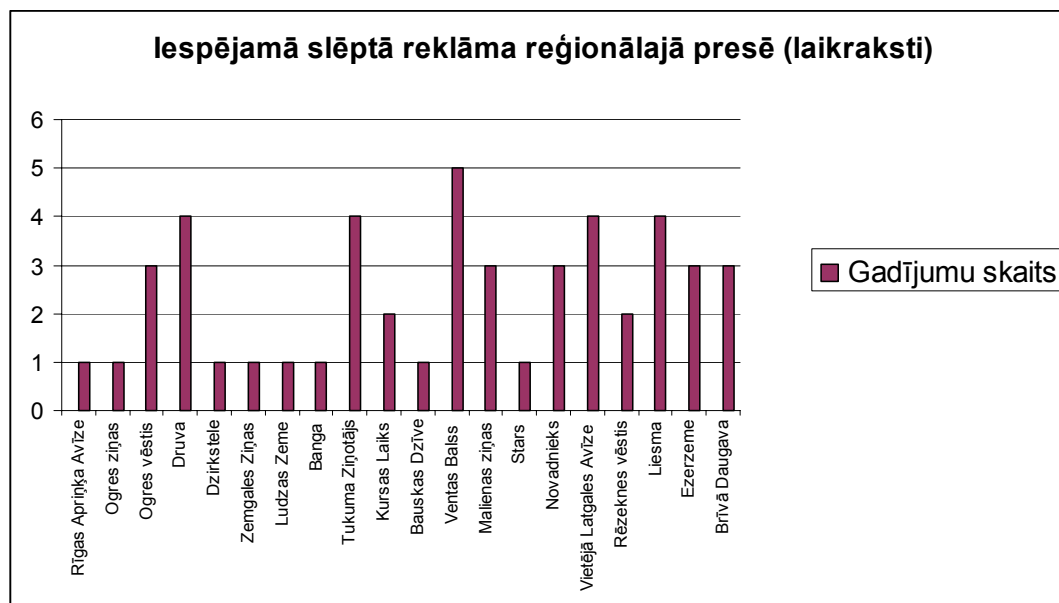
Visvairāk iespējamās slēptās reklāmas publikāciju reģionālajā presē saistītas ar LPP/LC politiķiem (15 gadījumi), gandrīz tikpat daudzi gadījumi identificēti saistībā ar ZZS un TP (katrai 13 gadījumi), pārējās partijas iespējamās slēptās reklāmas publikāciju veidā reģionālajos laikrakstos parādījās ievērojami mazāk.

6. tabula. Iespējamā slēptā reklāma reģionālajā presē: Partijas

Visvairāk iespējamās slēptās reklāmas gadījumu identificēti laikrakstā Ventas Balss, kurā visas pētījumā izceltās publikācijas saistītas ar ZZS un A.Lembergu un šajā laikrakstā pierasto tradīciju dot iespēju Ventaspils domes vadītājam detalizēti stāstīt par savu darbību, izteikt viedokli par aktuālām problēmām. Citos reģionālajos laikrakstos, kuros fiksēta iespējamā slēptā reklāma, tā attiecas uz dažādiem politiskajiem spēkiem. Tā piemēram, laikrakstā Tukuma Ziņotājs 3 gadījumi attiecas uz LPP/LC, viens gadījums – uz ZZS.

7. tabula. Iespējamā slēptā reklāma reģionālajā presē – laikraksti

Reģionālajā presē iespējamo slēpto reklāmu visvairāk raksturo pseidonotikumu atspoguļojums– tās bija publikācijas par partiju vai kandidātu darbībām, kas patiesībā būtiskas ir tikai pašai partijai un kurām ir maza nozīme vēlētāju vai laikraksta auditorijas dzīvē.

9. Saeimas vēlēšanu kampaņas laikā valdošo partiju amatpersonas ar īpašu entuziasmu piedalījās dažādos svētkos, sporta pasākumos, tādējādi cerot parādīties reģionālo laikrakstu publikācijās.

Vairākos laikrakstos vismaz vienu reizi parādījās apmaksāta politiskā reklāma, kuru bija grūti identificēt, jo tā nebija precīzi apzīmēta. Tās bija publikācijas, kurās it kā formāli ievērots likums, bet būtībā lasītājam ir grūti atšķirt, vai tā ir redakcijas sagatavota publikācija vai kādas partijas apmaksāta reklāma. Reizēm šādas publikācijas radušās nejaušības vai nekoncekvences dēļ, neliecinot par apzinātu redakcijas vēlmi „paslēpt” apmaksātu politisko reklāmu.

Viens no gadījumiem, kad politiskā reklāma bija grūti identificējama tika atlasīts laikrakstā „Zemgales Ziņas”.

„6.oktobrī publicētā politiskās apvienības «Dzimtene» vēlēšanu reklāma ievietota atbilstoši laikrakstā pieņemtajiem kritērijiem – tās tekstam un virsrakstam izmantots cits šrifts nekā žurnālistu rakstītajiem darbiem un raksts atdalīts ar līniju tāpat kā jebkura cita reklāma. Diemžēl laikraksta reklāmas nodaļas darbinieks, kas veidoja maketu, lielās darba slodzes dēļ pieļāvis paviršību un nav zem reklāmas raksta novietojis norādi, kas to apmaksā.

Ligita Timma, laikraksta «Zemgales Ziņas» galvenā redaktore

Intervējot deputāta kandidātus, veidojot to personību aprakstus un atspoguļojot partiju aktivitātes, šo publikāciju centrā ir nereti tieši kandidāts vai arī par viņu tiek izteikti vienvērtīgi viedokļi, tādējādi radot vienpusīgu, nesabalansētu publikāciju. Vairākās publikācijās, kurās intervēti deputāta kandidāti, žurnālisti ļāva tiem brīvi izteikties, neuzdodot jautājumus, kas svarīgi vēlētajiem.

Vairāki šādi gadījumi tika identificēti laikrakstā „Ogres Vēstis”.

[laikraksta “Ogres Vēstis”] “Komentārs par pētījumu un atradumiem”

Ar nožēlu esam spiesti paziņot, ka PROVIDUS veiktā iespējamās slēptās politiskās reklāmas pētījuma atradumi laikrakstā „Ogres Vēstis” un secinājumi nesakrīt ar mūsu viedokli un secinājumiem. Jo, cienot PROVIDUS metodoloģiju, mēs, dungojot „Kādēļ man dziedāt svešu dziesmu...”, tomēr izstrādājām SAVU metodoloģiju un pēc tās arī vadāmies.

Jūsu atlasītās publikācijas (23.09., 30.09., 07.10. Atmiņu apraksts. P.Rubenis, TB/LNNK; 07.09. TB/LNNK prezentē sociāli ekonomiskās attīstības pamatnostādnes. J.Mālnietis; 30.09. LPP/LC. Ogres Novadam ir iespēja! I.Ošiņa) nav redakcijas štata žurnālistu rakstītas un, pēc MŪSU metodoloģijas, tās tikai **daļēji** ir politiskā reklāma. Atbilstoši politiskās reklāmas proporcijai katrā konkrētajā publikācijā mēs attiecīgajām partijām izrakstījām rēķinus un tie ir apmaksāti.

Pie minētajām publikācijām norādi „Apmaksāta politiskā reklāma” nelikām apzināti. Tāpēc, ka, saskaņā ar MŪSU metodoloģiju, pirmkārt, tā tikai daļēji ir reklāma un, otrkārt, mēs nepiesārņojam avīzi ar ābečnieciskām norādēm, jo savu lasītāju uzskatām par gudru (un tāds tas arī ir), kas visu saprot arī bez primitīvas degunā bāšanas.

Saņemot dūšu, uzdrošināmies mest pretakmeni arī PROVIDUS dārziņā. Jūsu apzīmējumus mūsu un citu kolēģu publikācijām „neskaidri identificēta politiskā reklāma”, „slikti identificējama...” un it sevišķi – „nekorekti noformēta...” varētu attiecināt arī uz jūsu pētījuma datu un noformējuma kvalitāti.

Punkts viens: jūsu inkriminēto grēku „Ogres Ziņām” par 26.augusta publikāciju „Ogrē viesojās satiksmes ministri” uzņemamies uz sevi...

Punkts divi: rakstot „Ogres vēstis” ar mazo burtu „v”, jūs laikam necienāt vai nu gramatiku vai

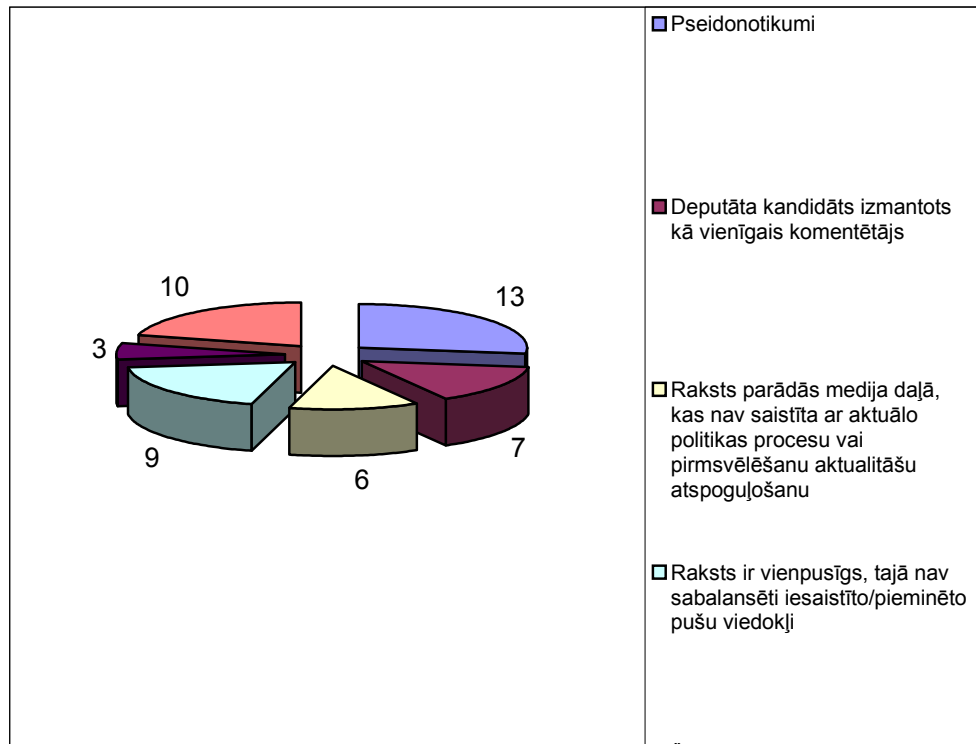
mūs. Bet varbūt mums, tik maziņiem, lielais burts arī nepienākas?
 Punkts trīs: preses izdevumu saraksts izskatās „nekorekti noformēts” jeb haotisks, – varējāt taču izkārtot alfabēta secībā.
 Bet varbūt – „Kas atļauts Jupiteram, ...”.
 Pamatoti ticam, ka publicēsiet arī pētniekiem adresētās replikas.

Jānis Mozulis,
 SIA "Rajona laikraksts "OGRES VĒSTIS"" direktors un redaktors

Deputātu kandidāti reģionālajos laikrakstos parādījušies arī atsevišķās publikācijās, kas nav saistītas ar politisko ziņu atspoguļojumu, politiķi ir stāstījuši par saviem ceļojumiem, dalījušies atmiņās.

Apkopojot var teikt, ka iespējamās slēptās reklāmas gadījumu reģionālajā presē nav daudz, tas liecina par žurnālistikas profesionālā līmeņa uzlabošanos un redakciju principiālo pieeju pirmsvēlēšanu procesa atspoguļojumā.

8. tabula. Iespējamā slēptā reklāma, kritēriji

9. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi reģionālajā presē

Rīgas Atriņķa Avīze	23.09.		TP	A.Kalvītis, A.Veipa, J.Silovs, A.Blaus, T.Puķītis, S.Fišere, U.Rūķītis, L.Mūrniece, E.Sloceniece
Ogres Ziņas	26.08.	Ogrē viesojās satiksmes ministri	LPP/LC	A.Šlesers, K.Peters, P.Dimants
Ogres Vēstis	23.09., 30.09., 07.10	Atmiņas, atmiņu apraksts, kuru kopš 9.septembra stāsta P. Rubenis	TB/LNNK	P. Rubenis
	07.09.	TB/LNNK, prezentē sociāli ekonomiskās attīstības pamatnostādnes	TB/LNNK	Neskaidri identificēta politiskā reklāma
	30.09		LPP/LC	Neskaidri identificēta politiskā reklāma
Druva	11.08.	No Saeimas uz Saeimu	ZZS	Andris Kāposts/Aivars Lembergs
	12.08	Ziņas	LPP	Dzintars Jaunžeikars
	16.08.	Lauku pašvaldības problēmas un risinājumi	TB/LNNK	
	05.09.	Ziņas		Guntars Grīnvalds
Dzirkstele	09.09.	Aktuāli	LPP/LC	Jevgēnija Stalidzāne
Zemgales Ziņas	06.10		Dzimtene	Nav apzīmēta politiskā reklāma
Ludzas Zeme	15.09.	Pašvaldības ziņas	LPP/LC	A.Šlesers
Banga	29.08.	Intervija	TP	A. Kalvītis, O. Spurdziņš
Tukuma Ziņotājs	02.09.	Represētie dodas ekskursijā	LPP/LC	Hendriks Besikirskis
	30.08	Ministrijās	ZZS	Dagnija Staķe
	06.09	Deputāti viesojas Jaunpilī		
	16.09	Sociālpolitika	LPP/LC	K.Pētersone, neskaidri identificēta politiskā reklāma
	23.09		LPP/LC	Ainārs Šlesers, Andris Bērziņš, Inga Piterniece, Pēteris Simsons, Hendriks Besikirskis, Indulis Emsis, Aigars Baštiks
Kursas Laiks	24.08.	Pašvaldībās	TP	Andrejs Radzēvičs
	31.08.	Ziņas	LPP/LC	A.Baštiks piedalās Liepājas izglītības darbinieku konferencē
Bauskas Dzīve	27.09.	7.oktobris par 7. sarakstu	ZZS	grūti identificējama politiskā reklāma
Ventas Balss	16.08	Informē Aivars Lembergs	ZZS	
	28.08.	Informē Aivars Lembergs	ZZS	
	08.09.		ZZS	Augusts Brigmanis, Baiba Rivža, Aleksandrs Kiršteins
	26.09.		ZZS	Aivars Lembergs
	28.09.		ZZS	Augusts Brigmanis
Malienas ziņas	22. 08.	Latvija Eiropas Savienībā	LPP/LC	Kārīna Pētersone
	09.09.	Amatpersonas vizīte	TP	Māris Kučinskis
	06. 10.		TP	Aigars Kalvītis, nepietiekami noformēta politiskā reklāma
Stars	07.09.	Aktualitātes	LPP/LC	Ainārs Šlesers

Novadnieks	22.09.	B.Rivža kā amatpersona pasniedz apbalvojumu Preiļu rajona bērnu un jauniešu centra direktorei	ZZS	
	03. 10.	Balvu rajonā, G.Bērziņš kopā ar sadarbības partneriem no Vācijas apskata jaunā atbalsta centra celtniecības vietu.	TP	
	05.10.	Novadnieka ceļojums	JL	Jānis Bakmanis
	06.10.	Informācija, A.Kalvītis piedalās Galēnu sporta halles atklāšanā, pēc tam paredzēts Paula koncerts	TP	
Vietējā Latgales Avīze	01.09.	Lietišķā lappuse, reportāža, A.Kalvītis siera svētkos Preiļos	TP	
	15.09	Vaļasprieks, Intervija ar E.Šņepsti par gleznošanu	TP	
	06.10.	Aktualitātes, viedokļi	TP	A.Kalvītis piedalās jaunas skolas atklāšanas svētkos
	06.10.		ZZS	Vējonis piedalās pilotprojekta par azbesta pareizu apsaimniekošanu
Rēzeknes Vēstis	12.09.		PENSIONĀRU UN SENIORU PARTIJA	Viktors Sprūga
	23.09.	Turpinām iepazīstināt ar deputātu kandidātiem	PCTVL	A.Mirskis
Liesma	26.08.	Vietējās ziņas	LPP/ LC	A. Šlesers, K.Greiškalns
	26.09.	Sports. Atmiņas.	ZZS	V.Staņa, J.Brengulis
	04.10.		TP	Neatbilstoši noformēta politiskā reklāma
	06.10.		TP	Neatbilstoši noformēta politiskā reklāma
Kursas Laiks	31.08.	Ziņa	TP	Ainārs Baštiks
Ezerzeme	29.08.		ZZS	Mārtiņš Roze
	12.09.		ZZS	G.Upeniņš, I.Ūdre
	29.09.	Intervija	ZZS	G.Upeniņš
Brīvā Daugava	03.10.	Aktuāli	LPP/LC	Neskaidri identificēta politiskā reklāma
	05.10.		TP	neskaidri identificēta politiskā reklāma
	07.10.	Mozaīka	LPP/LC	neskaidri identificēta politiskā reklāma

III. Nacionālās apraides TV

Galveno tendenču raksturojums

Nacionālās apraides televīzijās, vērtējot to pārraides atbilstoši šajā pētījumā izvēlētajiem iespējamās slēptās reklāmas kritērijiem, slēptās reklāmas bija maz – piecos kanālos kopā identificēti 33 gadījumi.

LTV pirms vēlēšanām deklarēja savus priekšvēlēšanu laika darbības principus, apliecinot, ka tā būs neitrāla un visus politiskos spēkus atspoguļos līdzvērtīgi. Sabiedriskās televīzijas abos kanālos iespējamā slēptā reklāma atrodama vien neatkarīgo producentu sagatavotajos raidījumos, kuru pamattēmas un koncepcijas nav saistītas ar aktuālā politiskā procesa atspoguļojumu. Savukārt komerctelevisijās slēptās reklāmas kontekstā izceļas PBK un TV5, kuru saturu pārsvarā veido seriāli un filmas, tāpēc politiķi tajās parādījās tikai ziņu raidījumos.

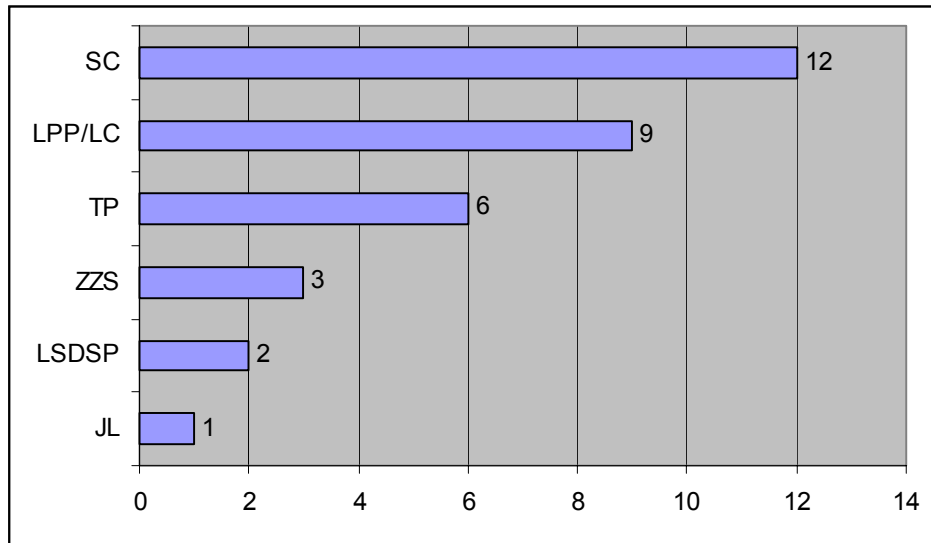
Tā kā Saskaņas centra sarakstā kandidēja PBK galvenais redaktors Nils Ušakovs, tad šī kanāla ziņu raidījumos viņam regulāri tika dota iespēja izteikt savu viedokli par dažādiem jautājumiem. Formāli vērtējot, šīs ziņas bija veidotas, izmantojot dažādus avotus un tām nevarētu pārmest vienpusību vai aktualitātes trūkumu, tomēr ziņu veidotāji deva iespēju viena politiskā spēka (SC) pārstāvim bieži, bez pamata nonākt ziņu sižeta centrā vai arī izteikt savus komentārus pēc ziņu sižeta.

Savukārt LNT veidoja lielu pašreklāmas kampaņu TP rīkotajam un LNT ēterā translētajam (ar vairākiem atkārtojumiem) Raimonda Paula koncertam Rēzeknē, kuru vadīja TP biedrs Vents Armands Krauklis, bet ar runām uzstājās vairāki TP ministri. Šī bija iespēja vienam politiskajam spēkam veidot plašu un masīvu publicitāti visvairāk skatītajā Latvijas TV kanālā³, savas partijas daudzinašanās kampaņu slēpjot aiz izklaidējoša pasākuma translācijas - tautā iemīļota komponista (arī TP biedra) koncerta. Kanālā TV3 iespējamā slēptā reklāma netika identificēta.

Visvairāk iespējamās slēptās reklāmas saistāmas ar SC parādīšanos PBK un TV 5 – 12 gadījumi. LPP/LC identificēti 9 slēptās reklāmas gadījumi, TP – 6 gadījumi, ZZS - 3 gadījumi, LSDSP – 2 gadījumi, JL – 1 gadījums.

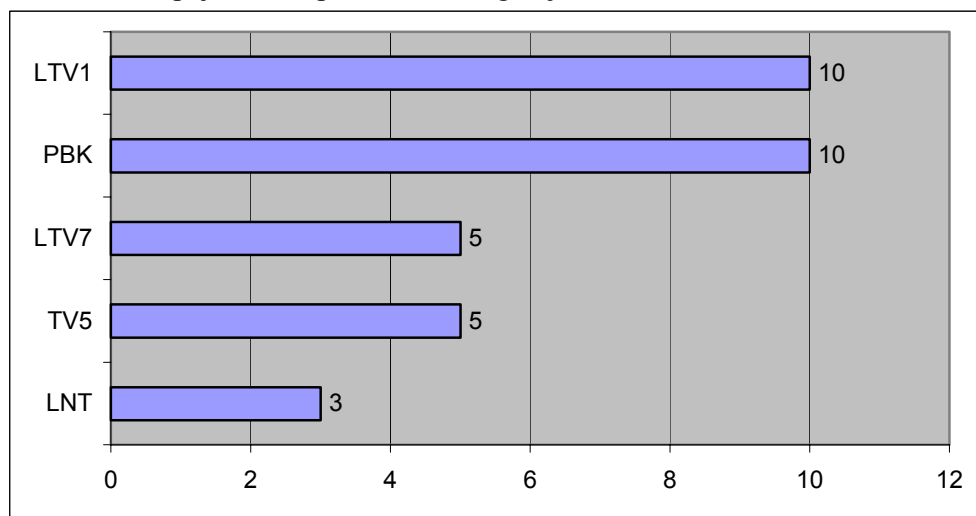
³ „Sākoties jaunajai TV sezonai, pārliecinoši populārākais kanāls septembrī ir bijis *LNT*. Tā vērošanai vidēji viens Latvijas iedzīvotājs, kas vecāks par 4 gadiem, ir veltījis vidēji 20,7 % no kopējā TV skatīšanās laika.” <http://www.tns.lv/?lang=lv&fullarticle=true&category=showuid&id=2494> (skatīts 01.12.2006.)

10. tabula. Iespējamā slēptā reklāma nacionālajās TV: partijas

Vērtējot iespējamās slēptās reklāmas klātbūtni TV kanālos, jāsaprot, ka vislielākais skaits tika atrasts LTV 1 un PBK ēterā (katrā 10 gadījumi), LT7 un TV5 programmā - katrā 5 gadījumi, LNT programmā - identificēti 3 gadījumi.

11. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi: TV

Analizējot partiju parādīšanos saistībā ar iespējamo slēpto reklāmu katrā kanālā, var teikt, ka SC, ar kuru saistāmi visvairāk slēptās reklāmas gadījumi, izmantoja tikai PBK (9 gadījumi) un TV 5 ziņu raidījumus (3 gadījumi), kuros partijai bija iespēja uzrunāt galvenokārt krievu valodā runājošo auditoriju.

Savukārt LPP/LC slēptās reklāmas kontekstā visvairāk parādījies LTV 1 (4 gadījumi) un LTV7 (2 gadījumi), kā arī LNT, PBK un TV5 (katrā viens gadījums). Sabiedriskajā televīzijā LPP/LC parādījies divos kristietībai veltītos raidījumos „Garīgā dimensija” (tie 2 reizes atkārtoti), kuros uzstājies partijas pārstāvis Ainārs Baštiks, kā arī tika demonstrētas partijas vadītāja A.Šlesera jaunākā dēla kristības. LTV 7 apmaksāto raidījumu sadaļā Televeikala skatlogs raidījumā „Vārds uzņēmējiem” tika iekļauts sižets, kurā piedalījās LPP/LC pārstāvis satiksmes ministrs K.Peters. Līdzīgs sižets tika demonstrēts šīs pašas sadaļas raidījumā „Argumenti”.

TP, ar kuru saistīti 6 iespējamās slēptās reklāmas gadījumi, parādījusies LTV 1 un LNT (katrā 2 reizes), kā arī LTV7 un TV 5 (katrā vienu reizi). LTV1 ēterā raidījumā „Tādi esam” (ar atkārtojumu) fiksēts gadījums, kad TP saistāma ar iespējamo slēpto reklāmu. LTV7 – ministram Atim Slakterim dota iespēja plašai, ar raidījuma tēmu nesaistītai intervijai raidījumā „Laiks vīriem”. TV5 un LNT ēterā demonstrēts jau minētais R.Paula koncerts, ko organizēja TP.

ZZS iespējamā slēptā reklāma identificēta LTV1 (2 gadījumi) un LTV 7 (1 gadījums), kad Raimonds Vējonis izteicies raidījumā „Sargājiet bērnus” un I.Emsis raidījumā „Vides fakti”, kā arī LTV 7 sadaļā Televeikala skatlogs raidījumā „Reģionālā attīstība Latvijā” kur Mārtiņš Roze parādījās komentējot izstādi Agro 2006.

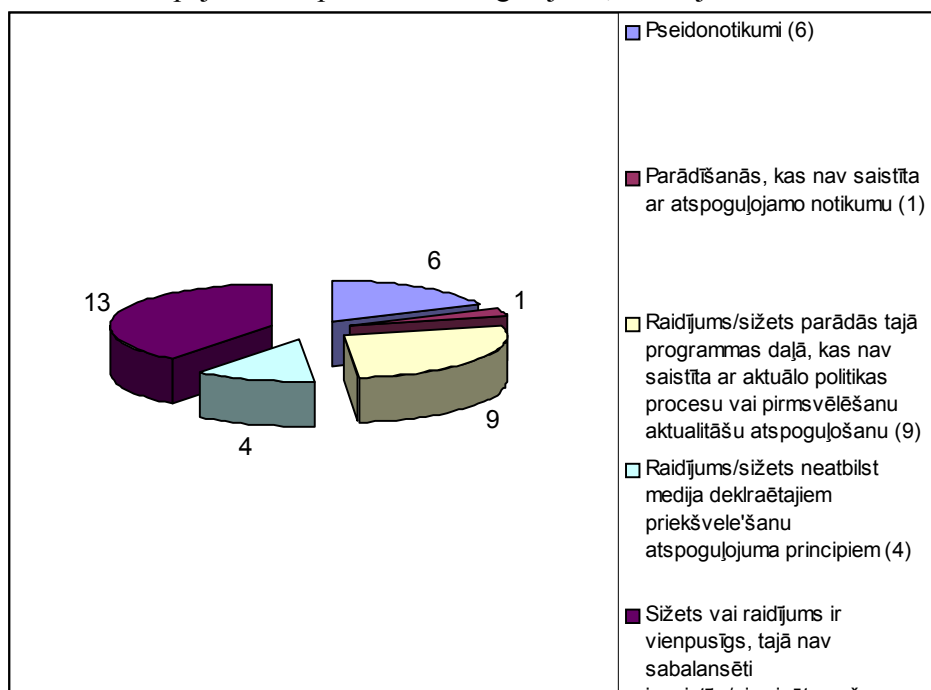
LSDSP parādījusies 2 iespējamās slēptās reklāmas gadījumos LTV raidījumā „Galva. Pils. Sēta” ko apmaksā Rīgas Dome, tādējādi priekšvēlēšanu periodā dodot iespēju parādīties D.Īvānam. Bet JL pārstāvis K.Strēlis plaši intervēts kanāla LTV7 sadaļā Televeikala skatlogs raidījumā „GE Money steetball apskats” (fiksēts viens gadījums).

12. tabula. Iespējamā slēptā reklāma: partijas un TV

	PBK	LNT	TV5	LTV7	LTV1
SC	9		3		
JL				1	
TP		2	1	1	2
LSDSP					2
LPP/LC	1	1	1	2	4
ZZS				1	2

Izvērtējot iespējamās slēptās reklāmas veidus, visvairāk televīzijās parādījušies vienpusīgi, nesabalansēti raidījumi vai sižeti. Tie attiecas uz gadījumiem, kad politiķis tiek lūgts komentēt dažādus notikumus vai problēmas un salīdzinājumā ar citiem raidījuma vai sižeta varoņiem, politiķa teiktais izvirzās priekšplānā. Lielu daļu iespējamās slēptās reklāmas gadījumu var attiecināt uz raidījumiem, kad politiķis parādās ar priekšvēlēšanu procesu nesaistītā medija satura daļā. Politiķi ir parādīti arī vairākos pseidonotikumos, atsevišķi slēptās reklāmas gadījumi norāda uz pretrunu starp saturu un iepriekš definētajiem principiem.

13. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi, kritēriji

Apkopojot var noteikt sekojošas iespējamās slēptās reklāmas galvenās tendences nacionālās apraides televīzijās:

- I. Sabiedriskās televīzijas kanālos iespējamā slēptā reklāma parādās raidījumos, kas nav saistīti ar aktuālu politiskā procesa atspoguļošanu un ko sagatavo neatkarīgās producentu grupas. Tajās citu sižetu vidū parādās konkrēti politiķi, kam tiek lūgts ilustrēt kādu notikumu vai izteikties par kādu problēmu.
- II. Kanālā LTV7, kuras sadaļā „Televeikala skatlogs” regulāri parādās reklāmdevēju apmaksāti raidījumi, tiek iekļauti sižeti ar politiķu piedalīšanos. Nereti tās ir amatpersonas, kurām tiek dota papildu publicitātes iespēja pirms vēlēšanām.
- III. Sabiedriskās televīzijas kanālā LTV1 īpaši jāizceļ raidījums „Tādi esam”, kas veidoja apskatus par katru lielāko politisko spēku. Bet šie sižeti ļoti atšķīrās no parastajiem šī raidījuma sižetiem, kurus raksturo profesionāla žurnālistika un vispusīga pieeja. Partiju darbības vērtējumam veltītajos sižetos uzstājās dažādu politisko spēku pārstāvji, tomēr kopumā atlasītā informācija un viedokļi bija labvēlīgi izvēlētajai partijai, analizē tika apietas vai nonivelētas galvenās problēmas, kas saistītas ar konkrēto partiju, radot iespaidu par iespējamu slēpto reklāmu.
- IV. Kanālos PBK un TV 5 politiķi tika rādīti ziņu sižetos, izceļot tos politiskos spēkus, pret kuriem kanāls noskaņots labvēlīgi, ar regulāras parādīšanās iespēju padarot tos par viedokļa līderiem. TV 5 tika atkārtoti raidījumi, kas jau rādīti LNT (R.Paula koncerts), tā palielinot TP parādīšanās iespējas un iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaitu.

13. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumu uzskaitē.

LTV 1	2006.09.06. 19:44	Tādi esam	ZZS	
	10.09.2006 8:04	Garīgā dimensija	LPP/LC	Ainārs Baštiks
	11.09.2006. 12:48	Galva. Pils. Sēta	LSDSP	Dainis Īvāns
	12.09.2006 17:43	Sargājiet bērnus!	ZZS	Raimonds Vējonis
	13.09.2006. 19:39 2X	Tādi esam	LPP	Ainārs Šlesers, Jānis Šmits
	16.09.2006 19:09	Vides fakti	ZZS	Indulis Emsis
	17.09.2006 7:00 2X	Garīgā dimensija	LPP	Ainars Baštiks, Ainārs Šlesers
	20.09.2006. 19:42	Tādi esam	TP	Aigars Kalvītis, Jānis Lagzdīņš, Gundars Bērziņš
LTV 7	13.08.2006. 10:42	Laiks vīriem	TP	Atis Slakteris
	11.09.2006. 17:59	Televeikala skatologs	ZZS	Mārtiņš Roze
	17.09.2006. 10:01	Televeikala skatologs. Vārds uzņēmējiem.	LPP/LC.	Krišjānis Peters, Ainārs Šlesers
	21.09.2006. 18:14	Televeikala skatologs. Arguments.	LPP/LC	Krišjānis Peters, Ainārs Šlesers
	01.09.2006.	Televeikala skatologs	JL	Kārlis Strēlis
TV5	17.08.2006 19:43	24 stundas	Saskaņas centrs	N. Ušakovs
	18.09.2006. 12: 12.	Ārkārtēji gadījumi	LPP/LC	Krišjānis Peters
	03. 09.2006 15.00	Raimonda Paula koncerts Rēzeknē	TP	
	24.09.2006. 19:34	24 stundas	SC	Nils Ušakovs, Viktors Gluhovs
	04.10.2006. 19.33.	24 stundas	SC, LPP/LC	N. Ušakovs
LNT	03.09.2006. 21.55	Koncerta reportāža no Rēzeknes	TP	
	09.09.2006. 16:10.	Raimonds Pauls - Latgalei	TP	Raimonds Pauls, Māris Kučinskis
	23.09.2006. 20:01	LNT ziņas	LPP/LC	Ainārs Šlesers
PBK	07.09.2006. 20:53	Latvijas laiks	Saskaņas centrs	Nils Ušakovs, Andrejs Klementejevs
	08.09.2006. 20:42	Latvijas laiks	SC, ZZS	
	11.09.2006. 20:54	Latvijas laiks	SC	Nils Ušakovs, Andrejs Klementjevs
	14.09.2006. 20:59	Latvijas laiks	SC	Aleksandrs Mirskis
	22.09.2006 20:37	Latvijas laiks	LPP/LC	Vjačeslavs Stepanenko, Ainārs Šlesers
	22.09.2006. 20:50	Latvijas laiks.	SC	Boriss Čilevičs, Viktors Gluhovs, Sergejs Dolgopolovs, Edmunds Karalūns
	01.09.2006. 20:38	. Latvijas laiks	Saskaņas centrs	Nils Ušakovs, Jānis Urbanovičs, Aleksandrs Mirskis
	02.10.2006. 20.49.	Latvijas laiks	SC	A.Mirskis
	04.10.2006. 20:49	Latvijas Laiks	SC	B.Čilevičs
	05.10.2006.	Latvijas laiks	SC	Sergejs Dolgopolovs

IV. Nacionālās apraides radio

Galveno tendenču raksturojums

No 12 iespējamās slēptās reklāmas analizē iekļautajām nacionālās apraides radio stacijām iespējamā slēptā reklāma tika atrasta septiņās. Kopumā slēptās reklāmas skaits bija salīdzinoši neliels – 100 gadījumi.

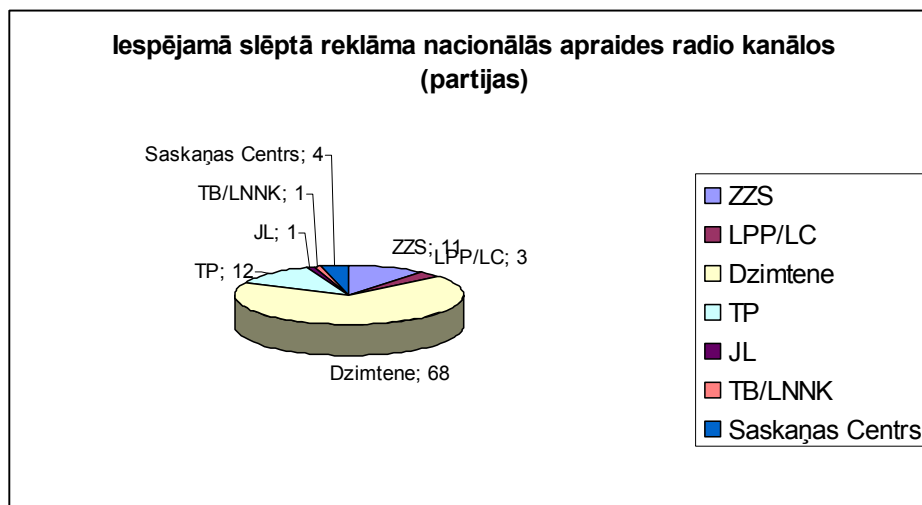
Tomēr uzreiz jāuzsver divi svarīgi faktori:

- 1) lielākā daļa slēptās reklāmas meklējami vienā radio stacijas saturā, pārējos kanālos tika fiksēti vien dažī gadījumi.
- 2) daļa no iespējamās slēptās reklāmas gadījumiem atkārtotumu dēļ, iespējams, nav fiksēti.

Būtiski, ka radio staciju saturā iespējamā slēptā reklāma fiksēta gandrīz tikai ziņu raidījumos, jo pārējo šo mediju saturu veido izklaides raidījumi vai mūzika.

Vērtējot partijas, uz kurām attiecas iespējamā slēptā reklāma, absolūta līdere ir politiskā apvienība Dzimtene (68 gadījumi), 12 gadījumi saistīti ar ZZS, TP – 11 gadījumi, SC – 4 gadījumi, LPP/LC – 3 gadījumi, JL un TB/LNNK – 1 gadījums.

14. tabula. Iespējamā slēptā reklāma radio, partijas

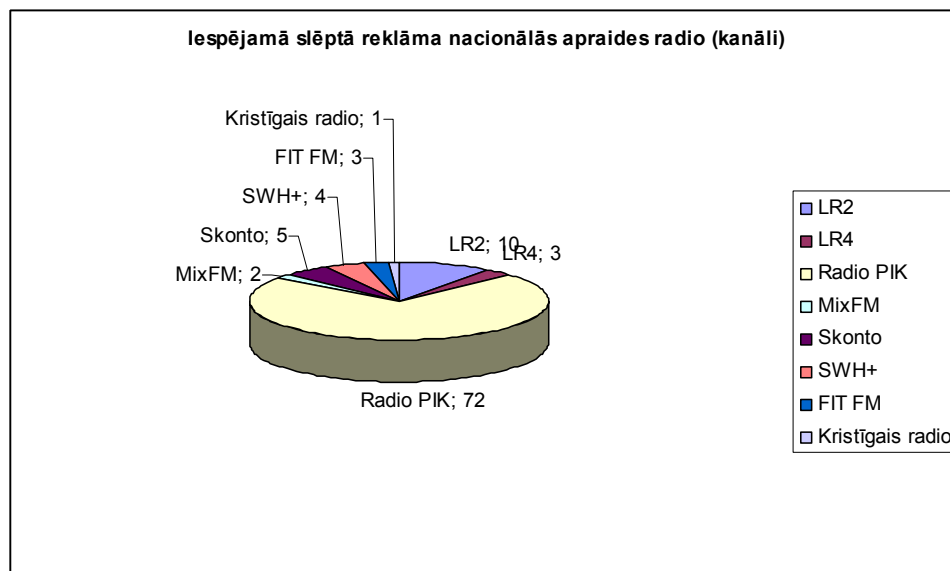
Radio PIK ir galvenais medijs, kura ziņu un diskusiju raidījumos identificēts vislielākais skaits iespējamās slēptās reklāmas – 72 gadījumi; 68 no tiem attiecas uz politisko apvienību „Dzimtene”, 4 gadījumi saistīti ar SC. Radiostacijas īpašnieks Jurijs Žuravļovs ir politiskās apvienības „Dzimtene” līderis, līdz ar to var teikt, ka priekšvēlēšanu periodā šīs radiostacijas ēters pārvērtās par galveno līdzekli „Dzimtenes” kampaņas realizēšanai. Katru dienu ziņās un citos Radio PIK raidījumos konsekventi dažādos veidos tika popularizēta „Dzimtene”, tās biedri, priekšvēlēšanu solījumi un līderis, ar partijas pārstāvju palīdzību komentēti notikumi valstī, ierosināti dažādi temati, atspoguļotas partijas aktivitātes. Arī diskusiju raidījumi pārsvarā bija veltīti viena politiskā spēka izceļšanai un diskusijas lielākoties notika starp „Dzimtenes” biedriem.

Jau trešo priekšvēlēšanu kampaņu pēc kārtas Radio PIK darbojas kā politiskās propagandas radio ar ievērojamu iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaitu. Lai gan 2005. gada pašvaldību vēlēšanu kampaņas laikā veiktā propaganda ievērojami ietekmēja apvienības Dzimtene panākumus Rīgā un ļāva tai ieņemt ievērojamu (8/60) vietu skaitu Rīgas Domē, radio netraucēti turpināja darboties kā Dzimtenes propagandas radio arī pirms 2006. gada vēlēšanām.

Gads	Iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaits
2006	72
2005	148
2002	100

Pārējās raidstacijās ziņu raidījumos tika izceltas amatpersonu aktivitātes, kas, dienas gaitā vairākkārt atkārtojot informāciju, piešķir maznozīmīgiem notikumiem svarīgumu un ļauj politiķa vārdam pastāvīgi izskanēt ēterā. Salīdzinoši daudz iespējamās slēptās reklāmas gadījumu – 10, identificēti LR2 kanāla ziņu raidījumos, 3 gadījumi – LR4. Visi šie gadījumi sabiedrisko raidorganizāciju ēterā saistīti ar ziņām, kas stāsta par valsts augstāko amatpersonu un deputāta kandidātu dienas kārtību, piesakot viņu aktivitātes. Ziņas minētajos un arī pārējos radio kanālos ir tikai dažus desmitus sekunžu garas, tās parasti lasa žurnālists vai raidījuma vadītājs – tātad ēterā izskan tikai amatpersonas vārds, bet retos gadījumos tiek atskaņoti ieraksti ar deputāta kandidātu viedokļiem. Atkārtojoties viena pēc otras, šīs ziņas auditorijas uzmanības centrā izvirza atsevišķu partiju pārstāvjus. Komerckanālos, kur kopumā ir daudz mazāk informatīvu pārraižu, katrā bijuši tikai daži iespējamās slēptās reklāmas gadījumi.

15. tabula. Iespējamā slēptā reklāma nacionālajos radio

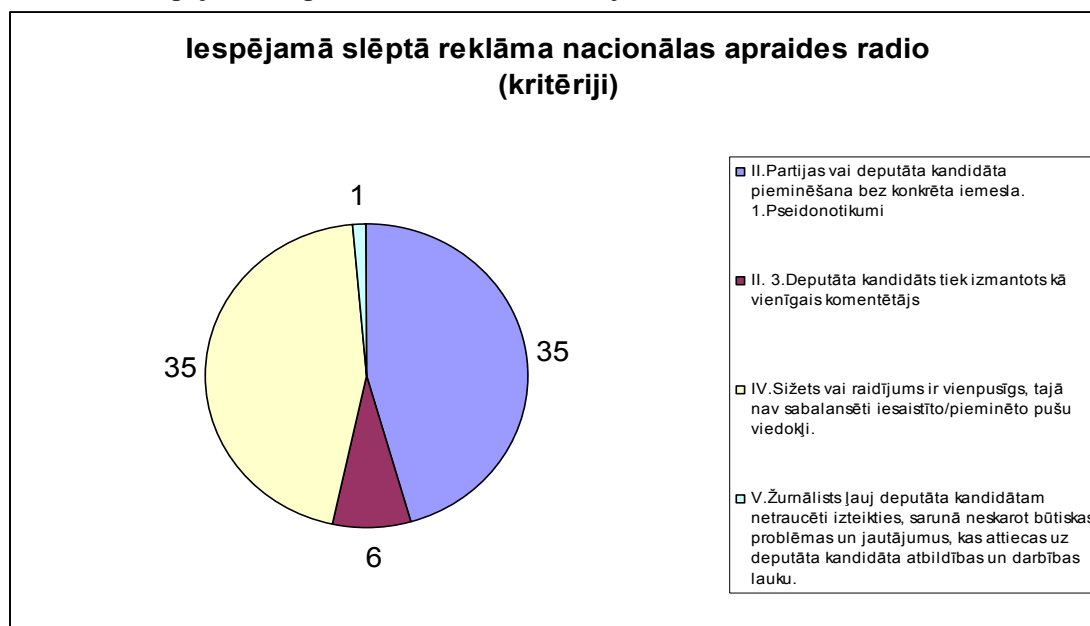
Izvērtējot, kuras partijas parādījušās noteiktos radio kanālos, konstatēts, ka sabiedriskās apraides kanālos LR2 un LR 4 parādījušās vairākas partijas (pa vienam vai diviem gadījumiem - ZZS, TP, TB/LNNK, JL). Toties komerckanālos radio Skonto, SWH + un Fit FM izskanējusi tikai TP iespējamā slēptā reklāma. ZZS iespējamā slēptā reklāma fiksēta LR2, SWH+, LR4, SC - tikai Radio PIK.

16. tabula. Iespējamā slēptā reklāma radio: partijas un radiostacijas

	Kristīgais radio	FIT FM	SWH+	Skonto	Mix FM	Radio PIK	LR4	LR2
SC						4		
TB/LNNK							1	
JL								1
TP		3	1	5			1	2
Dzimtene						68		
LPP/LC	1							2
ZZS			3		2		1	5

Iespējamā slēptā reklāma radio kanālos ir bijusi diezgan vienveidīga pēc formas – lielākoties tie bijuši pseidonotikumi vai arī vienpusīgi, nesabalansēti ziņu sižeti. Pseidonotikumi vairāk saistīti ar amatpersonu aktivitāšu atspoguļojumu dažādu radio kanālu ikdienas ziņu raidījumos, savukārt vienpusīgi veidotie raidījumi un tie, kuros deputāta kandidāts izmantots kā vienīgais komentētājs, visbiežāk izskanējuši Radio PIK ēterā, stāstot par politisko apvienību „Dzimtene” vai SC.

17. tabula. Iespējamā slēptā reklāma radio, kritēriji

18. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi nacionālajās radio stacijās

LR2	Datums un laiks	Veids	Stacija	Personas nosaukums
	13.08.2006 11:00	ziņas	ZZS	Mārtiņš Roze
	24.08.2006. 16:58	ziņas	ZZS	Dagnija Staķe
	2006.08.24 16:58.	ziņas	TP	A. Kalvītis
	2006.08.31 8:58	ziņas	TP	A. Kalvītis, A. Štokenbergs
	2006.08.31 11:57		ZZS	M. Roze
	2006.09.08	ziņas	ZZS	M. Roze
	18.09.2006. 16:59	Ziņas	JL	
	22.09.2006		ZZS	A. Lembergs

	17:57			
	23.09.2006 9:57		LPP/LC	
	23.09.2006. 14:56		LPP/LC	A. Šlesers
LR 4	11.09.2006 10:21	День за Днем	ZZS	Mārtiņš Roze
	13.09.2006. 7:48	ziņas	TB/LNNk	A.Vilks
	20.09.2006. 8:01	ziņas	TP	A. Kalvītis
Mix FM	2006.09.01. 12:07	Ziņas	ZZS	Ingrīda Ūdre
	2006.09.01 13:06	Ziņas	ZZS	Baiba Rivža
Skonto	17.08.2006 11:58	ziņas	TP	A. Kalvītis
	17.08.2006. 11:58	ziņas	TP	G. Bērziņš
	18.09.2006. 8:55	ziņas	TP	A. Kalvītis
	21.09.2006. 11:58	ziņas	ZZS	M. Roze
	21.09.2006 13:57	ziņas	TP	A. Kalvītis
SWH +	2006.08.30. 7:31	Ziņas	ZZS	I. Ūdre
	13.09.2006 8:02	Ziņas	TP	Dzintars Ābiķis
Fit FM	12.09.2006 7:02	ziņas	TP	Aigars Kalvītis
	14.09.2006 11:03		TP	Aigars Kalvītis
	19.09.2006. 15:04		TP	A. Kalvītis
Kristīgais radio	14.09.2006 12:43	Laika zīmes	LPP/LC	Jānis Šmits

Radio PIK

- 09.08.2006. 12:11:25 Радиотерки Dzimtene A.Karijevs 3x
- 10.08.2006. 18:11:25 Информационно-аналитическая передача с Юрием Журавлевым Dzimtene Jānis Kuzins,
- 18.08.2006. 12:00. kārtējais ziņu izlaidums Dzimtene
- 2006.08.2118:08 Нарочно не придумаешь Dzimtene
- 2006.08.2218:16 Нарочно не придумаешь Dzimtene
- 2006.08.2312:11 Радиотерки Dzimtene
- 2006.08.2318:10 Нарочно не придумаешь Dzimtene
- 2006.08.2412:16 Радиотерки Dzimtene
- 2006.08.2418:15 Нарочно не придумаешь Dzimtene
- 2006.08.2818:12 Нарочно не придумаешь Dzimtene Jānis Misa, Jānis Kuzins
- 2006.08.2918:19 Нарочно не придумаешь Dzimtene Jānis Gusevs, Aleksejs Ivanovs
- 2006.08.3112:11 Радиотерки(Двери) Dzimtene Vēlēšanu procesa apspriešana , Jurija Žuravjeva pieminēšana
- 2006.09.0112:12 Raidījums ar Jūriju Žuravjevu Dzimtene Jānis Ločmenis, Viktors Birjukovs Iepazīstināšana ar partijas Dzimtene kandidātiem, Dzimtenes līdera J. Žuravjeva apsveikšana
- 2006.09.0118:03 **Ziņas 10x** Dzimtene Jānis Kuzins Informācija par Dzimtenes kandidātu J. Kuzinu sakarā ar iesnieguma iesniegšanu par priekšsēdētājas Ineses Aizstrautas atbrīvošanu no amata
- 2006.09.0118:07 Эх раз да еще раз Dzimtene Pavēls Tjurins. P. Tjurina komentāri
- 04.09.200612:11 Радиотерки Dzimtene Arkādijs Karijevs
- 04.09.200618:12 Нарочно не придумаешь Dzimtene

18. 06.09.200612:09 Радиотерки Saskaņas centrs
19. 06.09.200618:09 День за Днем Dzimtene
20. 08.09.20098:31 Ziņas Dzimtene
21. 08.09.200612:06 Радиотерки Dzimten
22. 08.09.200612:58 Ziņas Dzimtene
23. 09.09.200610:00 ziņas Dzimtene
24. 11.09.200612:12 Радиотерки Dzimtene Juris Žuravļovs, Arkādijs Karijevs
25. 11.09.200618:11 День за Днем Dzimtene Viktors Kalnbērzs, Jānis Kuzins, Vadims Putins
26. 14.09.2006. 12:14. Радиотерки Saskaņas centrs Nils Ušakovs
27. 15.09.200612:13 Радиотерки Dzimtene Modris Lujāns, Mihails Gavrilovs
28. 18.09.2006. 7:04 ziņas Dzimtene Jānis Kuzins "Dzimtene "
29. 18.09.2006. 12:13 Радиотерки Dzimtene Anatolijs Romaņuks, Igors Šturms, Viktors Svirčenko
30. 18.09.2006. 18:12 Нарочно не придумаешь Dzimtene Programmas vadītājs J. Žuravļovs atbild uz klausītāju jautājumiem
31. 19.09.2006. 12:13 Радиотерки Dzimtene Jānis Misa, Arkādijs Karijevs, komentē Arkādijs Karijevs
32. 20.09.2006. 12:12 Радиотерки Saskaņas Centrs Andrejs Klementjevs Vēlēšanu procesa apspriešana diskusijā piedalās Saskaņas Centra partijas kandidāts Andrejs Klementjevs
33. 21.09.2006. 12:14 Радиотерки Dzimtene Diskusijā piedalās Dzimtenes partijas kandidāti, komentē Arkādijs Karijevs, diskutē I. Šturms, A. Romaņuks, V. Svirčenko
34. 21.09.2006. 18:11 Нарочно не придумаешь Dzimtene, diskusijā piedalās Dzimtenes partijas kandidāti J. Ločmelis, S. Žuravļovs, Mihails Gavrilovs
35. 22.09.2006. 13:10 ziņas Dzimtene
36. 02. 10. 7.00. Dzimtene, plāno V. Kalnbērzu izvirzīt premjera amatam
37. 02. 10. 12.10. Radiotерki, diskusija par Dzimtenes pārstāvju amatiem valdībā
38. 02.10., 18.13., Нарочно не придумай, Dzimtene, Diskusija starp partijas kandidātiem
39. 03.10. 8.31. Dzimtene plāno vērsties tiesā, lai apstrīdētu partiju reitingus
40. 03.10., 10.04. Dzimtene rīkos protesta akciju 4x
41. 03.10. 12.14. Radiotерki, Dzimtene, Diskusija par tēmu, vai jūs ticat reitingiem
42. 03.10. 18.09. Нарочно не придумай, Dzimtene, partijas akcijas reģionos
43. 04.10. 12.08. Radiotерki, SC, Diskusija ar N. Ušakovu
44. 04.10. 18.09. Нарочно не придумай, Dzimtene, Žuravļovs, Diskusija par Latvijas nākotni
45. 04.10., 19.00, ziņas, Dzimtene, Biedrība strādnieku aizstāvībai 3x
46. 05.10. 13.02., ziņas, Dzimtene vērsās pie Venecuēlas, lai tiktu atsūtīta novērotāju grupa
47. 05.10. 19.07., Нарочно не придумай, Dzimtenes kandidātu diskusija par vēlēšanu procesu
48. 06.10., 11.03., Dzimtene pieņēmusi aicinājumu Latvijas tautai. 4x
49. 06.10. 12.13. Radiotерki, Dzimtene, diskusija ar partijas kandidātiem
50. 06.10. 18.09. Нарочно не придумай, Dzimtene, priekšvēlēšanu aģitācija
51. 07.10. no 10.13. – 14.49. raidījumi, kuros vēlēšanu gaitu apspriež Dzimtenes kandidāti 11x

V. Reģionālās TV

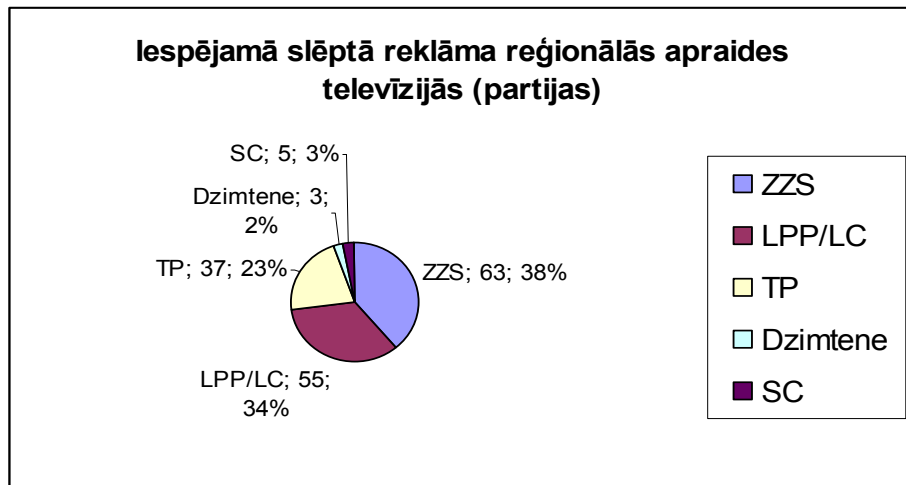
Galveno tendenču raksturojums

Reģionālās apraides TV, salīdzinot ar citiem medijiem, vienu mēnesi pirms 9. Saeimas vēlēšanām fiksēti visvairāk iespējamās slēptās reklāmas gadījumi. Pētījuma ietvaros konstatēti 163 gadījumi (ieskaitot atkārtojumus). Tie saistīti ar piecām no 19 partijām, kas pirms 9. Saeimas vēlēšanām pretendēja uz vietām Saeimā un demonstrēti sešās no septiņām pētījumā iekļautajām reģionālajām televīzijām. Absolūtais vairākums no visām iespējamām slēptajām reklāmām parādītas reģionālo televīziju ziņu raidījumos, daži gadījumi – interviju raidījumos. Raksturīgi, ka vairākos kanālos ir ļoti liels iespējamās slēptās reklāmas kopskaits. Tātad katru dienu vairākas reizes dienā vairākos reģionālo televīziju raidījumos parādījās iespējamā slēptā reklāma.

Daži reģionālās televīzijas kanāli savu programmu konsekventi veidoja, iekļaujot tajā iespējamo slēpto reklāmu. Tās raksturoja komplementāra attieksme pret amatpersonām, viņu aktivitāšu regulāra atspoguļošana un viedokļu pārraidīšana.

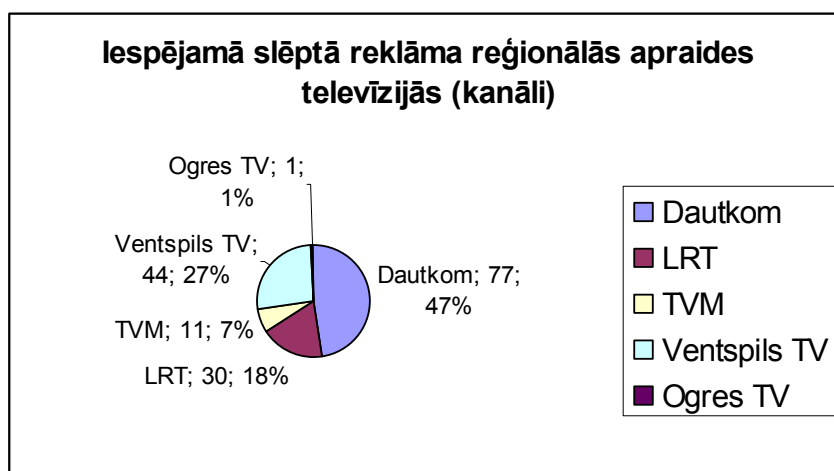
Vislielākais iespējamās slēptās reklāmas skaits fiksēts ZZS – 63 gadījumi, gandrīz tikpat bieži iespējamā slēptā reklāma attiecās uz LPP/LC – 55 gadījumi, TP – 37 gadījumi, SC – 5 gadījumi, Dzimtene – 3 gadījumi. Tātad tieši trīs lielākās varas partijas ir ieguvušas iespēju bez īpaša pamatojuma parādīties reģionālo televīziju ēterā.

19. tabula. Iespējamie slēptās reklāmas gadījumi reģionālajās televīzijās, partijas

Visvairāk iespējamā slēptā reklāma konstatēta Daugavpils kanālā Dautkom (77 gadījumi), Ventspils TV (44 gadījumi) un Latgales Reģionālajā televīzijā (LRT) – 30 gadījumi, TVM (11 gadījumi), Ogres TV – viens gadījumam. Ievērojot, ka reģionālo televīziju ziņu raidījumu apjoms nav liels, var teikt, ka gandrīz katrā Dautkom, Ventspils TV vai LRT raidījumā mēneša laikā tika demonstrēta vismaz viena iespējamā slēptā reklāma.

20. tabula. Iespējamā slēptā reklāma reģionālo TV kanālos

Analizējot, kuras partijas parādījās noteiktās reģionālajās televīzijās, konstatēts, ka vislielākais skaits ar vienas partijas parādīšanos saistītās iespējamās slēptās reklāmas demonstrēts Ventspils TV, kurā rādīta ZZS (34 gadījumi) vai LPP/LC (8 gadījumi). Satura izpēte rāda, ka Ventspils TV skrupulozi atspoguļoja A. Lemberga aktivitātes⁴.

Ar ZZS saistīts liels skaits slēptās reklāmas daudzums parādīts arī Dautkom ēterā – 26 gadījumi. Šajā televīzijā fiksēts vislielākais skaits iespējamās slēptās reklāmas, kas saistīts ar LPP/LC (30 gadījumi), 11 reizes šī partija parādījusi LRT. LPP/LC iespējamā slēptā reklāma bijusi gandrīz visās pētījumā iekļautajās reģionālajās televīzijās – bez jau minētajiem gadījumiem jāpiemin parādīšanās TVM - 6 reizes un 1 gadījums Ogres TV. LPP/LC pārstāvju parādīšanās visbiežāk saistāma ar A.Šlesera aktivitātēm reģionos vai arī ar vietējo partijas pārstāvju darbību.

Arī TP ministri, īpaši A.Kalvītis, kas devās braucienā pa Latgali un citiem reģioniem, parādījušies ar slēpto reklāmu saistāmos sižetos vai raidījumos vairāku reģionālo TV ēterā: Dautkom – 18 gadījumi, LRT – 16 gadījumi. TVM 8 gadījumi.

21. tabula. Iespējamie slēptās reklāmas gadījumi: partijas un reģionālās TV

	Ogres TV	Ventspils TV	TVM	LRT	Dautkom
SC		2		1	2
Dzimtene			2		1
TP			3	16	18
LPP/LC	1	8	5	11	30
ZZS		34	1	2	26

⁴ Ventspils mērs A. Lembergs tika iekļauts monitoringā pēc tam, kad ZZS viņi izvirzīja par savu premjera kandidātu.

Pētījuma darba grupa saņēma izvērstu Ventspils televīzijas skaidrojumu par iespējamās slēptās reklāmas daudzumu šajā televīzijā; tas ļauj izprast konkrētā medija darbības principus, darba apstākļus un attieksmi pret pētījumā uzrādītajām problēmām:

Atbildot uz Jūsu 2006.gada 1.decembra vēstuli, varu tikai atkārtot tos argumentus, kurus biju izteicis diskusijā sakarā ar pārmērīgi formalizētu pieeju slēptās politiskās reklāmas definēšanā.

Attiecībā uz materiāliem, kurus Jūs norādāt punktos 2, 4, 4, 5, 6: nevaru piekrist, ka šie sižeti satur slēptās politiskās reklāmas pazīmes, jo šajos sižetos iekļautos sinhronus, manuprāt, nevar nosaukt par komentāriem (tajos nav pausti viedokļi, attieksme un vērtējums, vienīgi fakti, kurus paziņo amatpersona, kas atbildīga par to nozari, par kuru ir runa sižetā). Visus amatpersonu izklāstītos faktus pārbaudīja mūsu žurnālisti un tie atbilst īstenībai. Ventspils televīzija regulāri izmanto iespēju iegūt informāciju, kura skar Ventspils iedzīvotāju ikdienas dzīvi, no pilsētas pašvaldības un pilsētas uzņēmumu atbilstošajām amatpersonām. Ierobežotās lokālas televīzijas materiāli tehniskās bāzes apstākļos, attiecīgo pašvaldības struktūru regulāri rīkotajās preses konferencēs un brīfingos iegūto sinhronu izmantošana ir laba iespēja savlaicīgi sniegt ventspilniekiem kompetentu informāciju par dažādiem jautājumiem.

Kas attiecas uz punktiem 4, 6, 7. un 8., mūsaprāt, notikumiem, kuri atspoguļoti minētajos materiālos, bija liela nozīme pilsētas mērogā un tos nevarēja neatspoguļot ziņu programmā, kura izklāsta Ventspilī notikušos aktuālos faktus. No otras puses, nebūtu loģiski, ja tajos sižetos neparādītos cilvēki, kuriem bija liela loma materiālos minētajās norisēs tikai tāpēc vien, ka šīs personas atbalsta vienu vai otru politisku partiju, kura piedalās vēlēšanās. Piemēram, man grūti stādīties priekšā, kā var izveidot materiālu par muzikālā diska izdošanu bez intervijas ar tā autoru vai arī rādot jauna objekta atklāšanu vai kapsulas likšanu topošā objekta pamatos, izvairīties no tā cilvēka iekļūšanas kadrā, kurš pārgriež lenti vai ierok kapsulu. Citiem vārdiem, visu slēptās reklāmas formālo kritēriju ievērošana var būtiski samazināt aktuālās informācijas apjomu, ko mēs varam piedāvāt savam skatītājam un tādā veidā būtiski sašķobīt pilsētas notikumu kopējo ainu.

Protams, ka runa ir par reāli bijušiem notikumiem un cilvēkiem, kuriem tik tiešām šajos notikumos bija būtiska loma. Tāpēc esmu spiests piekrist, ka punktā 3 minētais sižets lielā mērā tiešām atbilst slēptās reklāmas pazīmēm tajā nozīmē, ka persona, kura aktīvi piedalās pirmsvēlēšanu kampaņā, parādās ekrānā bez būtiska informatīvā iemesla. Dotajā gadījuma runa nav par slēpto reklāmu, bet gan par redakcijas kļūmi: fakts, ka pilsētas mēram un turīgam biznesmenim tiek uzdāvināta košļājāmā gumija, žurnālistam šķita pietiekami amizants un atraktīvs, lai to atspoguļotu raidījumā, bet diemžēl iekļaujot sižetu programmā, mēs nebijām ņēmuši vērā to, ka tas notika pirmsvēlēšanu laikā un var tikt iztulkots kā politiska reklāma.

Kas attiecas uz materiālu, kurš minēts 1.punktā, tad programma "Motorevija" nav SIA "Ventspils televīzija" producēta, to bez maksas saņem Ventspils TV kanāls saskaņā ar līgumu, kurš tam noslēgts ar La MSF (Latvijas motosporta federācija) un SIA "Baltijas kausa fonds". Līguma nosacījumi paredz saņemto programmu pilnu translāciju. Reģionālās televīzijas darba apstākļos un ņemot vērā to, ka programma tiek saņemta īsu brīdi pirms pieteiktā translācijas laika, aizstāt šo programmu ar jebkādu citu materiālu, pat tad, ja tās saturs izraisa šaubas, tomēr nav iespējams materiāli tehnisko iemeslu dēļ.

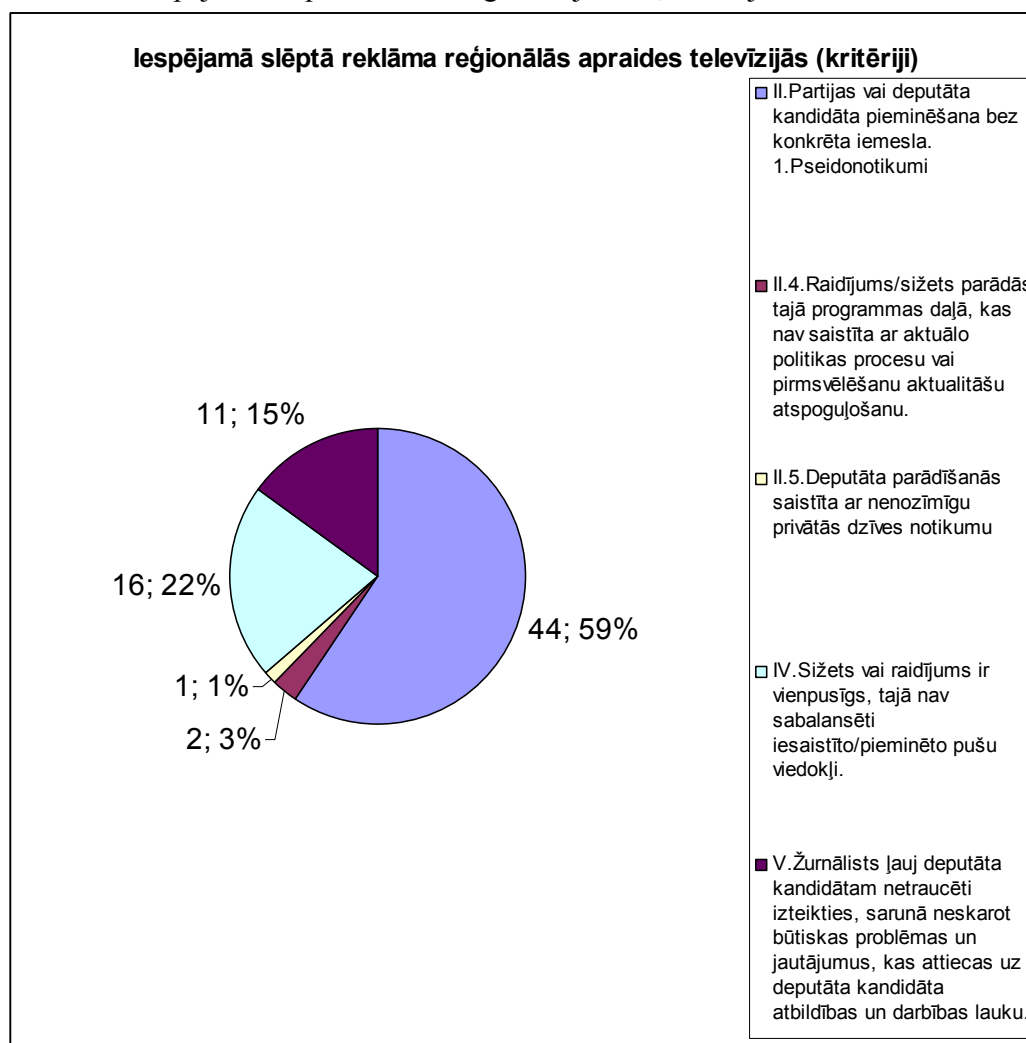
Tādejādi, es uzskatu, ka Jūsu minētie materiāli nav slēptā politiskā reklāma un pārmērīgi formalizēta pieeja slēptās politiskās reklāmas definēšanai būtiski ierobežo masu saziņas līdzekļu iespējas objektīvi un pilnā apjomā atspoguļot realitāti. Un tai pat laikā, esmu gatavs atzīt, ka mūsu redakcijas kolektīva pieļautās dažas profesionāla rakstura kļūdu un nepilnību, kā arī vājas reģionālās televīzijas materiāli tehniskās bāzes dēļ, mūsu TV kanālā parādījās materiāli, kuri satur atsevišķas slēptās politiskās reklāmas pazīmes, kuri, tomēr, nav maldinājuši skatītājus un nedemonstrē mūsu politisko angažētību.

Ar cieņu, SIA „Ventspils televīzija” valdes loceklis

A.Mirvis

Iespējamās slēptās reklāmas saturs reģionālajās televīzijās ir visai vienveidīgs un atbilstošs šo televīziju amatpersonām veltītajai pastiprinātajai uzmanībai— dominē pseidonotikumu atspoguļojums un vienusiģi sižeti vai arī žurnālisti devuši iespēju deputāta kandidātiem brīvi izteikties (tika fiksēti atsevišķie gadījumi, neskaitot atkārtojumus).

22. tabula. Iespējamā slēptā reklāma reģionālajās TV, kritēriji

Liela daļa identificēto gadījumu saistīti ar žurnālistu nekritisko attieksmi pret valsts amatpersonu aktivitātēm un viedokļiem; tā rezultātā tiek veidoti vienpusīgi materiāli, kuru centrā ir amatpersonas un deputātu kandidāti.

Apkopojot secinājumus par iespējamo slēpto reklāmu reģionālo elektronisko mediju saturā, var teikt, ka atsevišķos gadījumos nav korekti norādīts, ka pārraidītais materiāls ir apmaksāts vai deputāta kandidāts parādās ar politisko procesu nesaistītā raidījumā.

Dautkom

- 5.09.2006 19:00 Rēzeknes pilsētas aktualitātes TP. O.Spurdziņš, M.Švarcs, J.Klaužs, J.Eglītis, J.Šņepsts, E.Šņepsta Tiek sveikti lielākie nodokļu maksātāji, uzstājās finanšu ministrs O.Spurdziņš; Pseidonotikums
- 5.09.2006, 22:00 Daugavpilska Služba novosteij. Saskaņas Centrs. A.Vidauskis
- 6.09.2006, 19:30 Pašvaldību aktualitātes. TP. J.Klaužs J.Klaužs informē, ka ir izveidojusies laba sadarbība ar VID, nosauc lielākos nodokļu maksātājus. Finanšu ministrs O.Spurdziņš uzteic lielākos nodokļu maksātājus.

4. 6.09.2006. 19:34 Pašvaldību aktualitātes. TP. J.Klaužs,G.Bērziņš,J.Vaivods J.Klaužs stāsta, ka viņa darbības laikā ir notikuši jūtami uzlabojumi Līvānu slimnīcā. Veselības ministrs piedalās ēdināšanas bloka atklāšanā. A.Vaivods runā par veselības aprūpes pieejamību, par uzlabojumiem un perspektīvām.
5. 6.09.2006.19:47 Pašvaldību aktualitātes .TP. A. Slakteris slavē Līvānu novadu, it īpaši domes pārstāvju darbību, pateicas par ielūgumu piedalīties "Kāzu muzikantu ballē".
6. 14.09.2006.19:00 Daugavpils ziņu dienests.Tautas partija, A.Kalvītis, O.Spurdziņš Piedalās Preiļu siera svētkos, jaunās ražotnes atklāšanā.
7. 14.09.2006. 20:30 Daugavpils ziņu dienests LPP/LC, LC A.Šlesers,V.Aizbalts,I.Strode,J.Dukšinskis 2x
8. 14.09.2006. 23:06 Daugavpils ziņu dienests LPP/LC,LC I.Šķiņčs,E.Dobrots,H.Soldatenoka.
9. 07.09.2006. 20:30 Daugavpils ziņu dienests LPP/LC
A.Šlesers,R.Strode,V.Aizbalts,J.Dukšinskis,J.Pitrans,K.Peters.
10. 07.09.2006. 21:00 Daugavpils ziņu dienests ZZS R.Vējonis R.Vējonis ierodas Daugavpilī, lai atrisinātu jautājumu par finansējumu ūdensapgādei. 2x
11. 08.09.2006.20:30 Daugavpils ziņu dienests LPP/LC
A.Šlesers,R.Strode,V.Aizbalts,J.Dukšinskis,J.Pitrans,K.Peters.
12. 15.09.2006. 8:00 Daugavpils ziņu dienests TP A. Slakteris apmeklē Daugavpils zemessardzi, 12x
13. 15.09.2006. 8:13 Daugavpils ziņu dienests LPP/LC V.Aizbalts 18 x
14. 15.09.2006. 19:30 Daugavpils ziņu dienests LPP/LC R.Strode, A.Šlesers, V.Aizbalts, J.Dukšinskis
15. 16.09.2006. 20:01 Sobitija neģeļi ZZS I.Ūdre Jelgavā atklāj Zemgaļu katoļu baznīcu, 24x
16. 11.09.202419:30 Motorēvija LPP DZ.Jaundžeikars DZ.Jaundžeikaru intervē saistībā ar viņa aizraušanos ar moto sportu. Sižets nav saistīts ar politiskā procesa atspoguļojumu.
17. 02.10. 18.10., Motorevija, LPP/LC, Šlesers, Jaunžeikars, Partija atbalsta motokrosu, pseidonotikums
18. 02.10. 20.15. LPP/LC, Šlesers piedalās katoļu baznīcas atklāšanā, pseidonotikums
19. 03.10. 18.01., Aktuāla intervija, Dzimtene, Kalnbērzs, Žuravļovs stāsta par partijas programmu vienusīgi
20. 04.10. 19.00., Licom k gorodu, LPP/LC. Dukšinskis, Intervija par nākotnes plāniem izglītībā, vienusīgi
21. 04.10. 19.44., Aktuāla intervija, LPP/LC, A. Bērziņš, kandidāts raksturo savu darbību un plānus, vienusīgi
22. 04.10., 22.05., SC Daugavpilī tiek ar invalīdu biedrību ,2x pseidonotikums
23. 05.10. 20.08., LPP/LC. Aizbalts u.c. tiek ar Daugavpils ārstiem, pseidonotikums
24. 06.10. 12.39. Aktuāla intervija, LPP/LC, kandidāti iepazīstina ar savu partiju, vienusīgi
25. 06.10. 19.34. Aktuāla intervija, LPP/LC, raksturo savas partijas programmu, vienusīgi
26. 06.10. 21.07., ziņas, TP Spurdziņš, Piedalās projekta prezentēšanā, pseidonotikums

LRT

1. 07.09.2006. 22:42 Daugavpils ziņu dienests LPP/LC R.Strode Atjaunota Vienības pamatskola, pseidonotikums
2. 08.09.2006. 19:17 Rēzeknes vakara saruna LPP/LC A.Šlesers,A.Bērziņš,A.Naglis,I.Piterniece Kandidāti stāsta par saviem sasniegumiem un turpmākajiem plāniem,arī par reliģiju. Žurnālists ļauj deputāta kandidātam netraucēti izteikties, sarunā neskarot būtiskas problēmas un jautājumus, kas attiecas uz deputāta kandidāta atbildības un darbības lauku.
3. 08.09.2006.19:59 izstāde LPP/LC A.Šlesers,A.Bērziņš,A.Slakteris Rēzeknē notiek izstāde " Latgales uzņēmējs 2006", pseidonotikums
4. 08.09.2006.20:05 LPP/LC A.Šlesers Rēzeknē notiek sakramenta pasniegšana bērniem pseidonotikums
5. 08.09.2006. 20:20 Rēzeknes novada aktualitātes ZZS O.Spurdziņš Notiek balvu pasniegšana " Lielākais nodokļu maksātājs ", pseidonotikums
6. 08.09.2006. 22:19 Sobitija neģeļi LPP/LC R.Strode Daugavpilī iesvēta jauno arhibīskapu, pseidonotikums
7. 08.09.2006. 22:25 Sobitija neģeļi LPP/LC R.Strode Daugavpilī spēlē hokejisti,kas atbraukuši no dažādām valstīm, pseidonotikums
8. 10.09.2006. 20:45 Līvānu novada ziņas TP A.Slakteris,J.Klaužs Notiek mūzikas saiets, pseidonotikums
9. 14.09.2006. 19:15 Rēzeknes vakara saruna TP A.Slakteris A.Slakteris stāsta par Latvijas bruņotajiem spēkiem, vienusīgi
10. 14.09.2006. 20:05 ziņas TP A.Kalvītis A.Kalvītis viesojas Ludzā,piedalās Ludzas pirmsskolas " Namiņš " atklāšanā.Tiekas ar Ludzas iedzīvotājiem atbildot uz viņu jautājumiem, pseidonotikums, 6x
11. 15.09.2006. 19:46 ziņas TP Rēzeknes Augstskolā atklāj Informācijas Tehnoloģiju centru, pseidonotikums, 6x
12. 15.09.2006. 20:36 TP, A.Kalvītis,O.Spurdziņš,J.Eglītis Piedalās Preiļu siera svētkos,jaunās ražotnes atklāšanā. Pseidootikums,
13. 02.10. 19/50/. LPP/LC. Šlesers. Daugavpilī atklāta jauna Romas katoļu baznīca, pseido

14. 02.10. 19/53/. LPP/LC. Atklāta Preiļu pils kapela, pseido
15. 02.10. 19/55/. LPP/LC. Dauvgavpils cietoksnis taps par policijas ēku,. Aizbalts, Jaunžeikars, viopusīgi
16. 02.10. 21.46. Vakara Saruna, ZZS Lembergs. Vienpusīgi, netiek uzdoti jautājumi
17. 02.10. 22.23. Vakara saruna, LPP/LC, Baštiks u.c. Stāsta, ko darīs tautas labā.
18. 03.10. 19.17. Vakara saruna, TP, partijas pārstāvji runā par nākotnes reformām
19. 04.10. 19.57. TP, Preiļu rajonā atklāta sporta zāle, piedalās A.Kalvītis
20. 05.10. 21.14. SC, Mirskis, Stāsta par savu partiju, pasniedz balvas tiem , kas karoja Afganistānā
21. 05.10., 21.19. Vakara saruna, TP, Spir'dziņš u.c. stāsta par partiju, tās mērķiem
22. 05.10. 23.44. Līvānu pašvaldības aktualitāte, TP, Klauzs, Par Līvānu atjaunotajām laipām
23. 05.10. 23.48. Līvānu pašvaldības aktualitāte, TP, Paula koncerts Līvānos
24. 06.10. 19.29. Vakara saruna, LPP/LC. A.Šlesers aicina balsot par partiju
25. 06.10. 22.18. Vakara saruna, TP, Kalvītis stāsta par situāciju Latgalē

TVM

1. 16.09.2006. 10:35 Novostji TVM LPP/LC V.Aizbalts No Polijas pārstāvji brauc apskatīt Latgali, pseidonotikums
2. 16.09.2006. 11:30 Laipni lūgti LPP/LC R.Strode,J.Lāčplēsis Spriež par to kā izveidot lielāku veiklu tīklu,lai pensionāriem arī nebūtu tālu jāiet, pseidonotikums
3. 10.02. Aktuāla intervija, Dzimtene, Žuravļovs, pārrunā aktuālās problēmas. Vienpusīgi, ļauj brīvi izteikties
4. 10.02. 9.37., LPP/LC, Dukšinskis, Uzstājas ar runu, kurā atgādina latviešiem par mūsu kultūru
5. 02.10. 21.47. Aktuāla intervija, LPP/LC, Juhņēvičs, Ko darīs tautas labā
6. 03.10. 20.02., Aktuāla intervija, Dzimtene, Kandidāti stāsta par partiju
7. 04.10. 19.47. TP, Preiļu rajonā atklāta sporta zāle, piedalās A.Kalvītis, pseodo
8. 04.10. 20.07., Ziņas, LPP/LC, Dukšinskis, Skolotāju dienas svinības, piedalās kandidāts
9. 05.10. 21.19., Vakara saruna, ZZS, V.Kalāns, stāsta par savu partiju, tās mērķiem
10. 06.10. 20.41., ziņas, TP. Kalvītis un katoļu baznīcas
11. 06.10. 20.53. ziņas TP, Spurdziņš, par finansējumu sporta hallei Daugavpilī

Ventspils TV

1. 08.09. Motorēvija, LPP/LC Dz.Jaunžeikars tiek intervēts par viņa aizraušanos ar moto sportu. Raidījums/sižets parādās tajā medija daļā, kas nav saistīta ar politiskā procesa atspoguļojumu.Vienpusīgs, deputāta kandidāts izmantots kā vienīgais komentētājs. Atkārtojumi 8 x
2. 08.09. Ziņas Ventspilij, ZZS Lembergs, Ventspilī ieliek pirmo kapsulu jaunās biodīzeļa stacijas celšanā. Atkārtojumi 8 reizes
3. 05.09.2006. Ziņas Ventspilij ZZS A.Lembergs A.Lembergs saņēma no diviem bērniem košļājamo gumiju. Parādīšanās saistīta ar nenozīmīgu privātās dzīves notikumu. 2 x
4. 05.09.2006. Ziņas Ventspilij ZZS A.Lembergs, Rivža, Pārventā atklāj sporta halli 8 x
4. 11.09. Ziņas Ventspilij ZZS A.Lembergs, Tēlniece I.Berga ierodas pie Lemberga ar jaunām idejām 8x Sižets vai raidījums ir vienpusīgs, tajā nav sabalansēti iesaistīto/pieminēto pušu viedokļi.

VI. Iespējamās slēptās reklāmas gadījumi krieviski rakstošajā presē

Galveno tendenču raksturojums

Izvērtējot 9. Saeimas vēlēšanu kampaņas atspoguļojumu krievu presē, jākonstatē, ka slēptās reklāmas īpatsvars bija ļoti ievērojams.

Atsevišķi nacionālā un reģionālā mēroga laikraksti slēpto reklāmu bija izvēlējušies kā galveno priekšvēlēšanu politiskā procesa atspoguļošanas veidu.

Atsevišķos izdevumos iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaits deviņu nedēļu laikā sasniedz 100 -150 gadījumus. Tik masīva slēptās reklāmas kampaņa atstāj būtisku iespaidu uz lasītājiem un ietekmē viņu informētību par politisko procesu, kā arī politisko izvēli balsošanas dienā. Tajā pašā laikā ir jāatzīst, ka slēptās reklāmas gadījumu sadalījums pa laikrakstiem nav viendabīgs: gan starp reģionālajiem, gan starp nacionālajiem izdevumiem bija tādi, kas centās rakstīt par politiskajām partijām un kandidātiem neitrāli un izsvērti. Tomēr, salīdzinot ar 2005. gadā pirms pašvaldību vēlēšanām veikto monitoringu, situācija nav radikāli mainījusies⁵: tādi izdevumi kā "Вести Сегодня", "Час", "Миллион" un daži citi priekšvēlēšanu laikā darbojas kā dažu partiju un politiķu reklamēšanas instruments.

Viens no faktoriem, kas izraisa masu mediju angažētību, atspoguļojot priekšvēlēšanu notikumus, ir pašu žurnālistu un redaktoru iesaistīšanās politikā. Piemēram, 9. Saeimas vēlēšanās kandidēja izdevniecības nama "Fenster" īpašnieks Andrejs Kozlovs (PCTVL), "Час" galvenā redaktore Ksenija Zagorovska (PCTVL), izdevuma "Миллион" īpašnieks Grigorijs Ņemcovs (*Dzimtene*) un daudzas citas sabiedrībā pazīstamas personas.

Krievu laikrakstu politisko favorītu loks pirms 9. Saeimas vēlēšanām bijis ierobežots. Laikrakstu atbalsta kampaņas centrā bija politiskie spēki, kas tradicionāli pozicionē sevi kā krievvalodīgo iedzīvotāju interešu aizstāvji, kā arī partijas, kas bauda vietējo autoritāšu atbalstu, un ir pietiekami ietekmīgas konkrēto pašvaldību ietvaros.

23. tabula. Iespējamā slēptā reklāma krievu valodā rakstošajā nacionālajā presē, partijas

Partija	Iespējamās reklāmas skaits	slēptās gadījumu	Iespējamās antireklāmas skaits ⁶	slēptās gadījumu	kopā
Saskaņas centrs	215		-		215
PCTVL	202		1		203
LPP/LC	111		1		112
Dzimtene	85		-		85
ZZS	36		-		36
LSDSP/LG	34		2		36
Tautas partija	12		1		13
Jaunais laiks	8		5		13
TB/LNNK	6		7		13

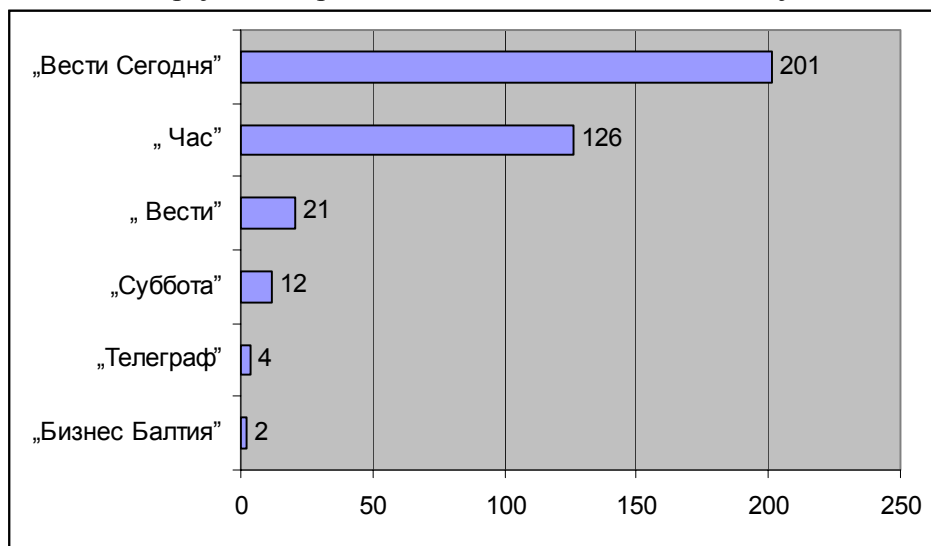
⁵ Iespējamās slēptās reklāmas gadījumu analīze pirms 2005. gada pašvaldību vēlēšanām.
<http://www.providus.lv/public/26995.html>

⁶ Par antireklāmu uzskatāmi tādi mediju materiāli, kas veidoti ar nolūku nomelnot kādu politisku spēku. Pie šīs kategorijas nepieder materiāli, kas sagatavoti pētniecības rezultātā un ietver kāda politiskā spēka rīcības kritiku. Slēptā antireklāma parasti rodas finanšu vai citu resursu ietekmē, pakļaujoties spiedienam vai paužot personīgu nepatiku.

Tēvzemes savienība	8	2	10
Eiroskeptiķi	9	-	9

Vislielākais slēptās reklāmas skaits bija krievu valodā iznākošajos nacionālajos laikrakstos. Iespējamo slēpto reklāmu gadījumu skaita ziņā līderi ir sekojoši: avīze „Вести Сегодня” ar 201 gadījumiem un „Час” ar 126 gadījumiem. Dienas nacionālajiem laikrakstiem seko nedēļas izdevumi „Вести” ar 21 gadījumiem un „Суббота” ar 12 gadījumiem.

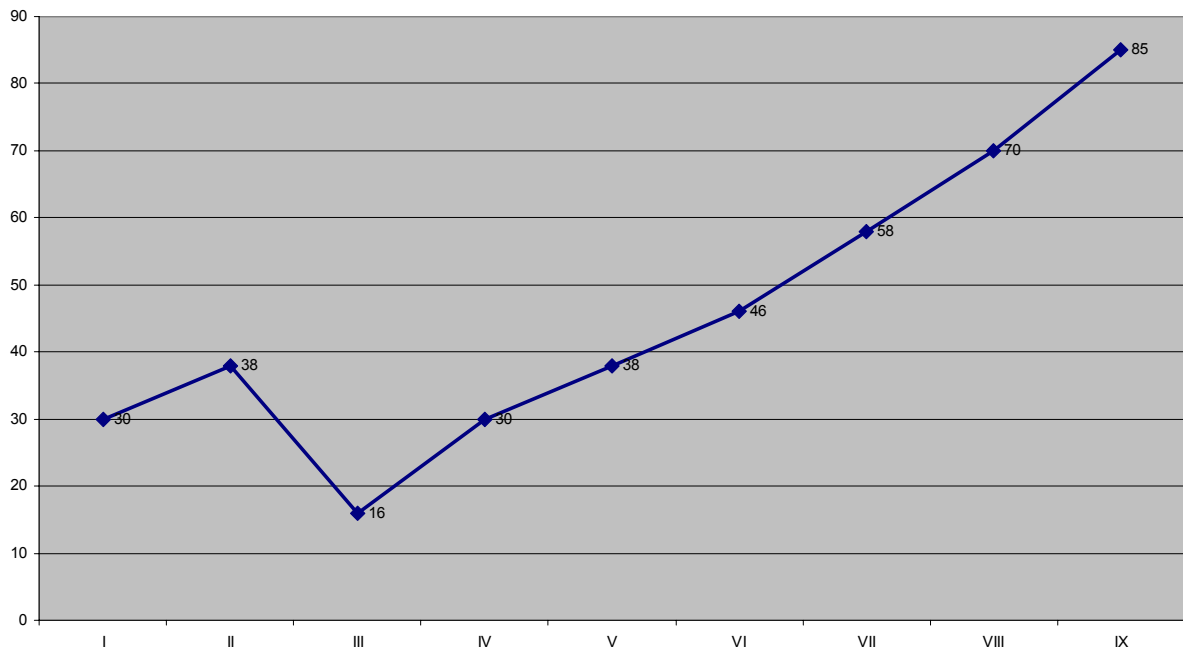
24. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas skaits krievu nacionālajos laikrakstos

Savukārt pārējās nacionālajās avīzēs fiksētais iespējamo slēpto reklāmu skaits salīdzinājumā ar avīzēm „Вести Сегодня” un „Час” ir niecīgs – „Телеграф” tikai 4 gadījumi un „Бизнес Балтия” tikai 2 gadījumi.

Neskatoties uz to, ka iespējamo slēpto reklāmu gadījumi bija sastopami jau sākot no 7.augusta (monitoringa sākums), lielākajās avīzēs, tuvojoties vēlēšanām, slēpto reklāmu skaits acīmredzami pieauga. Diagramma 1. liecina par to, ka tuvojoties vēlēšanām slēpto reklāmu skaits pieauga pat vairāk nekā divas reizes.

25. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas skaita pieaugums pa nedēļām

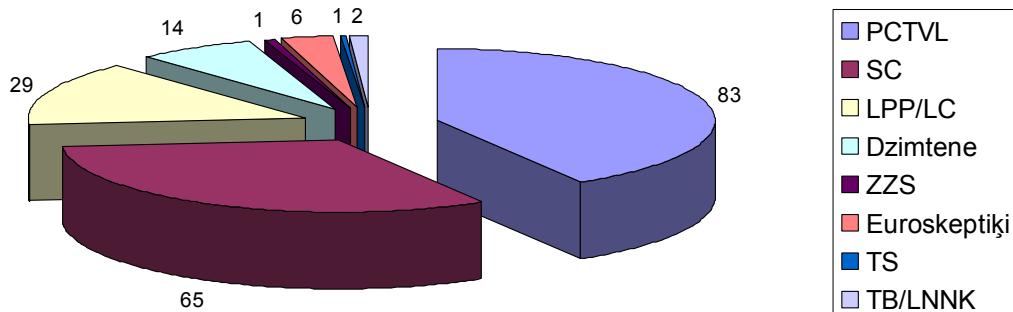

Iespējamā slēptā reklāma nacionālajos laikrakstos

„Вести Сегодня”

Laikā posmā no 7.augusta līdz 7.oktobrim veiktajā avīzes „Вести Сегодня” analizē tika konstatēts 201 iespējamās slēptās reklāmas gadījums. Vislielākais publikāciju skaits, kas ir vērtējams kā iespējamā slēptā reklāma avīzē „Вести Сегодня”, ir saistīts ar tādiem tradicionāliem avīzes favorītiem kā apvienība Par cilvēka tiesībām vienotā Latvija (PCTVL) un Saskaņas Centrs. Gandrīz trešdaļa (83 gadījumi) no visiem avīzē „Вести Сегодня” fiksētiem iespējamās slēptās reklāmas gadījumiem attiecas uz PCTVL reklāmu, slavēšanu jeb nekritiski pozitīvu informāciju par partijas deputātu kandidātiem un to aktivitātēm. Otro vietu ieņem partija Saskaņas Centrs ar 65 slēptas reklāmas gadījumiem. Trešā vietā ir apvienība LPP/LC ar 29 gadījumiem, bet ceturta - politiskā apvienība „ Dzimtene” ar 14 gadījumiem. Svarīgi atzīmēt, ka atšķirībā no PCTVL un SC, informācija par apvienību LPP/LC vai par partiju LPP atsevišķi avīzēs „Вести Сегодня” lapās parādās tikai priekšvēlēšanu aģitācijas laikā.

26. tabula. Iespējamā slēptā reklāma laikrakstā „Вести Сегодня”

Pozitīvais konteksts, kas pētījuma ietvaros saskan ar izvirzītajam kritērijam un ir definēts kā iespējama slēpta reklāma, ir saistīts arī ar Euroskeptiķu partijas (6 gadījumi) un Zaļo Zemnieku Savienības (1 gadījums) parādīšanos avīzē „Вести Сегодня”. Tēvzemes Savienības (1 gadījums) un TB/LNNK (2 gadījumi) gadījumā iespējamu slēptu reklāmu ir nepieciešams vērtēt kā negatīvu atspoguļošanu jeb antireklāmu, materiālu, kas sagatavots, lai apzināti nomelnotu kādu partiju vai kandidātu. No 201 iespējamās slēptas reklāmas gadījumiem tikai nepilnus trīs procentus aizņem antireklāma.

Tāpat kā pašvaldības vēlēšanu laikā, arī pirms 9.Saeimas vēlēšanām, vērtējot avīzes „Вести Сегодня” saturu, var saskatīt galvenās tēmas, ko vēlētāju uzrunāšanai izmantoja katra partija. Tā, piemēram, apvienība PCTVL pirms vēlēšanām atkal runāja par izglītības jautājumiem, kā arī par krievvalodīgo iedzīvotāju cilvēktiesību aizstāvību. LPP/LC, izmantojot administratīvos resursus, slavēja Integrācijas sekretariāta panākumus integrācijas jomā, kā arī izmantoja LPP “garīgo spārnu”, uzrunājot pareizticīgos Latvijas iedzīvotājus. Saskaņas Centrs, cenšoties uzrunāt arī PCTVL piekritējus, veidoja cīnītāja tēlu par krievu valodas statusu Latvijā un par nepilsoņu tiesībām.

Priekšvēlēšanu kampaņas laikā priekšrocības bija dotas arī mediju īpašniekiem, redaktoriem un žurnālistiem kā deputāta kandidātiem, kuri neslēpti aģitēja par sevi un atsevišķiem politiskajiem spēkiem. Tā piemēram, vēlēšanās kandidēja laikraksta „Вести Сегодня” izdevējs, izdevniecības nama “Fenster” īpašnieks A.Kozlovs, kā arī žurnālists un 8.Saeimas deputāts N.Kabanovs. Raksturīga iezīme, ka Andrejs Kozlovs būdams izdevniecības Fenster īpašnieks, pats ir dažu rakstu autors, kuros tiek pieminēta viņa pārstāvētā partija PCTVL, viņš pats un viņa priekšvēlēšanu programma. Tāpat, viena raksta autors bija Vladimirs Buzajevs, kurš runāja par dzīvokļa jautājumiem un pieminēja savu partiju – PCTVL, pat pieminot partijas interneta mājas lapas adresi. Līdzīgi darbojās arī Aleksandrs Mirskis no Saskaņas centra, sniedzot savu komentāru par skandālu Baltkrievijā.

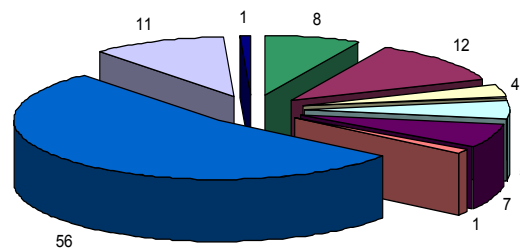
Visbiežāk sastopami iespējamās slēptās reklāmas gadījumi – 56 raksti – atbilst šādiem kritērijam - raksts ir vienpusīgs un rakstā nav sabalansēti iesaistīto pušu viedokļi. Šādā

veidā raksti visbiežāk atspoguļoja kreiso partiju darbību, kā arī priekšvēlēšanu laika favorītus LPP/LC. Avīzes žurnālisti parasti neapgrūtināja sevi ar viedokļu dažādību, aprobežojoties tikai un vienīgi ar kreiso partiju deputātu kandidātu viedokļiem par sabiedrībai svarīgiem jautājumiem.

Šim kritērijam popularitātes ziņā seko pseidonotikumu atspoguļošana konkrētas partijas deputātu kandidāta publicitātes nodrošināšanai. Pseidonotikumi šī pētījuma uztverē ir mākslīgi radīts notikums, kam nav sociāli politiskas aktualitātes, un kas ir veidots ar nolūku parādīt (biežāk pozitīvā rakursā) deputāta kandidātu jeb partiju. Pseidonotikumi ietver sevī īpašas akcijas un pasākumu rīkošanu un atspoguļošanu medijos. Viena no tādām akcijām - politizētā kampaņa pret Gaismas pils celtniecību - bija pietiekoši spilgti atspoguļota visas priekšvēlēšanu kampaņas laikā.

Diezgan bieži par iespējamo slēpto reklāmu īpatsvars liecināja publicētās intervijas, kuru laikā žurnālisti ļauj deputātu kandidātam netraucēti izteikties par deputātu kandidāta interesējošiem jautājumiem. Ļoti bieži bija sastopamas intervijas, kurās žurnālists ļāva deputāta kandidātam brīvi izteikties par viņam izdevīgiem jautājumiem, uzrunājot savu mērķauditoriju, un līdz ar to aģitējot balsot par konkrētu partiju.

27. tabula. Iespējamā slēptā reklāma laikrakstā „Вести Сегодня”, kritēriji

■ Partijas vai deputāta kandidātu attēlu, logo, vizuālu elementu parādīšanās, ja tam nav saistības ar konkrētās programmas, raksta pamattēmu, rubriku, formātu.
■ Pseidonotikumi
□ Parādīšanās, kas nav saistīta ar atspoguļojamo notikumu.
□ Deputāta kandidāts tiek izmantots kā vienīgais komentētājs
■ Raksts parādās tajā medija daļā, kas kas nav saistīta ar aktuālo politikas procesu vai pirmsvēlēšanu aktualitāšu atspoguļošanu.
■ Deputāta parādīšanās saistīta ar nenozīmīgu privātās dzīves notikumu
■ Raksts ir vienpusīgs, tajā nav sabalansēti iesaistīto/pieminēto pušu viedokļi.
□ Žurnālists ļauj deputāta kandidātam netraucēti izteikties, sarunā neskarot būtiskas problēmas un jautājumus, kas attiecas uz deputāta kandidāta atbildības un darbības lauku.

Galvenās tēmas, kuru atspoguļojumā arī bija dota iespēja izteikties tikai konkrētas partijas deputātu kandidātiem, bija šādas pirmsvēlēšanu aktivitātes:

1. Partiju vēlēšanu sarakstu iesniegšana,
2. Iepazīšanās ar kandidējošajām partijām, to programmām,
3. Dzīvokļu jautājums,
4. Skandāls, kura centrā bija Latvijas vēstnieks Baltkrievijā,

5. Aivara Lemberga kriminālprocess
6. Partijas "Visu Latvijai!" aktivitāšu kritika
7. Jaunas bibliotēkas celtniecības nosodījums.

Īpaši gribas atzīmēt rubriku izmantojumu avīzē „Вести Сегодня”. Vairākums no priekšvēlēšanas kampaņas laikā jaunradītajām rubrikām kalpoja konkrētas partijas jeb partiju aktivitāšu atspoguļošanai īpaši pozitīvā kontekstā. Rubrika „Opozīcijas viedoklis” stāstīja par opozīcijas cīņu par vēlēšanu interesēm un varonību cīņā ar koalīcijā esošām partijām. Laikrakstā regulāri parādījās arī raksti, kas pēc savas pēc formas bija komentāri („Bet es domāju tā”, „Viedoklis”), kuru autori bija deputātu kandidāti.

„Час”

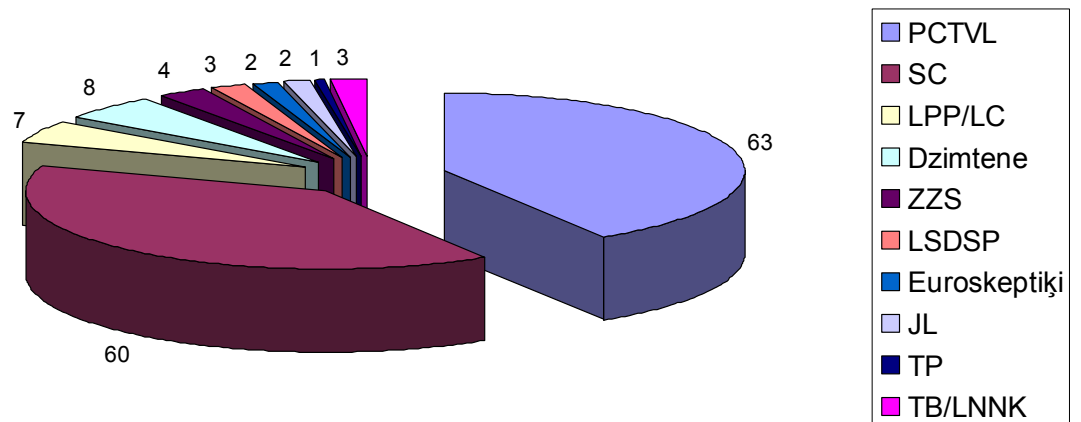
Laikā posmā no 7.augusta līdz 7.oktobrim laikrakstā kopumā tika atlasīti 126 iespējamās slēptās reklāmas raksti. Visplašāk tika publicēti raksti par PCTVL un tās aktivitātēm, un līdz ar to visreklamētākā partija bija apvienība PCTVL ar 63 rakstiem. Ar līdzīgu rezultātu apvienībai PCTVL seko avīzes otrais favorīts - Saskaņas Centrs ar 60 rakstiem. Savukārt tādas partijas un politiskās apvienības kā LPP/LC un „Dzimtene” ar iespējamām slēptas reklāmas rakstiem parādījās tikai dažas reizes un, atšķirībā no avīzes „Вести Сегодня”, nevar tikt sauktas par avīzes priekšvēlēšanu aģitācijas favorītiem.

Arī avīzē „Час” aktīvāk reprezentētajām partijām tika nodalītas noteiktas lomas:

1. PCTVL – denacionalizēto māju iemītnieku un krievu skolu aizstāvju loma,
2. SC – “gudrā padomdevēja” jeb eksperta visdažādākos jautājumos lomas, šīs partijas pārstāvji izteicās gan par Latvijas un Krievijas attiecībām, gan par Rīgas Domes darbību.
3. Vienam no SC pārstāvjiem - A.Mirskim laikrakstā dota arī ironiska kritizētāja loma,
4. Politiskajai apvienībai “Dzimentenei” – cilvēku “no tautas”, neatkarīgo profesionāļu loma, pagātnes un vēstures skaidrotāju loma.
5. Ekonomiskas neveiksmes Latvijā laikrakstā komentēja ES pretinieki – Euroskeptiķi.

Katrā avīzes izdevumā parādās PCTVL akcija “Vai mums ir vajadzīga “Gaismas pils”?”, kuras ietvaros tika publicēti lasītāju aptaujas dati - tie atspoguļo iepriekšējā dienā “pret” nacionālās bibliotēkas celtniecību nobalsojušo skaitu.

28. tabula. Iespējamā slēptā reklāma laikrakstā „Час”,

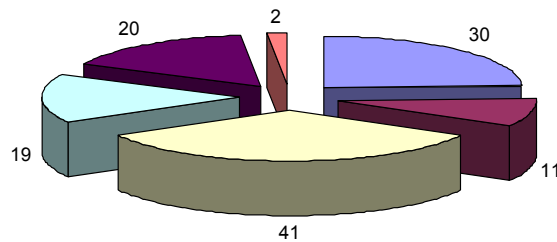
Tāpat kā avīzē „Вести Сегодня”, arī „Час” TB/LNNK (3 gadījumi), Jaunais laiks (2 gadījumi) un Tautas partija (1 gadījums) bija atspoguļoti negatīvi. No 126 iespējamās slēptas reklāmas gadījumiem 7 raksti satur sevī antireklāmu. Atšķirībā no „Вести Сегодня”, „Час” parādījās arī LPP/LC antireklāma.

Iespējamā slēptā reklāma laikrakstā „Час” parādījās šādos veidos:

1. Deputāts tiek izmantots kā vienīgais komentētājs - 41 gadījums,
2. Pseidonotikums - 30 gadījumi,
3. Žurnālists ļauj deputātam netraucēti izteikties - 20 gadījumi.

Avīzē „Час” arī bija izveidotas jaunas „viltīgas” rubrikas, kuru slejās tika publicēti iespējamās slēptās reklāmas materiāli – piemēram, rubrika „Akcija”, kuras ietvaros laikraksts atspoguļoja PCTVL aktivitātes, arī rubrika „Deputāta atskaite”, kur deputāta kandidāti pauda savu viedokli, turklāt raksts nebija identificēts kā komentārs. Jāatzīmē vēl viena interesanta rubrika „Sāpes”, kurā deputātu kandidātam bija dota iespēja izteikt savu viedokli un piedāvāt problēmas risinājumu, vienlaikus prezentējot partijas programmu. Šajā kontekstā jāizceļ arī rubrika „A. Mirska autorprogramma „Itak””, kurā autordziesmas autoram un deputātu kandidātam no SC bija dota iespēja ļoti nepieklājīgā formā komentēt citu partiju darbību un vadošās koalīcijas darbu.

28. tabula. Iespējamā slēptā reklāma laikrakstā „Час”, kritēriji

■	Pseudonotikumi
■	Parādīšanās, kas nav saistīta ar atspoguļojamo notikumu.
■	Deputāta kandidāts tiek izmantots kā vienīgais komentētājs
■	Raksts parādās tajā medija daļā, kas nav saistīta ar aktuālo politikas procesu vai pirmsvēlēšanu aktualitāšu atspoguļošanu.
■	Žurnālists ļauj deputāta kandidātam netraucēti izteikties, sarunā neskarot būtiskas problēmas un jautājumus, kas attiecas uz deputāta kandidāta atbildības un darbības lauku.
■	Atklāts žurnālista aicinājums balsot "par" vai "pret" sarakstu vai deputāta kandidātu (materiāls nav identificēts kā komentārs).

Pirms vēlēšanām avīze "Час" izmantoja tās dzimšanas dienas datumu. Rakstā "С днём рождения, "Час"!" viedokļa paudēji bija cilvēki no malas, nevis avīzes žurnālisti, un viņi apsveicot avīzi jubilejā, turklāt neaizmirsā piebilst, ka *Čas* ir visobjektīvākā, neparthejiskā avīze, tur strādā tik gudri un godīgi žurnālisti, kuri tagad kandidē uz Saeimu dažādu partiju sarakstos, un lasītājiem jāiet balsot par viņiem. Kaut gan šis raksts jeb vēstule var tikt identificēta kā komentārs, viedoklis no malas, avīzes darbinieku kā deputātu kandidātu pieminējums un aicinājums viņus atbalstīt vēlēšanās nebija saistīts ar vēstules iemeslu – avīzes jubileju.

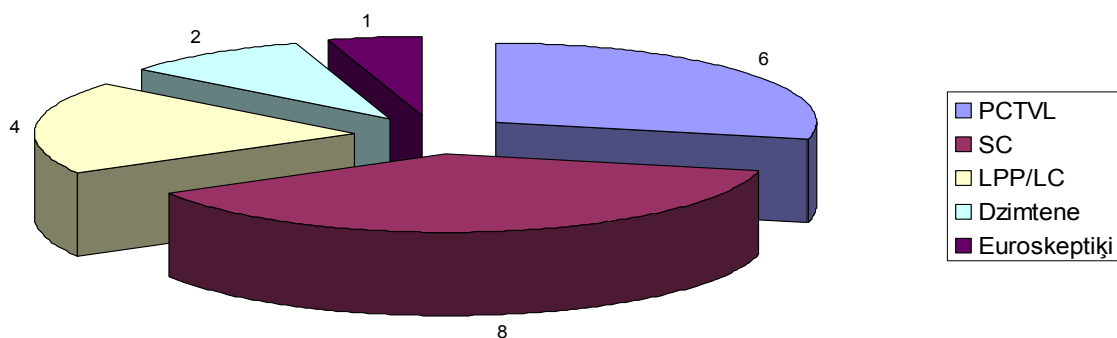
Atsevišķi jāmin vēl trīs iespējamās slēptās reklāmas gadījumus. Pirmkārt, raksts par LSDSP reklāmas kampaņas saturu - cirvis un aicinājums "gāzt iekārtu". Pati pirmā šī raksta rindkopa stāsta, kā PCTVL deputāts A. Tolmačevs piezvina uz „Čas” redakciju un izsaka līdzjūtību LSDSP. Otrais ir raksts, kurā L. Fedosejevs publicē komentārus kā Saskaņas centra deputāta kandidāts, tādējādi paužot viedokli kā partijas pārstāvis. Šajā rakstā par Daugavpils mēru R. Strodi gandrīz netiek minēts fakts, ka viņa kandidē Saeimas vēlēšanās, lielākā daļa satura veltīta viņas kā laba pilsētas mēra raksturojumam un iespējai plaši izstāstīt pilsētas attīstības nākotnes plānus. Raksts liek lasītājam uztvert R. Strodi kā amatpersonu, nevis deputāta kandidāti. Trešajā rakstā, kurā pieminēta V. Coja nāves gadadiena, lasītājus informē, ka mūziķa pieminēkļa uzstādīšanu sponsorēja PCTVL un ka šī partija izaugusi kopā ar Coja dziesmām.

“Вести” un „Суббота”

Nedēļas laikrakstu „Вести”, „Суббота”, „МК- Латвия” un „ 7-секретов” vidū iespējamās slēptās reklāmas ziņā līderi bija izdevniecības Fenster nedēļas izdevums „Вести” ar 21 gadījumiem un „Суббота” ar 12 gadījumiem. Pārējos nedēļas izdevumos konstatēti tikai - 6 iespējamās slēptās reklāmas gadījumi „МК- Латвия”, kas lielāka mērā ir attiecināms uz Pirmā Baltijas kanāla programmas pieteikumiem, un 2 gadījumi avīzē „ 7-секретов”.

Priekšvēlēšanu laikā izdevums „Вести” izmantoja savu politisko kapacitāti galvenokārt, lai slēptā veidā reklamētu Saskaņas Centra un apvienības PCTVL kandidātus. Gandrīz tik pat lielu uzmanību no avīzes žurnālistiem ir izpelnījās arī LPP/LC kandidāti.

29. tabula. Iespējamās slēptās reklāmas apjoms (partijas)

Nedēļas izdevumā „Cyббота” iespējamās slēptās reklāmas sadalījums ir līdzīgs kā avīzē „Вести”. Galvenā uzmanība tika pievērsta avīzes ikdienas favorītiem PCTVL un Saskaņas Centram. Vienīgais negatīvais raksts jeb antireklāmas gadījums avīzē „Cyббота” ir attiecināms uz partiju Jaunais Laiks, kurā kritizē partijas līdera E.Repšes darbību.

Arī nedēļas izdevumos iespējamās slēptās reklāmas iezīmes ir līdzīgas tām, kas vērojamas dienas nacionālajos laikrakstos. Izvērtējot abās avīzēs publicētas slēptās reklāmas gadījumus, var secināt, ka visbiežāk tie saistīti ar intervijām, kurās žurnālists ļauj deputātu kandidātam netraucēti izteikties, sarunā neskarot būtiskas problēmas, kas attiecas uz deputāta kandidāta atbildības lauku, pseidonotikums un vienpusīgi raksti.

Час

Datums	Nosaukums	Lp p.
8,08	Капитан Акула: "Меня можно купить. Но меньше миллиарда не предлагайте!"	2
9,08	Натурализацию притормозили	2
9,08	Евроскептики хотят поставить Латвию на уши	2
9,08	"Пчёлы" взяли за цемент	3
11,08	Компании-миллионеры ЛМТ и Теле2! Решайте проблему с цифрой 2 сами!	4
12,08	С днём рождения, "Час"!	11
14,08	Кто в доме хозяин? Жильцы!	3

14,08	На кого будет работать управляющий?	3
15,08	"Крепостное право" Риты Строне	3
16,08	В чём разница?	2
17,08	Лишние люди	3
18,08	Используем опыт Ватикана?	2
18,08	ЛСДРП призывает к свержению строя	1
18,08	Айварсу Лембергсу пишут письма...и снизили залог	3
19,08	Кто в доме хозяин	1
22,08	Латышский избиратель смотрит налево	2
25,08	Оптимизация - значит закрытие	3
26,08	Как тежемцы закон стащили	2
26,08	Что делать с "Замок света"?	2
28,08	Сохранить себя	4
28,08	Опасное гостеприимство	4
29,08	Нужен ли нам "Замок света"?	1
30,08	Праздник мёда	1
30,08	Заверните всё!	2
30,08	"Дзимтене" против социологов	2
31,08	"Русские - или дебилы, или нас не уважают"	2
31,08	Что позволено Боярсу, не позволено Адамсонсу?	2
31,08	Как Райвис чиновников строил	2
1,09	Подпишись на "Час" и получи календарь!	1
1,09	Задача в три действия	4
2,09	Пикет закончен. Проблема осталась	1
2,09	Оставьте церковь Святого Петра городу! – Комментарий	2
4,09	Праздник мёда удался!	3
4,09	Нужен ли нам "Замок света"?	4
5,09	"Пчёлы": пусть решают школы	4
5,09	Нужен ли нам "Замок света"?	3

7,09	"Замку света" сказали "Нет!"	1
7,09	Пусть строят. Но не из бюджета	1
8,09	Глухов подтвердил свой класс	9
8,09	Русский язык - по требованию	4
11,09	Русская Европа поддержала ЗаПЧЕЛ	1
11,09	Вместе, но не слитно	4
12,09	Русский язык не для всех	2
12,09	Авторская программа А. Мирского "Итак"	3
13,09	Латвию - за "железный занавес"	2
13,09	Русская Европа узнает о нас!	1
14,09	Палка о двух концах	2
14,09	Авторская программа А. Мирского "Итак"	3
15,09	59 депутатов против 10 000 избирателей	1
15,09	60 депутатов против 10 000 избирателей	2
18,09	Игорь Зуев: "Народ плохого не подскажет!"	4
19,09	Пчелы" хотят ратифицировать 12-й протокол"	2
19,09	Русская школа уходит безвозвратно	2
19,09	Авторская программа Александра Мирского "Итак"	3
21,09	Авторская программа Александра Мирского "Итак"	3
23,09	"Русская община Латвии должна быть в Сейме"	2
25,09	Айнарс Шлесерс - кандидат в премьеры!	1
25,09	Айнарс Шлесерс: "Латвия должна стать Гонконгом в новой Европе!"	2
26,09	Авторская программа А.Мирского "Итак"	3
26,09	Жильцы хозяйских домов ждут ответа	4
27,09	Глава Верховного суда ответил жильцам	1
27,09	Гулянс ответил жильцам хозяйских домов	4
27,09	Пять шагов за сельский горизонт	4
28,09	Сергей Долгополов: "Надо бороться с причинами, а не со следствием!"	2
28,09	Авторская программа А.Мирского "Итак"	3
28,09	Им бы полномочия взять - и отменить!	3

29,09	"Это приятный подарок!"	1
29,09	Игорь Штурм зовёт на штурм	4
29,09	Кому в Латвии жить хорошо?	2
30,09	"Час" борется за двуязычие в Латвии	3
2.10.	Калнберза в президенты!	2
2.10.	Авторская программа Александра Мирского "Итак"	3
2.10.	Как ЗаПЧЕЛ защищал Казакова	3
2.10.	Борис Цилевич: избиратель - это работодатель для политиков	2
3.10.	Жильцы и домовладельцы: пора объединить усилия	2
3.10.	Авторская программа Александра Мирского "Итак"	3
4. 10.	Голосуй, а то проиграешь!	1
4. 10.	Наш подарок - для защиты!	1
4. 10.	Айварс Бергер: "Государство должно повернуться к спорту лицом"	10
4. 10.	Порядок для полицейских	2
4. 10.	Почём валидол для народа?	4
4. 10.	Не ходите голосовать!	4
4. 10.	Андрей Козлов: "Не могу отгородить свою семью высоким забором"	4
4. 10.	Мирский - рука Москвы!	3
4. 10.	Янис Юрканс: "Нил Ушаков знает, какой рецепт нужен Латвии!"	2
6.10.	Все проблемы решаются быстро и просто	3
6.10.	"Пчёлы" обращаются к ирландцам	3
6.10.	Думай не об Ираке, а о бабушке с яблоками	4
6.10.	Как выйти из тупика?	4
6.10.	Кто поможет молодым семьям	5
6.10.	Меч нашёл хозяина	1
6.10.	О спорт! Ты - мир!	10
6.10.	Финский десант предостерегает	6
6.10.	Не стоит прогибаться под изменчивый мир...	5
7. 10.	Суд оправдал пикетчиков	3
7. 10.	Чтобы списки не пропадали	2

7. 10.	Авторская программа Александра Мирского "Итак"	3
--------	--	---

Вести Сегодня

Datums	Nosaukums	Lpp.
07.08.	Навстречу выборам	1, 4
07.08.	Актуально	4
08.08.	Позиция (Остановите этот "голубой" позор")	4
10.08.	Анонс	3
09.08.	План	3
10.08.	Моя позиция - ваша позиция	4
11.08.	Актуальное Интервью	5
11.08.	Вопрос	5
11.08.	Резонанс	5
12.08.	Подписка-2007	2
15.08.	интервью (Средняя зарплата- 500лс, пенсия -200лс)	3
15.08.	Актуально (Дышите глубже если можете!)	4
16.08.	Паноптикум (Демарш "Тевземца")	4
17.08.	свой взгляд (Почему они уезжают?)	4
17.08.	Позиция (теперь мы нападающие!)	10
18.08.	интервью (Шаг за шагом к лучшей жизни)	4
19.08.	Навстречу выборам(Хождение в народ)	4
19.08.	Позиция (Помогать людям всю жизнь-кредо депутата и бизнесмена Игоря Зуева)	6
21.08.	Регионы (Торфяная столица Латвии. ЗаПЧЕЛ города берет)	3
28.09.	Протест (Умереть в чужой квартире)	3
28.09.	Угол Зрения (Бей своих чтоб чужие боялись)	5
28.09.	Акция (Библиотека в замке? Не слишком круто?)	5
28.08.	Скандал (Срочно требуются три ученика)	6
29.08.	Опрос - Нужен ли нам замок света?	1
29.08.	Акция (Бездомный класс)	1,4
29.08.	Навстречу выборам (Левый поворот-это реально)	4
29.08.	взгляд (время собирать камни)	5
30.08.	Радикалы (Сеятели ненависти)	3
30.08.	Актуальное интервью (Нил Ушаков: Достойную жизнь всем - это реально!)	4
31.08.	Увлечение (Страсть к американцам)	5
31.08.	Резонанс (Андрей Козлов: Я не против библиотеки, я против замка света!)	1,4
01.09.	Позиция (Вампиры боятся света)	5
02.09.	день знаний (1 сентября день знаний)	1, 3
02.09.	Диалог (мы знаем за кого голосовать)	3
04.09.	Репортаж (Сладкий день Межапарка)	1,5
05.09.	Наши люди (Болдерая это хорошо)	2
05.09.	Интервью (Первая партия -вперед!)	4
05.09.	Держим ответ (Не числом-а умением!)	4
05.09.	Позиция (Александр мирский:Без доверия ет власти и нет страны)	4
06.09.	Позиция (Мы можем изменить Латвию)	4
06.09.	Что происходит на самом деле (Ловкость рук и никакого...)	6
07.09.	Эфир (Окопы это не для нас!)	1,4

07.09.	Итоги акции (Замок света: народ-против)	1
07.09.	Коментарий (Латвия станет развитой страной ЕС)	3
07.09.	Торжество (Новый год ТСИ)	3
07.09.	Актуально (пора возвращать долги)	4
08.09.	Позиция (Верните Латвии независимость)	4
09.09.	Встреча в Редакции("Пора возвращать долги_Глава минблага Дагния Стаку обещает улучшить жизнь пенсионеров и тех, кто живет на минимальную зарплату")	8
09.09.	Мнение ("О гражданстве и идентичности_говорит представитель ЛПП Ирина Винник")	4
09.09.	Задачи ("Учиться, чтобы быть профессионалами_доступное высшее образование как альтернатива отъезду людей на заработки за рубеж")	4
09.09.	Уик-Энд ("Ну, за семейный отдых")	3
11.09.	Дипломатия (За нашу автономию)	1, 4
11.09.	прямой эфир (дружба с Россией принесет Латвии миллиарды)	4
11.09.	Угол зрения (Мы живем в стране всеобщего обмана)	4
12.09.	В единстве сила	4
12.09.	Позиция (Жертвам нацизма гражданство)	4
12.09.	Свой взгляд (180 миллионов на военные нужды)	4
13.09.	Актуально (Русские вопросы наших читателей)	5
13.09.	Позиция (Латвию спасет кооперация)	5
13.09.	итоги опроса (Почему мы говорим нет замку света)	1, 9
13.09.	Как у них (лобирование зорошие дело с плохой репутацией)	6
14.09.	Ну и ну (Накорми премьера)	2
14.09.	Позиция (Нет замку света)	2
14.09.	Позиция (Латвия без неграждан)	4
14.09.	Персона (Когда молчание - не золото)	5
16.09.	Акция (Помоги детям беднейшей провинции)	4
16.09.	Актуально (Даешь пособия и пенсии)	4
16.09.	Встреча (выбор молодежи)	4
16.09.	Vox Populi (Парома нет)	5
14.09.	..для Юли	5
14.09.	Ну и ну (Накорми премьера)	2
14.09.	Прямой Эфир (Политдуэль: Мирский против Эмсиса)	4
16.09.	выбор (Нацменьшинства вы за кого?)	5
18.09.	По-честному (Вилис Криштопанс "Я еужжаю в Германию")	1,4
18.09.	Прямой эфир (Берегите себя. Если сможете)	4
18.09.	Актуально (Власть готовит нам сюрприз)	5
19.09.	Мнение (Без русских голосов не обойтись)	4
18.09.	Навстречу выборам (Будем брать 9-й сейм!)	5
18.09.	Позиция (верните народу дешевые лекарства)	5
19.09.	Интервью (Кресло для негра)	1,4
19.09.	Зазеркалье (ТБ во власти полной луны)	1,5
19.09.	Позиция (Достойные пенсии -долг государства)	5
19.09.	Программа действий (Сплав опыта, энергии и знаний)	5
20.09.	Открытие (детский сад не выходя из офиса)	3
20.09.	Позиция (Неотложку - бесплатно)	5
21.09.	Предложение (Двойное гражданство ирландским детям)	4
21.09.	Конференция (Конкуренция через образованность)	5
21.09.	Позиция (в свинарник на танке)	5
22.09.	стратегия (задание для русских)	5

22.09.	Интервью (Заткнуть рот радикалам)	5
23.09.	Презентация (Последние пленники)	2
23.09.	Конференция (Честное образование для всех)	3
23.09.	Следим за событием (Замок света станет платиновым?)	1,3
23.09.	Личность (Яков Плинер крупным планом)	4
23.09.	Новое издание (Летопись века глазами украинцев)	11
30.09.	Наши люди (Николай Кабанов: Работаю на простых людях)	5
30.09.	Интеграция (Неграждан во власть)	3
29.09.	Анонс	2
29.09.	Позиция (Операция чистые руки)	2
29.09.	С праздником дорогие наши учителя	2
30.09.	Анонс (задай вопрос Андрею Козлову)	2
30.09.	Годосование (ВВФ-никогда)	1,3
30.09.	Актуально (Ирландский душ)	5
30.09.	Жизнь (Согласие в доме Эдмунда Каралюна)	5
30.09.	встреча для вас	5
29.09.	С стране - без политики	5
29.09.	Актуально (политику Латвии излечит молодежь)	5
28.09.	Позиция (Вспомнить все)	5
28.09.	О правах бесправных(Напомним Западу о конвенции)	6
28.09.	Предвыборное (Встреча с избирателями X сейма)	4
28.09.	Медицина (Врач должен лечить а не трясти деньги)	11
28.09.	Потолки 2006(Латвийская фемида в ожидании запорки)	11
28.09.	Интервью (Бери пальто иди домой)	5
28.09.	Инициатива (Депутат под страхом увольнения)	4
27.09.	Зазеркалье (Мне очень нравится Майн Кампф!)	4
27.09.	Актуально (Политики идут в народ)	4
27.09.	Позиция (нужно менять всю вертикаль)	5
27.09.	А я думаю так (Родное образование)	5
27.09.	Что может оппозиция (пчелы умеют жалить)	5
26.09.	Поворот (инструкции к лекарствам а русском)	5
26.09.	Угол зрения (уроки венгерского востания)	4
26.09.	Позиция (Нет полтбомжам и олигархам)	5
26.09.	Интервью после эфира (Андрей Козлов: игры в историю вредят Латвии)	5
26.09.	Прямой эфир (Замок света многих сделает богатыми)	4
26.09.	Проект (Хватит издеваться над пенсионерами)	4
25.09.	прямой эфир (Оставьте историю в покое)	4
25.09.	Жесткий аккорд	10
25.09.	Новинка (пленники холодной войны)	6
25.09.	Угол зрения (Кто разводит латышей и русских)	5
25.09.	Шоу (Политический концерт)	5
25.09.	Позиция (за наших стариков и детей)	5
2.10.	Позиция (Богатыри не мы?)	11
2.10.	Интервью (Борис Цилевич: ЦС работает без истерик)	4
2.10.	Интервью (Айнарс Шлесерс: я предлагаю план)	1,5
2.10.	Ахтунг (Бомба под Юрмалой)	1,9
2.10.	Позиция (Калнберз приездом Латвии)	5
3.10.	Откровенно (Молчание русских ягнят)	4
3.10.	Взгляд (Мы все свои)	5
3.10.	Актуально (вспомнили о пенсионерах)	5
3.10.	Резонанс (Комплимент Мирскому)	4
4.10.	Персона (Здравый смысл победит)	5
4.10.	Интервью (нис Юрканс:"латыши тоже должны прозреть)	4
4.10.	Путь к согласию через доброжелательность	5
4.10.	Позиция (айнарс Шлесерс:будем реалистами)	3

5.10.	Опасность (Город травят хлором)	8
5.10.	Благо	6
5.10.	У коррупции ет срока давности	6
5.10.	Оценка (мы за процветание Латвии)	5
5.10.	Позиция (к нам вернется транзит)	5
5.10.	Из первых рук (совет европы поддержал Цилевича)	5
5.10.	протест (Утро рабочего гнева)	3
5.10.	Развитие (План Шлесерса)	2
5.10.	Выстрел по олигарху	6
5.10.	Особый взгляд (это страшное слово - совесть)	4
6,10,	вектор (Движени е вперед или хрустальный мост на обочине)	7
6,10,	Русская школа	6
6,10,	Наши люди (правильная внешняя полтика озолотит Лтвию)	6
6,10,	Прямой эфир (Доверие читателей бесценно)	4
6,10,	Личность (добровольно второй)	1,5
6,10,	Время голосовать	1,4
6,10,	Поворот (Последнее венгерское предупреждение)	5
6,10,	Согласованные действия (Долгополов и Каралюн: решим жилищную проблему)	5
7,10,	Момент истины (сегодня можно изменить будущее)	5
7,10,	Осторожно провокация (кто боится ЦС?)	4
7,10,	Взгляд (Программа для отдельно взятой семьи)	4
7,10,	Ваш выбор (выстрел ради будущего)	4
7,10,	Позиция (выбивать деньги для стариков)	4
7,10,	Позиция (Гарантии Сергея Долгополова и ЦС)	2
7,10,	угол зрения (Время менять языковую позицию)	4
7,10,	Час X	1

Суббота.

Datums	Nosaukums	Lpp.
4.-10.08	Марафон Якова Плинера	31
4.-10.08	Айвар Лембергс - либо пан, либо пропал	9
4.-10.08	Буду бороться!	9
18-24.08	"Центр согласия" идёт в народ	32
18-24.09	United Colors of Latvia	32
25-31.08	"Мы опрокинем первую встретившуюся автомашину..."	9
25-31.09	Ход королевой на мужском поле	10
1.-7.09.	Рекламная пауза	5
8.-14.09.	Гуляют все!	41
8.-14.09.	Общесоведение	12
21.-27.09	С властью - по-русски "Здраво мыслит лишь президент"	10
21.-27.09.	Политика_акценты "Станет ли Латвия... Данией?"	8
21.-27.09.	Позиция "Валидол по нормальной цене"	8
21.-27.09.	Перспективы_позиция "Латвия без неграждан!"	12
21.-27.09.	Человеческий фактор_личность "Наталья Елкина : В Латвии назревает катастрофа с жильем!"	11
06.-12.10.	Обществоведение	7
06.-12.10.	Обществоведение	14,15

Вести

Datums	Nosaukums	Lpp.
07.09.06	Перспективы("Изменить Латвию - это реально!")	8
07.09.06	политика_Акценты_власть и народ ("На выборы из под палки?")	8
07.09.06.	С властью - по-русски("Кто поможет спорту?")	10
07.09.06.	Перспективы_позиция ("Центр согласия: говорить с врачом на родном языке!")	11
07.09.06.	Политотдел_подоплека("Совершенно чуждые силы, или на закате эпохи вайры Вике - Фрейберги")	9
07.09.06.	Манифест ("Государство велико настолько, насколько велики его цели")	11
07.09.06.	Праздник недели_Сладкий день Межапарка ("Правельные пчелы делают правильный мед")	5
14.09.06	Перспективы (Учиться, чтобы быть профессионалами)	12
14.09.06	Что бывало_солидарность недели "С благославения алексия II_Русские Европы поддержали ЗаПчел"	5
14.09.06	Позиция (Я знаю, как остановить эмиграцию! - говорит предприниматель, один из "локомотивов" политического объединения Дзимтене Анатолий Романюк)	8
14.09.06	Перспективы (Дороги, которые ведут в Латвию)	12
14.09.06	Политика_акценты(Не болтать, а делать!_Центр согласия отчитывается о проделанной работе)	8
28.09.06	Взгляд "в борьбе обретешь ты..."	11
28.09.06	Народ и Власть "Приятного вам, Калвитис, аппетита! "	7
28.09.06	Перспективы_позиция "Жилье для всех, а не только для избранных"	11
28.09.06	Человеческий фактор_личность "Хочешь почувствовать себя живой? Не бойся внести в свою жизнь беспорядок"	10
28.09.06	Политотдел_Подоплека"За 10 дней до Часа X. Национальные партии взаимоумножаются?"	8
28.09.06	Политика_акценты_перспективы "Русские как великое преимущество. Но власти его не используют"	7
05.10.06	Позиция "Осенний призыв бизнесменов_практики идут в Сейм, чтобы изменить ситуацию в стране"	8
05.10.06	Перспективы "Даешь кооперацию!"	12
05.10.06	Перспективы "Подарок от власти"	12
05.10.06	Политотдел _подоплека"Ког бы на президента выдвинуть"	9

05.10.06	Перспективы_народ и партия "Большой секрет для маленькой компании"	14
05.10.06	Человеческий фактор "Андрей Козлов: Политика изменила мою жизнь!"	6
05.10.06	Перспективы "Сергей Долгополов: Сила - в согласии!"	11
05.10.06	Человеческий фактор_Сильные люди "У Пчел - Спортивный дух"	10

Патрон.

Datums	Nosaukums	Lpp.
25.08.	Напиток ("Водянка, сэр!")	36.-43.

7-секретов.

Datums	Nosaukums	Lpp.
05.10	Интервью в канун выборов ("Андей Козлов: "Если не мы, то кто?")	1, 6, 7
05.10	Лица, которые нас удивили	5.

Бизнес-Балтия

Datums	Nosaukums	Lpp.
03.10	Новости ("Налоговое бремя уменьшиться")	2
04.10	Колонка редактора ("Честная колбаса")	1

Телеграф

Datums	Nosaukums	Lpp.
14,09	квартирный вопрос ("Времена секретных землемеров")	15
13,09	Казино (Сканворд № 1206)	19
20.09	Казино (Сканворд № 1211)	19
22.09	новости/Латвия ("Борис Цилевич: "Центр согласия" - это партия для нормальных людей")	4
21.09	новости/Латвия ("Борис Цилевич: "венгерские политики могут поучиться вранью у наших")	1;2
04.10	Новости/Латвия ("Янис Юрканс: "Политики украли у людей церковь")	5

МК-Латвия

Datums	Nosaukums	Lpp.
20.09	Поздравляем! ("С юбилеем, Олег николаевич!")	6.
20.09	Прямая речь ("Два товарища")	11.
20.09	Интрига недели ("Посади Калвитиса на диету")	8., 9.
27.09	Власть ("Обещаешь? Докажи, что сделаешь!")	14.
27.09	Большие планы ("Агитмашина семьи Степаненко")	15.
04.10	"Вячеслав Степаненко Ампутация национализма"	1., 10.- 11.

ЖЗЛ

Datums	Nosaukums	Lpp.
19.09	6 мнений о... ("Второй человек в Минюсте")	20.-21.
26.09	6 мнений о... ("Приходской министр")	18.-19.
03.Окт	5 мнений о... ("Леди с большой буквы")	18.-19.

VII. Iespējamā slēptā reklāma krievu reģionālajā presē

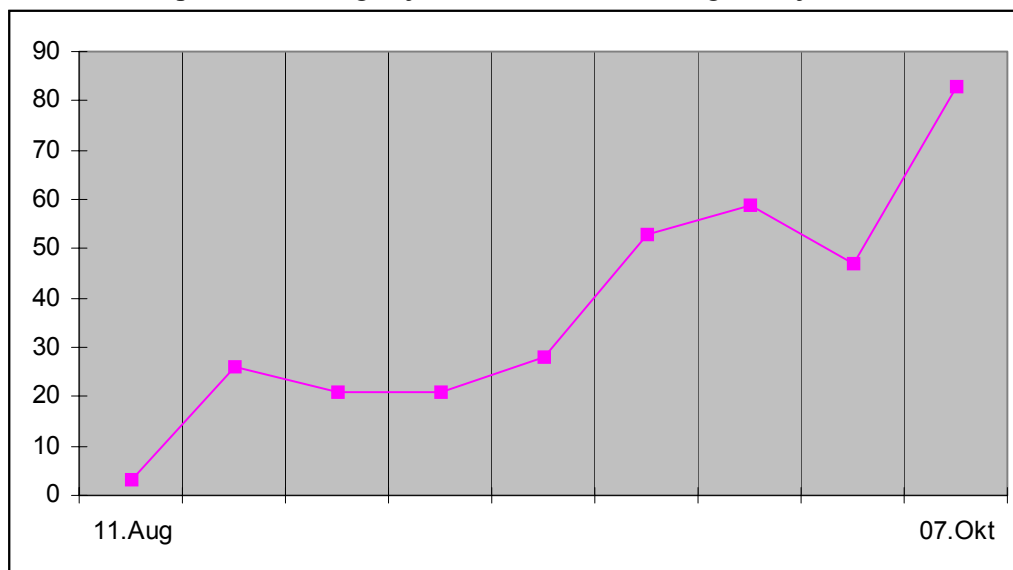
Galvenās tendences

Izvērtējot reģionālo krievu laikrakstu saturu pirms 9. Saeimas vēlēšanām atbilstoši pētījumā izvēlētajiem kritērijiem, jāsecina, ka slēptās reklāmas gadījumu skaits ir būtisks, un tas visticamāk atstāja iespaidu uz lasītāja informētību par politiskiem procesiem un politiskajām partijām.

Atšķirībā no latviešu reģionālās preses, kur mediju simpātijas pret partijām izpaužas drīzāk kā intensīvāka uzmanība kādam politiskam spēkam nevis kā acīm redzami pozitīvas publikācijas, krievu prese saviem favorītiem veltīja ne tikai lielāku materiālu skaitu, bet arī daudzus nelīdzsvarotus, neobjektīvus un politizētus tekstus.

Atsevišķi laikraksti priekšvēlēšanu periodā vairāk atgādināja partiju reklāmas brošūras, atstājot iespēju runāt par žurnālista vai redaktora darba kvalitāti pavisam sāņus. Ne visi izdevumi pirms vēlēšanu kampaņas sākuma bija definējuši savas stratēģijas, taču iegūtie dati diezgan skaidri atklāj, ka tikai daļa izdevumu mēģināja, lai arī ne vienmēr veiksmīgi, neitrālā veidā rakstīt par partijām un kandidātiem. Jāatzīmē, ka šajā ziņā reģionālo krievu presi patiešām nevar uzskatīt par viendabīgu mediju grupu, jo pastāv zināms skaits izdevumu, kas ir izvairījušies no divdomīgām priekšvēlēšanu stratēģijām, taču bija arī tādi, kas, tuvojoties vēlēšanām, kļuva aizvien angažētāki. Par šādām tendencēm skaidri liecina 30. tabulā piedāvātais materiāls.

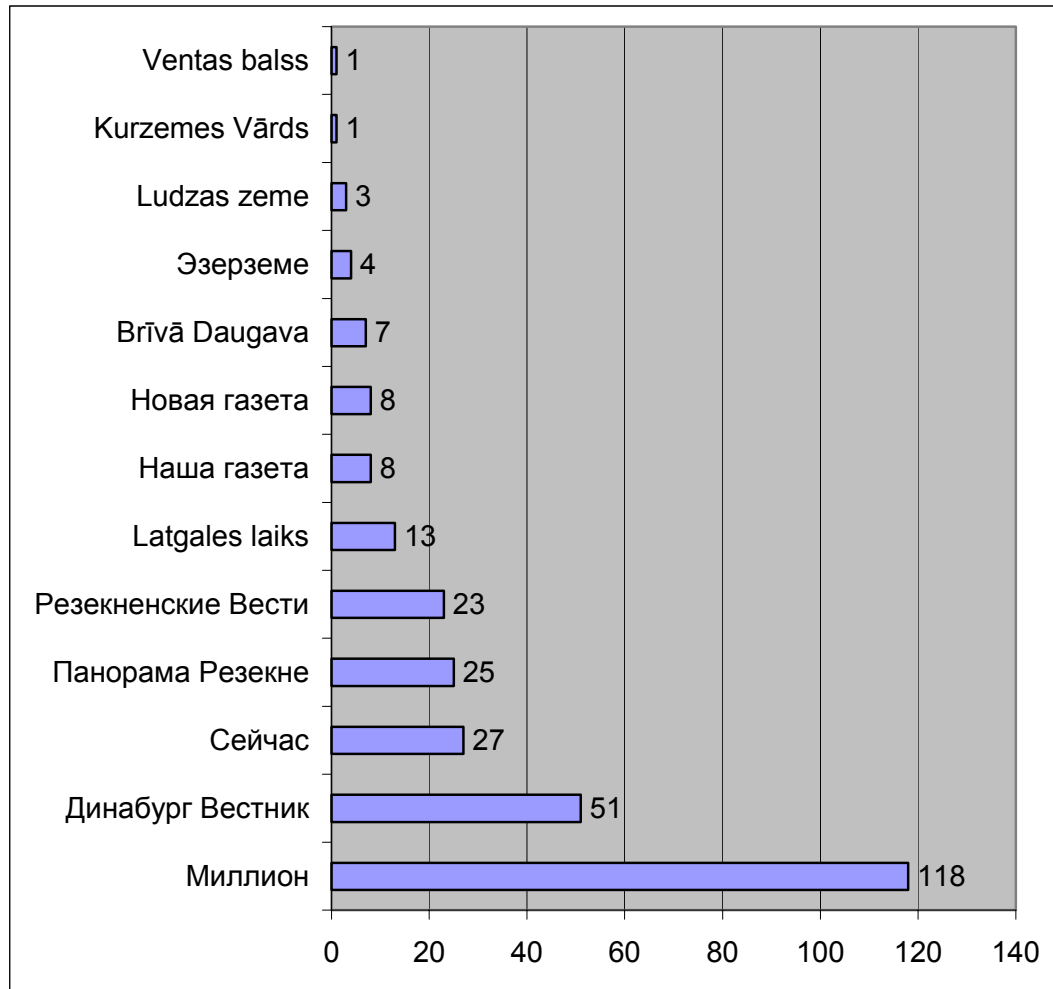
30. tabula. Slēptās reklāmas gadījumu skaits dinamika reģionālajos krievu laikrakstos.

Atsevišķos izdevumos (*Ventas balss*, *Kurzemes vārds*, *Ludzas zeme* un *Эзерземе*) 9 nedēļu laikā tika konstatēti tikai 1 līdz 4 iespējamās slēptās reklāmas gadījumi, tādējādi šo mediju saturs bija balansēts un neitrāls. Tomēr arī šajos laikrakstos parādījās publikācijas, kurās dominēja tikai viena politiķa viedoklis, vai kur neadekvāti plaši tika aprakstītas kādas partijas aktivitātes. Tipiskākie gadījumi ir ministru „darba vizītes” uz reģioniem, kas, pēc pašu žurnālistu teiktā, praktiski vienmēr piesaista lielu vietējo izdevumu uzmanību un kļūst par notikumu. Šāda rakstura publikācijās diezgan bieži

trūkst kritiskas pieejas politiķa darbības analīzei un gatavības uzdot viņam neērtus jautājumus. Tomēr vēlreiz jāuzsver, ka slēptās reklāmas kritērijiem atbilstošo publikāciju skaits šajos izdevumos ir tik niecīgs, kas šeit drīzāk var runāt par atsevišķu žurnālistu zemu profesionālisma līmeni vai banālu laika trūkumu, sagatavojot rakstu.

31. tabula. Iespējamā slēptā reklāma krievu reģionālajā presē.

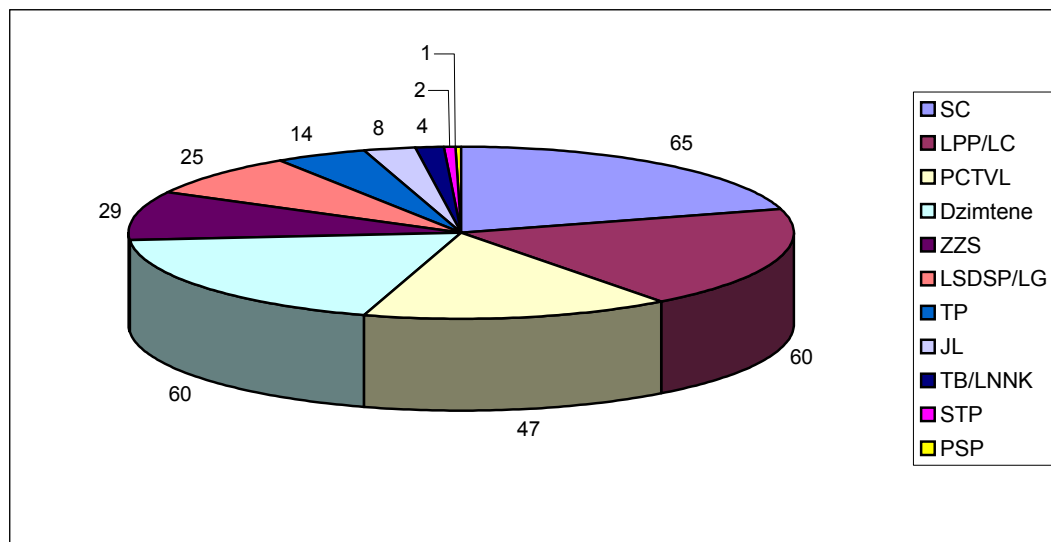

Otru reģionālo mediju grupu veido laikraksti *Новая газета*, *Наша газета*, *Latgales laiks*, *Резекненские Вести*, *Панорама Резекне* un *Сейчас*. Aplūkojot priekšvēlēšanu kampaņas atspoguļojumu šajos laikrakstos, jāsaprot, ka, kaut gan publikāciju skaits nav milzīgs, slēptās reklāmas izvietošana pirms vēlēšanām kļuva par šo laikrakstu politisko stratēģiju. Visdrīzāk šeit var runāt nevis par profesionālisma trūkumu, bet par apzinātu vēlmi ietekmēt lasītāju izvēli vēlēšanu dienā. Par to spilgti liecina, piemēram, speciālu politisko rubriku izveide pirms vēlēšanām, kur vieniem un tiem pašiem politiķiem konsekventi tika nodrošināta iespēja izteikties par jebkādām tēmām un veidot sev pozitīvu publicitāti. Tipiski piemēri ir kandidāta Igora Šturma (*Dzimtene*) sarakste ar vēlētājiem, ko gandrīz katrā numurā publicēja *Новая газета* vai „ЗаПЧЕЛ в действии”, kas neliek šaubīties par to, kurai partijai deva priekšroku avīze *Панорама Резекне*.

Savukārt laikrakstā *Резекненские Вести* ZZS saraksta iespējamai slēptajai politiskajai reklāmai tika atvēlētas pat vairākas lappuses. Kaut gan šādos gadījumos parasti tika norādīts, ka tā ir „politiskā reklāma”, šis uzraksts tika izvietots tā, lai lasītājs to uzreiz nevarētu pamanīt. Tikpat angažēti politisko kampaņu veidoja laikraksts *Latgales laiks*,

kur vairākkārt tika publicēti raksti par labu apvienībai LPP/LC un tās atsevišķiem kandidātiem. Kaut gan antireklāmas taktika tika izmantota ļoti reti, tā kļuva par izdevuma *Наша газета* „firmas zīmi”. Tur tika publicēti „analītiski raksti”, kuros nežēlīgā veidā tika nomelnoti apvienības LSDSP kandidāts, bijušais Daugavpils mērs Rihards Eigims un esošā Daugavpils Domes priekšsēdētāja Rita Strode (LPP/LC). Protams, pamatotu kompromitējošu datu izvietošana pirms vēlēšanām pati par sevi vēl nav uzskatāma par antireklāmu, taču šeit runa ir drīzāk par nomelnošanu. Neapšaubāma politiskās reklāmas pazīme ir arī identisku rakstu izvietošana uzreiz vairākos izdevumos. Piemēram, izdevumos *Сейчас* un *Резекненские Вести* tika izvietotas vienas un tās pašas publikācijas, kurās tika slavēts *Saskaņas centrs*. Protams, ka šādi teksti tapa pēc politiskā pasūtījuma, iespējams, pat SC birojā.

32. tabula. Iespējamā politiskā reklāma krievu reģionālajā presē, partijas

Tabula redzamā informācija apliecina jau atzīmēto tendenci, ka slēptā politiskā reklāma pārsvarā tiek izvietota par labu šauram partiju lokam. Tas netiešā veidā liecina par to, ka tikai dažu partiju kampaņas veidotājiem bija nepieciešami resursi, lai savā pusē piesaistītu vietējos masu medijus. Par šādiem slēptās reklāmas veiksminiekiem uzskatāmi *Saskaņas centrs*, LPP/LC, *Dzimtene* un PCTVL. Diezgan bieži parādījās arī labvēlīgas publikācijas par ZZS un LSDSP. Interesanti, ka slēptās reklāmas kampaņās pārsvarā tika veidotas kā atsevišķi personību, nevis partiju kampaņas⁷.

Nosacīti trešo mediju grupu veido laikraksti, kas ne tikai bieži izmantoja slēpto politisko reklāmu, bet tiešām pārvērtās par atsevišķu partiju un kandidātu priekšvēlēšanu ruporu. Daugavpils laikrakstos *Миллион* un *Динабург Вестник* priekšvēlēšanu kampaņa tika pasniegta tik masīvā, agresīva un uzbāzīgā veidā, ka to drīzāk var saukt par atklāto nevis slēpto reklāmu. Ņemot vērā, ka šie divi mediji veido daudz lielāko slēptās reklāmas gadījumu skaitu kā visi pārējie izdevumi kopā, tie tiks aplūkoti atsevišķi.

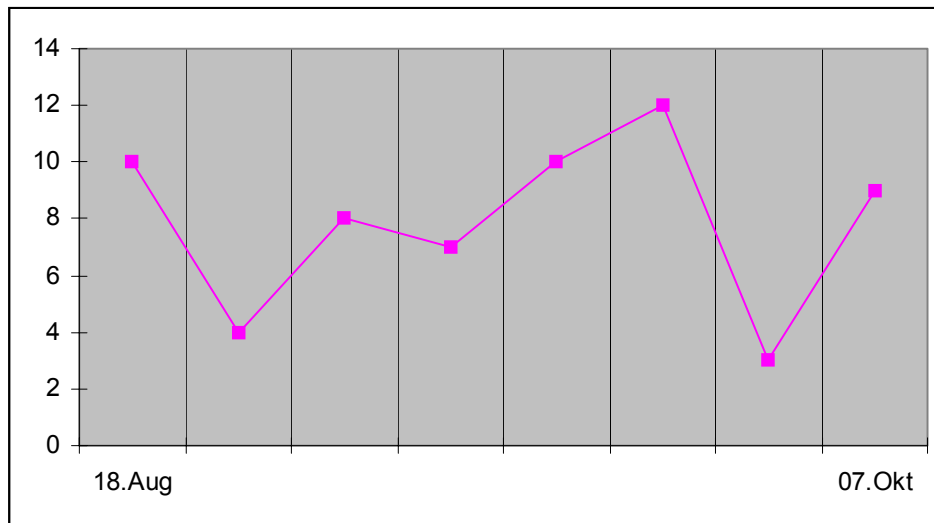
⁷ Par to plašāk sk. Partiju pētījuma sadaļā „Partiju publicitāte reģionālajos krievu laikrakstos”.

Iespējamā slēptā reklāma atsevišķos reģionālās preses izdevumos

Slēptās reklāmas kampaņa laikrakstā *Динабург Вестник*

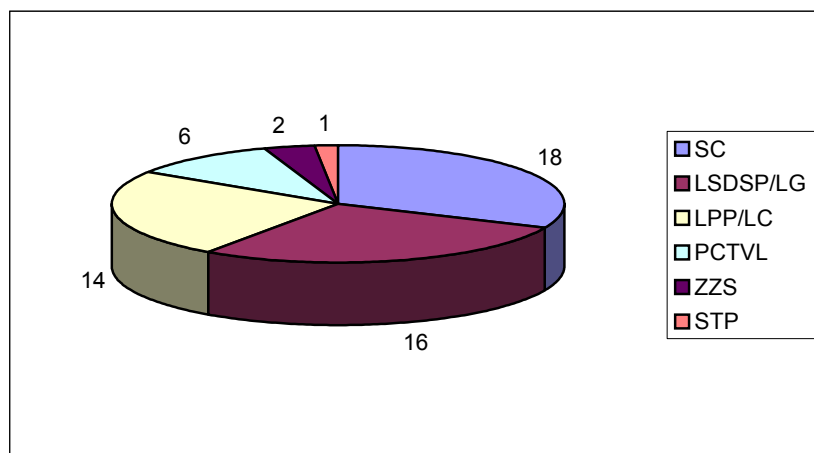
Kopā priekšvēlēšanu laikā šis laikraksts izvietoja 51 iespējamās slēptās reklāmas publikāciju. Kaut gan publikāciju skaits katrā nedēļā bija diezgan atšķirīgs, var teikt, ka izdevums konsekventi realizēja slēptās reklāmas kampaņu, palielinot angažēto rakstu skaitu tieši pirms vēlēšanām.

33. tabula. Slēptās reklāmas gadījumu izvietošanas dinamika laikrakstā *Динабург Вестник*.

Priekšvēlēšanu laikā izdevums *Динабург Вестник* izmantoja savu politisko kapacitāti, galvenokārt, lai atklātā un slēptā veidā reklamētu apvienību LSDSP un LPP/LC kandidātus. Vērtējot vietējo politisko augsni, jāsaprot, ka Daugavpils avīzes jau sen ir sadalījušās pēc politiskajām simpātijām. Minētais izdevums jau tradicionāli tiek izmantots kā bijušā Daugavpils mēra un partijas *Latgales gaisma* līdera Riharda Eigima reklamēšanas ierocis. Ņemot vērā, ka R.Eigima *Latgales Gaisma* juridiski beidza pastāvēt 2006. gada sākumā, nav brīnums, ka tās aktīvākie pārstāvji pirms vēlēšanām bija apvienojušies ar LSDSP. Ņemot vērā sociāldemokrātu priekšvēlēšanu kampaņas traģisko toni, nav jābrīnās, ka pēc tādiem pašiem principiem kampaņu veidoja *Динабург Вестник*. Lielākā daļa politizēto materiālu apraksta traģisko sociālo situāciju un aicina tautu izdarīt pareizo izvēli. Par pareizo izvēli tiek uzskatītas LSDSP un LPP/LC. Tiesa, tas netraucē izdevumam periodiski izvietot arī citām partijām veltīto iespējamo slēpto reklāmu.

34. tabula. Slēptās reklāmas gadījumi laikrakstā Динабург Вестник

Medija izvēlētā priekšvēlēšanu taktika izpaužas kā plašas R.Eigima un viņa partijas kolēģes L.Jankovskas intervijas, kurās tiek aktīvi kritizēta „vara”, īpaši akcentējot valdošo aprindu „noziedzumus” dzimtajā pilsētā. Vēl viens tradicionālais laikraksta viesis ir vietējais publicists un tiesību aizstāvis S.Stepanovs, kurš pats pārstāv *Sociālā taisnīguma partiju*. Viņa intervijās un komentāros centrāla vieta parasti tika atvēlēta t.s. „krievu partiju” (SC, PCTVL) kritikai. Ņemot vērā, ka Stepanova partijas izredzes vēlēšanās bija niecīgas, nevar izslēgt, ka šādā veidā laikraksts apzināti centās nomelnot LSDSP un LPP/LC konkurentus. Šādi veidojas diezgan divdomīga situācijā, kad vienā lappusē tiek rakstīts, ka „krievu partijas ir piemānījušas vēlētājus”, bet citā – ka „Saskaņas centrs ir vienīgā pareiza izvēle”. Vislielākais slēptās reklāmas gadījumu skaits ir veltīts LPP/LC kandidātam, daugavpīļietim Anatolijam Mackevičam. Šī kandidāta popularizēšanai *Динабург Вестник* meistari bija izgudrojuši īpašu rubriku „Выдвигаю...!” („Izvirzu...!”). Šajā sadaļā tika nodrošināta iespēja izteikties „tautai”, t.i. konkrētu kandidātu atbalstītājiem. „Tauta” lielākoties izvirzīja vēlēšanām tieši bijušo sporta skolotāju un 8. Saeimas deputātu A.Mackeviču.

35. tabula. Partiju kandidāti, kuri tiek slēptā veidā reklamēti laikrakstā Динабург Вестник.

Kandidāts	Partija	Publikāciju skaits
Anatolijs Mackevičs	LPP/LC	11
Rihards Eigims	LSDSP/LG	7
Aivars Birulis	SC	5
Līga Jankovska	LSDSP/LG	5
Ainārs Šlesers	LPP/LC	4
A.Barbakadze	SC	3
Jakovs Pliners	PCTVL	3
Jānis Dinevičs	LSDSP/LG	2
Aleksejs Vidavskis	SC	2
Jānis Urbanovičs	SC	2
Sergejs Stepanovs	STP	2

Analizējot slēptās reklāmas struktūru pēc pētījumā izvēlētajiem kritērijiem, jāatzīst, ka visbiežāk *Динабург Вестник* izvieto apmaksāto politisko reklāmu tā, lai lasītājs nevarētu pamanīt, ka tā tiešām ir reklāmas publikācija. Piemēram, publicējot lielo kandidāta interviju, uzraksts „Apmaksātā politiskā reklāma” tika izvietots tikai raksta beigās un ar mazākiem burtiem. Tādējādi informācijas patērētājs tiek apzināti maldināts. Tieši interviju žanrs ir tas, kas visspilgtāk parāda žurnālista neobjektīvo attieksmi pret kandidātiem. Monitoringa gaitā tika atlasītas 11 intervijas, kurās *Динабург Вестник* žurnālisti ļāva kandidātiem netraucēti izteikties par tādiem jautājumiem, kuri neietilpst viņu kompetenču lokā, nekad neuzdodot patiesi neērtus, kritiskus jautājumus.

36. tabula. Slēptās politiskās reklāmas laikrakstā *Динабург Вестник* sadalījums pa kritērijiem.

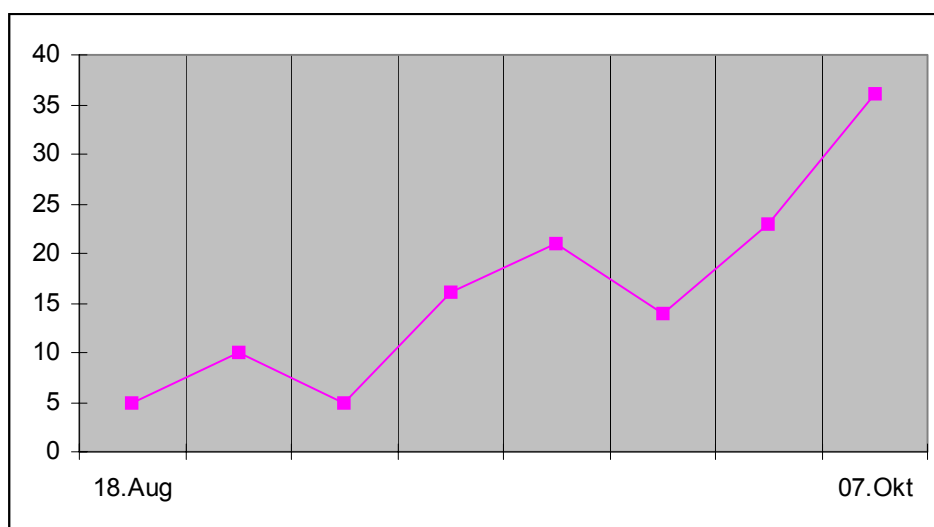
Apzīmējums "apmaksāta politiskā reklāma" parādās tikai raksta beigās un/vai tas ir grūti vizuāli identificējams un ir proporcionāli daudz mazāks vai ievērojami nemanāmāks par ierasto fontu/šriftu.	24
Raksts ir vienpusīgs, tajā nav sabalansēti iesaistīto/pieminēto pušu viedokļi.	13
Žurnālists ļauj deputāta kandidātam netraucēti izteikties, sarunā neskarot būtiskas problēmas un jautājumus, kas attiecas uz deputāta kandidāta atbildības un darbības lauku.	11
Pseidonotikumi	11
Raksts parādās tajā medija daļā, kas kas nav saistīta ar aktuālo politikas procesu vai pirmsvēlēšanu aktualitāšu atspoguļošanu.	10
Deputāta kandidāts tiek izmantots kā vienīgais komentētājs	5
Parādīšanās, kas nav saistīta ar atspoguļojamo notikumu.	2

Aplūkojot politiskos notikumus priekšvēlēšanu laikā laikrakstā dominē vienpusīgi raksti, kur nav pārstāvēti visu iesaistīto pušu viedokļi. Jau tradicionāli tiek plaši izklāstīti partiju veidoti pseidonotikumi, kuriem reāli nav nekādas sociālas nozīmes. Raksti ar slēpto reklāmu tika izvietoti arī tajās avīzes sadaļās un rubrikās, kas nav saistītas ar politisko procesu un vēlēšanām. Bieži kandidātu aktivitātes parādījās sadaļās, kas saistītas ar kultūru, mākslu vai sportu.

Slēptās reklāmas kampaņa laikrakstā *Миллион*

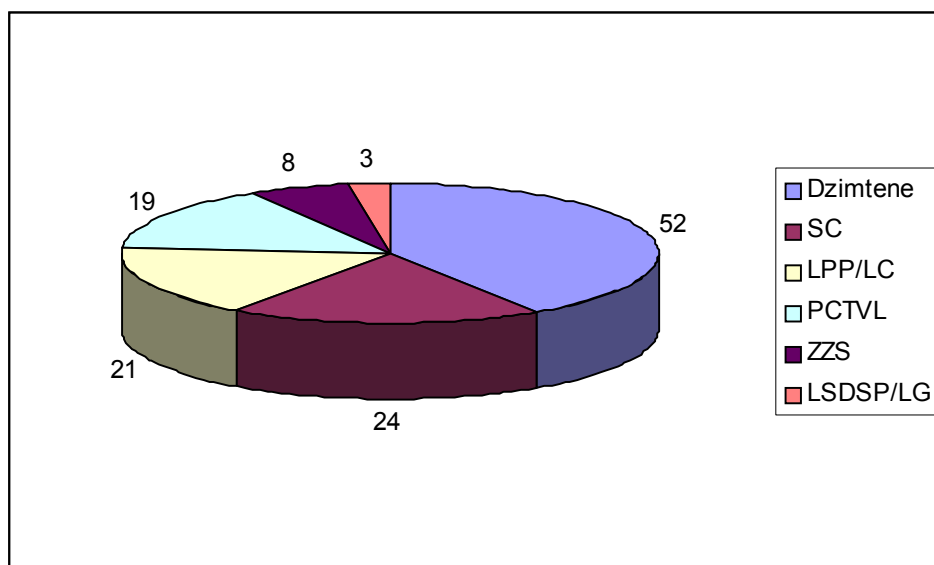
Vislielākais slēptās politiskās reklāmas gadījumu skaits starp reģionālās krievu preses izdevumiem tika konstatēts Daugavpils laikrakstā *Миллион* (118 gadījumi). Par brutālu priekšvēlēšanu kampaņas atspoguļošanas veidu liecina fakts, ka pārkāpumu skaits šajā izdevuma veido 42% no kopējā iespējamās slēptās reklāmas gadījumu skaita krievu reģionālajos laikrakstos. Turklāt slēptās reklāmas rakstu publicēšanas dinamika liecina, ka to skaits nemitīgi pieaug, it īpaši palielinoties trīs nedēļas pirms vēlēšanām. Pēdējā pirmsvēlēšanu *Миллион* izdevuma partiju atklātās un slēptās reklāmas gadījumi aizņēma pusi no visas avīzes platības.

37. tabula. Slēptās reklāmas gadījumu izvietojuma dinamika laikrakstā *Миллион*.

Primitīvo, uzbāzīgo un politisko angažēto publikāciju ziņā *Миллион* neapšaubāmi ir apsteidzis visus pārējos konkurentus, kaut gan laikraksts iznāk tikai divas reizes nedēļā. Šķiet, priekšvēlēšanu kampaņas galveno motīvu veido laikraksta īpašnieka Grigorija Ņemcova politiskās ambīcijas. Šoreiz G. Ņemcovs vēlēšanās startēja apvienības *Dzimtene* sarakstā. Acīmredzot šī izvēle tiešā veidā ietekmēja avīzes autoru politiskās simpātijas, jo vislielākais slēptās reklāmas publikāciju skaits ir veltīts tieši apvienībai *Dzimtene* un tās pārstāvjiem. Tas, protams, netraucēja laikrakstam izvietot arī citu politisko spēku slēpto reklāmu.

38. tabula. Slēptās politiskās reklāmas sadalījums pa partijām laikrakstā Миллион.

Analizējot slēptās priekšvēlēšanu kampaņas struktūru šajā izdevumā, jākonstatē, ka G.Ņemcovs par savu pienākumu uzskatīja gandrīz katrā laikraksta numurā publicēt intervijas ar sevi pašu – protams, „pēc vēlētāju lūgumiem”.

39. tabula. Partiju kandidāti, kuri tiek slēptā veidā reklamēti laikrakstā Миллион.

Kandidāts	Partija	Publikāciju skaits
Grigorijs Ņemcovs	Dzimtene	23
Anatolijs Mackevičs	LPP/LC	8
Aleksejs Vidavskis	SC	7
Ainārs Šlesers	LPP/LC	5
Jānis Ločmelis	Dzimtene	5
Oskars Juhnevičs	LPP/LC	4
Aivars Birulis	SC	4
Viktors Kalnbērzs	Dzimtene	3
Miroslavs Mitrofanovs	PCTVL	3
Jānis Kuzins	Dzimtene	3
Jakovs Pliners	PCTVL	3
Jurijs Žuravļovs	Dzimtene	3
Jānis Urbanovičs	SC	3
Ivans Ribakovs	SC	3

Šādos materiālos kandidāts varonīgi atmasko korupciju valstī un nomelno savus politiskos un komerciālos konkurentus (piemēram, kabeļtelevīzijas *Dautkom* īpašniekus). Tikpat aktīvi avīzē tiek atspoguļotas arī citas apvienību *Dzimtene* pārstāvošas personas – radio PIK īpašnieks Juris Žuravļovs, ārsts Viktors Kalnbērzs, kura ordeņu saraksts aizņem pusi lappuses, „admirālis” Jānis Ločmelis un „progresīvākais jaunatnes pārstāvis” Jānis Kuzins. Par īpašu kuriozu var uzskatīt *Dzimtenes* kandidāta, jurista no Rēzeknes, Vadima

Putina reklamēšanu zem lozunga „Путин с нами!” („Putins ir ar mums!”). Šo kungu aktivitāšu un uzskatu popularizēšanai laikrakstā tika izveidotas rubrikas „Бог Троицу любит” („Dievs mīl Trejādību”) un „Личное дело” („Personīga lieta”). Ļoti aktīvi *Миллион* slavē arī dažu citu partiju pārstāvjus – LPP/LC kandidātus Anatoliju Mackeviču, *Saskaņas centra* politiķus Jāni Urbanoviču, Aivaru Biruli un Alekseju Vidavski. Īpašus komplimentus no laikraksta veidotājiem saņēma arī „slavenais latgalietis” Ainārs Šlesers (LPP/LC) un „pats slavenākais latgalietis visā Padomju Savienībā” Aleksandrs Mirskis (SC). Pie *Миллион* politiskajiem favorītiem var pieskaitīt arī Miroslavu Mitrofanovu (PCTVL), kurš aktīvi stāsta tautai par saviem sasniegumiem, strādājot Tatjanas Ždanokas birojā Briselē.

Raksturīgākais slēptās reklāmas paņēmiens, kas tiek plaši izmantots laikrakstā, ir uzraksta „Apmaksātā politiskā reklāma” izvietošana raksta beigās un ar daudz mazāku burtu izmēru, lai padarītu to pēc iespējas nemanāmu. Tik formalizēta pieeja likuma prasību ievērošanai maz palīdz izvairīties no lasītāju maldināšanas. Šāda tipa pārkāpumu skaits (89 publikācijas) liecina, ka šī nekādā gadījumā nevar būt nejaušība, bet gan laikraksta apzināta pieeja reklāmas rakstu izvietošana. Laikraksts daudz uzmanības pievērš arī partiju veidotajiem pseidonotikumiem, piemēram, plaši rakstot par to, kā Ainārs Šlesers staigāja pa pilsētas tirgu. Šajā laikrakstā daudz ir arī viopusīgu rakstu un interviju, kurās deputāta kandidāts var netraucēti izteikties.

40. tabula. Tabula 6. *Slēptās politiskās reklāmas laikrakstā Миллион sadalījums pa kritērijiem.*

Apzīmējums "apmaksāta politiskā reklāma" parādās tikai raksta beigās un/vai tas ir grūti vizuāli identificējams un ir proporcionāli daudz mazāks vai ievērojami nemanāmāks par ierasto fontu/šriftu.	89
Pseidonotikumi	29
Raksts ir viopusīgs, tajā nav sabalansēti iesaistīto/pieminēto pušu viedokļi.	28
Žurnālists ļauj deputāta kandidātam netraucēti izteikties, sarunā neskarot būtiskas problēmas un jautājumus, kas attiecas uz deputāta kandidāta atbildības un darbības lauku.	27
Raksts parādās tajā medija daļā, kas nav saistīta ar aktuālo politikas procesu vai pirmsvēlēšanu aktualitāšu atspoguļošanu.	22
Deputāta kandidāts tiek izmantots kā vienīgais komentētājs	9
Parādīšanās, kas nav saistīta ar atspoguļojamo notikumu.	4
Partijas vai deputāta kandidātu attēlu, logo, vizuālu elementu parādīšanās, ja tam nav saistības ar konkrētās programmas, raksta pamattēmu, rubriku, formātu.	3

Līdzīgi kā dažos citos izdevumos šajā laikrakstā publicēti vairāki neizsvērti teksti, kuros iespēja izteikties tika nodrošināta tikai vienai personai, vai vienas politiskās partijas pārstāvjiem. Tikpat viopusīgas ir t.s. iedzīvotāju aptaujas, kas tiek publicētas zem nosaukuma „Не доверяю никому, кроме *Дзмитене!*” („Neuzticos nevienam, izņemot *Dzimten!*”). Izdevumā tika publicētas neadekvāti lielas intervijas ar *Миллион* favorītiem, piemēram, ar Jāni Urbanoviču un Grigoriju Ņemcovu, kur viņiem tika nodrošināta iespēja plaši un netraucēti runāt par to, par ko viņi paši vēlas. Tradicionāli liels politizēto publikāciju skaits parādījās sadaļās, kas nekādā veidā nav saistīti ar vēlēšanām un politisko procesu.

Миллион

10.08.	Митрофанов вернулся и делится секретами
.	Что противопоставить инфляции и дороговизне?
17.08.	Дорогу молодым!
	Айнарс Шлесерс: "Готовы отвечать за свои слова"
	В списке кандидатов "Дзимтене" - знаменитая спортсменка
22.08.	"Миллиону" и его издателю - от чистого сердца
	Олимпийский чемпион...
	Личное дело Ирины Медведевой
	Личное дело Михаила Гаврилова
	Русской партии 15 лет
	В психоневрологической больнице открыт новый корпус
24.08.	Автопортрет в пейзаже
	Если у министра нет негатива, значит, в школах все хорошо?
	Жители пришли на встречу с Видавским
	Елена Лашкова: Спасибо Анатолию Мацкевичу!
29.08.	Слово чести адмирала
	Личное дело Николая Владимирова
31.08.	Личное дело Яниса Лочмелиса
	Большая Погулянка или Большая Черная Дыра?
	Григорий Немцов: разговор начистоту
	Почему Бог Троицу любит?
05.09.	Жанна Ванага: Смогу быть полезной людям!
	Григорий Немцов: разговор начистоту
	К землякам-латгальцам
	Почему следует голосовать за партию власти?
07.09.	Ина Кирничанская: Иду на выборы, чтобы показать...
	Голосовать надо за тех, кто выполняет обещания
	Как формировался латгальский список ЗаПЧЕЛ
	Отдаем голоса под обещания правых?
	Анатолий Мацкевич: Латгалия - наш приоритет
	Беседа с А.Мацкевичем: Здравоохранение и образование
	Ни хлеба, ни зрелищ
12.09.	Бог Троицу любит (Нормунд Рудевич...)
	Я выбираю Родину!
	Разговор начистоту (Плинер и Немцов)
14.09.	Не надо бояться вопросов
	Рабочий визит (Обращение "Яунайс Центрс" к жителям Д-пилса)
	За достойных!
	Личное дело Яниса Кузинса
	В "Дзимтене" люди слова и дела...
	Крупнейший центр транзита - в Даугавпилсе
	Бог Троицу любит (Юрий Журавлев)
	Я делаю ставку на личности
	Анатолий Мацкевич: За достойную жизнь человека труда
	7 октября - выборы в сейм (Янис Питранс)
	Айвар Бирулис: Людям, сидящим в Сейме, нет до нас никакого дела
	"Центр Согласия" на Новом Форштадте

	Анфиса Яковлева: Буду работать в меру всех моих сил
	Бог Троицу любит (Объединение Dzimtene и Русская партия)
19.09.	Бог Троицу любит (Григорий Немцов: разговор начистоту)
21.09.	Алексей Видавский: Не могу оставаться в стороне, когда в стране столько проблем
	Раймонд Вейонис - Я категорически против строительства атомной электростанции в ИгнаLINE
	Союз Зеленых и Крестьян выступает против ввоза рабочей силы из других государств
	Латгалии нужен свой премьер!
	Как создать другую Латвию
	На встречу пригласили кандидатов в депутаты
	Депутат С.Кикусте уточняет
	7 октября - выборы в Сейм Латвии (А.Мирский)
	Пусть история дремлет в учебниках
	Центр Согласия в Крыжах
	Кто сделал из нас батраков?
	7 октября - выборы в Сейм Латвии (Виктор Петровский)
	Не доверяю никому, кроме "Дзимтене"!
26.09.	ЛПП/ЛЦ провели смотр сил
	Одна из наших задач - единство народа Латвии
	Мы голосуем...
	Экономика и социальная политика
	Прелесть пасиньских встреч
	Молодежь не видит перспективы...
28.09.	Получи частичку "Миллиона"
	7 октября - выборы с Сейм Латвии (Без гнева и пристрастия)
	Последние узники холодной войны
	За развитие Латгалии, сохраняя христианские ценности
	Пять направлений развития Латгалии глазами Айвара Бирулиса
	Мы голосуем за Латвийскую Первую партию, список No.9!
	Даугавпилсский сувенир
	Встреча с Видавским
	Русские идут - куда?
	Русские выбирают Дзимтене
	Хочу помочь больным
	Получи частичку "Миллиона"
03.10.	Миллион-2007
	Список № 11
	К вопросу о латвийской демократии
	Предвыборный сувенир
	Жители Латгалии должны получать намного большую поддержку государства и ЕС
	Монополия на души людей
	Его можно любить и не очень...
	Добро пожаловать в кафе "Мега"!
	Жители Даугавпилса - объединяйтесь!
	Даугавпилсская Русская община поддерживает "Дзимтене"
	Янис Лочмелис: о главном

	На Новом Форштадте...
	12 аргументов в пользу Григория Немцова
05.10.	Доверяю только Немцову
	Для чего нужна власть?
	День, когда каждый может изменить будущее
	ЗаПЧЕЛ: делай как мы, делай лучше нас
	Нас научили достоинству
	Дзимтене - это сила, способная остановить катастрофу в Латвии
	Доверяю только Немцову
	Чемпионат среди девушек
	Политиков надо оценивать по делам
	СЗК всегда защищал интересы сельских жителей
	Разбазаривала государственные средства
	В размышлении - за кого же голосовать
	Поставь свой плюс кандидату №8
	Айзбалтс - человек слова
	Удачи Вам, Григорий Немцов!
	Я как русский поддерживаю только "Дзимтене"
	7 октября - выборы в Сейм Латвии (Виктор Калан)
	Народ и власть (Рита Строде...)
	9 список: это люди дела, а не пустословы!
	Победит "Дзимтене"!!!
	Поздравляем с Днем учителя!
	7 октября - выборы в Сейм (За кого голосуют наши читатели)
	Издатель такой газеты не может обмануть людей

Kurzemes vārds

08.08.	Беседа (интервью)
--------	-------------------

Новая газета

24.08.	Новости (3 стр.)
31.08	Комментарии и мнения (2 стр.)
16.09.	Новости (3 стр.)
21.09.	Новости (3 стр.)
05.10.	Реклама (7 стр.)
	Новости (3 стр.)
	Политическая реклама (1 стр.)
	Политическая реклама (3 стр.)

Эзерземе

22.08.	Жить в согласии с миром и самим собой
25.08.	Мартиньш Розе: "Для сельского хозяйства мы привлекли более 600 миллионов латов"
	"Все как один на концерты "Шляпу долой!"
12.09.	Великая радость

Наша газета

31.08.	Партия обещает студентам работу
14.09.	Не надо бояться вопросов
21.09.	Коалиция умерла. Да здравствует коалиция "9 мандатов против 6"
	Два командира
	В Даугавпис едет Айварс Лембергс
05.10.	Анфиса Яковлева - №1 в Латгалии
	Министр поблагодарил врачей
	В Даугавпилсе прошли два народных гулянья в один день

Ventas balss

12.09.	Новости (4. стр.)
--------	-------------------

Bīvē Daugava

26.09.	В Евросоюзе - вместе с городами побратимами
05.10.	Стабильность и развитие
	Zemgale/Saraksts Nr. 9
	Выборы -2006 Слово кандидату в депутаты IX Сейма ЛР
	Наблюдатели ОБСЕ - с визитом в Екабпилсе
07.10.	9 список - в 9 сейм
	Уважаемые Екабпилсцы!

Latgales laiks

15.08.	Айнарс Шлесерс и его единомышленники уже планируют работу
18.08.	В маршрут включают 37 озер Латгалии
01.09.	День книги "Будьте здоровы!" В сельской местности
12.09.	Крестьяне пострадали почти на 15 миллионов латов
15.09.	Поддержка для Латгалии оказалась недостаточной
22.09.	Социальная защита семей с детьми "А. Баштикс: "Даугавпилс идет в ногу со временем!"
	Айгар Калвитис приехал в Латгалию отдавать долги
	Ливанская больница оздоравливается
26.09.	Кто боится Айвара Лемберга?
	Уговор дороже обещаний
03.10.	Дзинтарс Яунджейкарс наградил врачей
	На новом форштадте освещен новый костел
06.10.	А. Шлесерс: Проигравших не приглашают к распределению бюджета

10.08.	И будет рад электорат
	Выборы-2006
	Выборы-2006
	Об овцах и волках
	Янис Урбанович: "Во власть должна прийти молодежь"
	Выдвигаю А.Мацкевича в 9-й Сейм!
	Размышления у парадного подъезда
17.08.	Я.Диневич: "Наступило время радикальных перемен"
	Латгалия - рай для туристов
24.08.	И.Рыбаков: "У русского языка..."
	Е.Лашкова: "Спасибо Анатолию Мацкевичу!"
	Приемная Центра Согласия
	Будущее Латгалии зависит от вашего выбора
31.08.	Резекне будет голосовать за А.Мацкевича
	Партия обеспечит студентов работой
	Они слишком удобно устроились...
	Депутат Сейма А.Мацкевич: "Первого сентября я пойду в школу в Даугавпилсе"
	За молодость!
07.09.	Мини-модель Европы
	Выборы-2006 (Януш Булаш)
	Поручиться за преступника..
	Праздник на улице железнодорожника
	Ваш выбор - в ваших руках
	Я.Башко: государство должно изменить свое отношение к латвийцам
	Я буду голосовать за 10-й список!
	Велосипед для Элеоноры
14.09.	Они идут на выборы (Людям, сидящим в Сейме...)
	Анатолий Мацкевич: мы наведем порядок в Латгалии
	Они идут на выборы (3 маленьких объявления)
	И.Удре: "Я хочу, чтобы справедливость восторжествовала"
	Политика (В.Петровский)
	Политика (Меня - ни купить, ни запугать)
	Ваш выбор, горожане! (Собаки лают - караван идет)
21.09.	Без половины "согласия"
	Первая партия и ее "поколение"
	Глиняные слуги
	Молодежь не видит перспективы...
	На чужой каравай рот не разевай
	Министру подарили яблоки
	Свои надежды мы возлагаем на ЛСДРП
	А.Трачума: "Я голосую за А.Мацкевича"
28.09.	5 направлений развития Латгалии глазами Айвара Бирулиса
	Государство без власти не останется
	А.Лембергс о Даугавпилсе, государстве и политике
05.10.	У власти - кто? (Потерянный разум)

	Они идут на выборы (Поставь свой плюс кандидату №8)
	Молодежь голосует за список №10
	Выбор за вами! (Кто с кем и зачем)
	Для чего нужна власть?
	Обложка (Подумай о будущем)

Панорама Резекне

18.08.	ЗАПЧЕЛ предлагает руку помощи
	Наиболее существенные добрые дела латвийской первой партии
	Тайны пчелинного улья: как формировался латгальский список ЗаПчел
	ЗаПчел в действии
25.08.	ЗаПЧЕЛ в действии
	Тайны пчелиного улья: как формировался латгальский список ЗаПЧЕЛ
	Личное дело Оскара Юхневича
01.09.	Запчел предлагает руку помощи
	Анатолий Мацкевич: Латгалия - наш приоритет
	Запчел в действии
	Александр Мирский родом из Латгалии
08.09.	Отдаем голоса под обещания правых?
	Герой нашего времени. Кто он?
	Русские как великое преимущество
15.09.	Расчетный центр открыт! Запчел выполняет обещания
	А. Шлесерс: "Наша задача - реализовать такую политику в стране, которая способствует экономическому росту"
	Русские как великое преимущество продолжение темы
	Закон и общество (О Лояльности)
29.09.	ЗаПЧЕЛ предлагает руку помощи
	Латгалию спасет новая кровь?
	Почему именно Запчел?
	Русские идут - куда?
	Наиболее существенные добрые дела LPP/LC
	Приоритет государства - человек
	Страшная государственная тайна_о глупостях выполнимых и невыполнимых

Резекненские Вести

17.08.	Идти на выборы и голосовать по совести
24.08.	"Спасибо за концерт"
21.09.	"В свинарник на танке"
	"Мы хотим и можем жить лучше"
23.09.	Ну какие же выборы без рекламы? И антирекламы тоже
	Аугустс Бригманис: Мы представляем сельскую местность в самом широком масштабе
	Главная задача - развитие ведения хозяйства и предпринимательской деятельности в Латгале"

	Как создать другую Латвию
	Запчел призывает сплотиться
26.09.	Премьер-министр отвечает на вопросы
	ЗаПЧЕЛ провел очередной субботник
30.09.	Ревнителю староверия
	"Радуйтесь вместе с нами"
	Вейонис: Я категорически против строительства новой атомной электростанции в Игналине
	Объединение самоуправлений не должно происходить в принудительном порядке
	7 октября за 7 список
	В Латвии нет армии
	Мы верим: у Латгалии - светлое будущее
05.10.	Народная партия 9-му Сейму
	Для сельского хозяйства мы привлекли более 6 миллионов латов
	Программа Объединения Зеленых и Крестьян для выборов в 9 Сейм
	Стабильность и развитие
	Центр Согласия Список № 2 "А давайте-ка сходим налево"

Сейчас

10.08.	Генератор для "Гайсмы"
17.08.	Хождение в народ
	Генератор для "Гайсмы"
31.08.	Жители Погулянки выговорились
07.09.	Политика занимается каждым из нас
	"О бревне в чужом глазу..."
14.09.	Слово с делом не расходится
	Будущее -за политиками, а не политиканами
	А. Бирулис: Людям, сидящим в сейме, нет до нас никакого дела
	Приоритет государства - человек
21.09.	Латвийский народ - главная ценность
	Молодежь не видит перспективы, поэтому она и голосует ногами
	Покорми Калвитиса! Спаси Латвию
	Гаражный пиар
	Новый Центр сместился. В Стропы?
	Призовем к ответу даугавпилских неонацистов!
	Русские как великое преимущество
	В свинарник на танке
	Премьер обещал поддержку
	Министр обороны призвал готовиться к войне
05.10.	Мы объединились, чтобы победить!!!
	Ну и ну! Саи себе пиарщик, сам себе расклейщик
	Жизнь во всех ее проявлениях _вот это кандидат!"Коллекционер квартир"
	Молчание русских ягнят
	Поставь свой плюс кандидату № 8
	Мнение избирателя"Поддержим А. Видавского!"
	В Субботу- выборы! "Saskaņas Centrs"

Ludzas zeme

31.08.	"Все как один на концерты "Шляпу долой!"
15.09.	Премьер-министр А. Калвитис - в Лудзенском районе
	Вести из самоуправлений(В обоих центрах Межвид восстановлено уличное освещение)